

Sauda kommune

Kommunedirektøren sitt forslag til:

Budsjett 2024

Økonomiplan 2024 – 2027

Vedtatt 13.12.2023, sak xxx/2023

Forsidefoto:

Vidar Solheim, CC BY-SA 3.0 <<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>>, via Wikimedia Commons

Innhold

0	Kommunestyret sitt vedtak	5
1	Kommunedirektøren si innleiing	6
1.1	Utforming av budsjettdokumentet	8
2	Kommunedirektørens forslag til vedtak	9
3	Faglig stab og støtte.....	11
3.1	Beskrivelse av tenestene	11
3.2	Utfordringer for 2024	11
3.3	Mål for 2024	12
3.4	Tiltak	12
4	Oppvekst.....	14
4.1	Beskrivelse av tenestene	14
4.2	Utfordringer for 2024	14
4.3	Mål for 2024	16
4.4	Tiltak	16
5	Helse og velferd	22
5.1	Beskrivelse av tenestene	22
5.2	Utfordringar for 2024	22
5.3	Mål for 2024	23
5.4	Tiltak	24
6	Næring og Samfunn	29
6.1	Beskrivelse av tenestene	29
6.2	Utfordringer for 2024	29
6.3	Mål for 2024	31
6.4	Tiltak	31
7	Overordna føringar for økonomiplanperioden	38
7.1	Samanheng budsjett- og økonomiplan og kommuneplan	38
7.2	Økonomiske rammevilkår	39
7.3	Finansielle måltal.....	41
7.4	Befolkningsutvikling og demografi	44
7.5	Omstilling 2025.....	45
8	Organisering og arbeidsgivarstrategi.....	46
8.1	Tilsette i Sauda kommune	46
8.2	Administrativ organisering	46
8.3	Heiltidskultur	47

8.4	Sjukefråvær og nærvær på arbeidsplassen	47
8.5	Lærlingar	48
8.6	Kompetanseutvikling	48
9	Oppfølging av kommuneplanen	49
9.1	Innovasjon, samarbeid, samskaping	49
9.2	Verdiskaping og næring	50
9.3	Leve i Sauda	51
9.4	Energi, klima og miljø	51
9.5	Tettstadutvikling	52
10	Oppfølging av rammesaken	53
10.1	Bustadattraktivitet	54
10.2	Ambulerande team	58
10.3	Sentrumsutvikling	61
10.4	Omstilling 2025	62
10.5	Kompetanse	64
10.6	Driftseffektivisering	66
10.7	Meråpent bibliotek	68
10.8	Interkommunale samarbeid	70
10.9	Investeringer i helse	72
10.10	Oppgaveglidning helsepersonell	73
11	Investeringer	74
11.1	Tiltak i økonomiplanen	75
11.2	Investeringer som tas ut av økonomiplanen	82
12	Talbudsjettet	84
12.1	Driftsbudsjettet 2024 og økonomiplan 2024 – 2026	85
12.2	Føresetnader for framskriving i økonomiplanperioden	86
12.3	Næringskapitlet	88
12.4	Investeringsbudsjettet	90
13	Vedlegg	92
13.1	Vedlegg 1: Vedlegg som legges ved kommunestyresaken	92
13.2	Vedlegg 2: Unntak eigedomsskatt	92
13.3	Vedlegg 3: Bevilgningsoversikt investering 2024	93
13.4	Vedlegg 4: Bevilgningsoversikt drift	96
13.5	Vedlegg 5: Låneoversikt	98
13.6	Vedlegg 6: Samlet tiltaksliste – anbefalte tiltak	99
13.7	Vedlegg 7: Samlet tiltaksliste – ikke anbefalte tiltak	100

0 Kommunestyret sitt vedtak

Blir lagt inn etter kommunestyre sin behandling.

1 Kommunedirektøren si innleiing

Sauda kommune er ein rik kommune; me har store inntekter, natur som folk nyttar med både fjord og fjell, eit bysentrum, kraft, industri, landbruk og ein del aktivitetstilbod som dei fleste kommunar i distrikta berre kan drøyme om.

Budsjettet for 2023 vart framlagt i tru på at me skulle få netto inntekter på sal av konsesjonskraft på nesten ein kvart million kroner. Resultatet ser ut til å bli netto NOK 142,2 millionar. For 2024 er konsesjonskrafta seld på fastpris, og gjer oss ein inntekt på 107 millionar kroner. Når ein veit at me så seint som i 2022 hadde 30 millionar kroner i nettoinntekt på konsesjonskraft skulle dette isolert har gitt store overskott i både 2022 og 2023. Det får me ikkje.

Sauda kommune har sidan starten av 1930-talet vent oss til å nytte inntektene frå krafta rett i drifta. I den seinare tid ser med tydeleg at me vent oss til eit driftsnivå som ikkje er berekraftig. For ein kommune er det tre tal som er dei viktigaste måleinstrumenta for å sjå på kva økonomisk handlingsrom ein kommune har. Disse er:

- Netto driftsresultat (%)
- Netto lånegjeld (%)
- Disposisjonsfond (%)

Kvart år ser KS over rekneskap til kommunane, og produserer ein indeks for økonomisk handlingsrom¹. I 2022 var det 23 kommunar i Rogaland, og Sauda hamna på ein 19 plass i kategorien netto driftsresultat, 7 plass i netto lånegjeld og 12 plass i disposisjonsfond. Det gjer ein 15 plass samla sett i indeksen over handlingsrom for kommunar i Rogaland. Sauda burde, med sine kraftinntekter og fordelten av 91%² av innbyggjarane bur sentralt, ha vore i den øvre 1/3-del blant kommunane i Rogaland, ikkje i den nedre 1/3-del.

Det å betre det økonomiske handlingsrommet vil vere den viktigaste saken til kommunedirektøren i årets forslag til budsjett, og gjer seg utslag i ein rekke innsparingstiltak. For neste år vil kommunen ha økonomisk handlingsrom til å klare å unngå nokre av desse, men med den utviklinga me ser i folketal, og me forventingar om lågare straumprisar framover, vil det vere naudsynt å foreta omfattande endringar i kva tenester Sauda kommune leverer framover.

Ved utgangen av andre kvartal 2013 var det 4 740 innbyggjarar i Sauda, ved utgangen av andre kvartal 2023 var det 4 566. Det er ein reduksjon på 3,8 % (174 innbyggjarar), og då er det i statistikken medrekna mottak av over 100 flykningar frå Ukraina. Kommunedirektøren registrer at det i kommuneplanen er satt eit mål om 5 000 innbyggjarar i 2030. Målet inneberer ein folkevekst på over 9% (434 innbyggjarar) på seks år. Når ein ser på utviklinga dei siste 10 år, er det eit mål som det er særst lite realistisk å nå. SSB sin framskriving av folketalet for 2030 er 4 268 innbyggjarar. Kommunedirektøren har plikt til både å arbeide for å realisere dei mål kommunestyret fastsett, samstundes skal hen planleggje for realistiske scenario. Det er difor naudsynt at kommunestyret og administrasjonen saman ser nærare på kva scenario det er me skal bygge tenestetilbod og budsjett etter.

¹ <https://www.ks.no/contentassets/b391d2cf543f42c8aa4b064eccf7ef92/Okonomisk-handlingsrom-2022-kommunevis-oversikt.pdf>

² Kjelde: <https://www.ssb.no/kommunefakta/sauda>

Ideelt skulle Sauda kommune ha klart å ha ein grunndrift kor ein ikkje var avhengig av inntekter frå konsesjonskraft. Kommunestyret har også vore klare på at det er eit mål å gjere kommunen mindre avhengig av kraftinntekter i drifta. Kommunedirektøren sitt budsjettforslag er ikkje av ein slik art at kommunestyret kan sei at ein er i mål. For 2024 er det som nemnt ovanfor budsjettet med 107 millionar i inntekter frå konsesjonskraft, medan det planleggjast for eit mindreforbruk på (overskott) på 27,7 millionar kroner i 2024. Om dei låge kraftprisane for 2022 skulle komme attende ville dette ha medført eit overforbruk (underskott) på nesten 50 millionar kroner. Det er såleis enda behov ein vedvarande omstilling av drifta, før me kan sei at drifta er berekraftig over tid.

Samstundes har kommunedirektøren i sitt forslag til økonomiplan lagt inn ein reduksjon av kraftinntektene med 15 millionar kroner mindre per år i 2025 – 2027 enn i 2024, og det vert levert planlagt mindreforbruk på 15,2, 22,5 og 22,7 millionar kroner desse åra. Samla planlagt mindreforbruk i perioden er på 88,2 millionar kroner. Klarar me å levere i nærleiken av desse planane vil Sauda kommune på fire år ha auka disponibel likviditet frå kring 30 millionar kroner til mellom 110 og 120 millionar kroner. Då når me eit nivå som gjer at ein kan byrje å diskutere om ein skal velje å bruke deler av disposisjonsfondet til investeringar.

Kommunedirektøren er klar over at ein del av forslaga i budsjettet er inngripande, og utfordrar eksisterande tankar og oppfatning om kva og korleis Sauda kommune skal angripe framtida. Realiteten er jamvel at Sauda kommune framover vil ha store utfordringar med å rekruttere folk, og at det ikkje vil vere mogleg å levere korkje helse, barnehage eller skule på same nivå, og med same struktur som me har i dag. Det er tre grunner til dette:

1. Me vert fleire og fleire eldre

Den delen av befolkninga som vert eldre blir så stor at det mest sannsynleg ikkje vil vere mogleg å levere tenester på sjukeheim, omsorgsbustader og i andre kommunale tenester på det nivå me kjenner i dag. Me må kommunisere klart og tydeleg at den einskilde 50-åring allereie no må byrje å planleggje for ein situasjon kor ein skal bu trygt heime, nesten heile livet ut. Då kan ein ikkje bu i eit hus kor soverommet er i tredje etasje, stua i andre etasje og kjøkken og bad i første etasje. Planlegginga og endringane må skje før behovet oppstår.

2. Barnetalet vert mindre

I 2023 vert det født cirka 30 barn av foreldre busett i Sauda kommune. I 2022 var det taler 39. Me har areal til cirka 278 plassar i barnehage. Om fødselstalet stabiliserer seg på nivå med dei to siste åra vil me ha behov for cirka 175 plassar i barnehagane. I dag er det cirka 220 barn med barnehageplass i Sauda. Noko overkapasitet kan ein ha, men å planleggje for ein overkapasitet på over 50 % er ikkje berekraftig over tid.

Med dei barnetala me ser no, vil det nokre år ikkje vere fleire born enn at det eigentleg er plass til alle i ein klasse. Med ein struktur på tre ulike barneskular vert det små klassar, og sær mange lærarar som skal rekrutterast til få elevar. Når ein legg til språkdeling på toppen av dette, gir dette ein situasjon kor ressursutnyttinga vert sær dårleg. Me slit allereie med å rekruttere kvalifiserte lærarar og Sauda kommune bør søkje å optimalisere drifta slik at elevane får lærarar med rett kompetanse.

3. Me får ikkje tak i kvalifisert arbeidskraft

Sauda kommune slit allereie i dag med å få tak i kvalifisert arbeidskraft innanfor ulike fagdisiplinar, og skal ein tru på spådomane vil det ikkje verta enklare framover. Skuleåret 2023/2024 har me elleve lærarar som underviser i fag dei ikkje har formell kompetanse til å

undervise i, me manglar fem av seks fastlækjarar, det er få søkjarar på stillingar med krav om høgre utdanning, og dei nasjonale kompetansekrava vert stadig skjerpa. Skal me møte dei utfordringane me står ovanfor må me lage både ein struktur, og ein organisering, der me får utnytta kompetansen best mogleg. Det gjer både at me må leggje ned arbeidsområde som er ressurskrevjande, og at tilsette i større grad enn i dag må rekne med å gå på tvers. Det er lite truleg at Sauda kommune vil klare å konkurrere om spesiell fagkompetanse på ein rekkje områder. For å dekkje desse områda må me truleg organisere oss i samarbeid med andre, som gjer at me får tilgang på kompetansen, og me må leggje forholda til rette for at tilsette kan byggje kompetanse.

Sjølv om ein kan verta dyster av å lese kommunedirektøren sin innleiing, må ein ikkje gløyme at Sauda kommune er ein organisasjon og kommune som det er godt å arbeide og bu i. Me jobbar kvar dag for å bli litt betre, og har ein nærleik til folk, næringsliv og frivillige organisasjonar som gjer oss dei beste føresetnadar for framtida. Den blomstringa som no skjer på Åbøtunet gjennom samarbeid mellom frivillige og kommunen er eit av fleire eksempel på kva som er mogleg å få til når me trekk i lag.

Eg ynskjer kommunestyret lukke til med budsjettarbeidet, og ser fram til saman med ein dyktig og profesjonell organisasjon å realisere dei tiltaka som kommunestyret vedtek.

1.1 Utforming av budsjettdokumentet

Kommunedirektøren presenterer med dette eit budsjettdokument kor teksten både er på nynorsk og bokmål. Dette i tråd med språkkrettleiaren for Sauda og Suldal kommunar som slår fast at: *«Sauda kommunestyre har vedtatt at kommunen er språknøytral. Det vil seie at dei tilsette kan velja om dei vil nytte bokmål eller nynorsk som deira skriftspråk i sitt arbeid.»*

Kommunedirektøren la før sumaren fram ein sak kor kommunestyret mellom anna vart oppmoda til å sei om det var eit sterkt ynskje å halde på styringskort i dokumentet. Kommunestyret fatta ikkje vedtak knytt til dette. Kommunedirektøren har difor tatt bort styringskort frå dokumentet, og erstatte dette med konkrete mål per sektor. Dette skjer etter at sektorane har gitt tilbakemelding på at styringskort i liten grad vart nytta til anna ein rapportering. Målet med omlegginga er å sikre at kommunestyret kan vere med på å fastsette kurs for kvar enkelt sektor, men samstundes ta ned eit system som vart opplevd som gamaldags, og med mål som i stor grad var svært runde og difor reelt lite styrande.

Det å ta bort styringskort heng vidare saman med at budsjettdokumentet har behov for å vidareutviklast. Det er i for liten grad ein sammankobling mellom kommuneplanen, temaplanar, økonomiplan, budsjett og tertialrapport. Det vil vere ein prioritert oppgåve framover og betre denne samankoplinga, og sikre ein rød tråd i arbeidet. Kommunedirektøren startar primo januar arbeidet med å endre tertialrapportane slik at dei gjer kommunestyret betre informasjon, og eit reelt handlingsrom.

2 Kommunedirektørens forslag til vedtak

1. Inntektene for Sauda kommune består av rammeoverføring, skattar og avgifter, øyremerka tilskot og sal m.m.

Driftsbudsjett

2. Årsbudsjett for 2024 og økonomiplan for 2025 - 2027, samt avgifter, gebyr og betalingssatsar for 2024 (vedlegg 2) vedtas.
3. Tallbudsjettet vedtas med brutto driftsresultat på 7,70 % av driftsinntekter. Netto driftsresultat utgjør 4,51%. For 2024 er det budsjetter med eit overskot på kr. 26 490 982 millionar. Overskotet vert avsett til disposisjonsfond.
4. Driftsbudsjettet vedtas med netto ramme. Det vil si utgifter minus inntekter er likt budsjett. Netto rammer er som følgande:

Politisk nivå og Fagleg stab og støtte	kroner	45 005 800
Oppvekst	kroner	107 322 800
Helse og velferd	kroner	213 482 860
Næring og samfunn	kroner	97 163 058
Netto driftsramme kraft	Kroner	-86 827 800
Netto drift overordna	Kroner	16 267 500
Avskrivningar og kalk/renter	kroner	-55 751 200
Total netto ramme	kroner	336 663 018

Nettorammene er inklusive avskrivningar og kalkulatorisk kostnad (VAR), men eksklusiv avsetning til, og forbruk av fond.

Kommunedirektør delegerast myndigheit til å omdisponere innanfor rammene.

Kommunedirektør delegerast myndigheit til å "fryse" budsjettpostar og ledige stillingar. Ledige stillingar skal bli nøye vurdert med omsyn til alternativ organisering for å løyse arbeidsoppgåver utan nyttilsettingar.

Investeringar

5. Investeringsbudsjett for 2024 vedtas i tråd med oppstilling i kapittel 12.4. Kommunestyret stiller øvrige investeringsprosjekter i bero i tråd med oppstilling i kapittel 11.2.

Investering innanfor sjølvkost (VAR)	Kroner	21 800 000
Andre investeringar	Kroner	59 000 000
Startlån for vidareformidling	Kroner	10 000 000

Kommunedirektøren gis fullmakt til å omdisponere midlar i investeringsbudsjettet til vedtekne prosjekter. Delegasjonen er avgrensa til 2,5 million kroner. Ved omdisponeringar skal formannskapet orienterast.

6. Sauda kommune tar opp følgende lån i 2024:

VAR	Kroner	0
Øvrige opplån	Kroner	0
Startlån	Kroner	10 000 000

Kommunedirektør blir delegert mynde til å ta opp lån og godkjenne endelege lånevilkår, avdragstid, rente og å binde renta for lån innarbeida i budsjettet og vedtatt av kommunestyret, jf. finansreglement. Avdragstid og sum må vera innanfor grenser som kommunelova setter, jf. Kommunelova § 50 nr. 7. Delegeringa gjelder i heile lånet si løpetid.

7. Skattesatsane for inntektsskatt og formueskatt skal være i samsvar med maksimalsatsane vedtatt i Stortinget sitt skattevedtak.
8. Eigedomsskattevedtak for året 2024 i Sauda kommune:

For eigedomsskatteåret 2024 skal det også skrives ut eigedomsskatt på eit «særskilt fastsett grunnlag» i medhald til overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2024 vera lik 6/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er grunna nye verdsettelsesreglar og at produksjonsutstyr- og installasjonar ikkje skal reknast med i grunnlaget for verk og bruk som frå og med 2019 blei sett på som næringsseigedom.

Verkeområde

For skatteåret 2024 skal det skrivast ut eigedomsskatt på næring og faste eigedommer i heile kommunen. Jf. lov om eigedomsskatt til kommunene (eskl.) § 3 første ledd, bokstav a.

a) Eigedomsskattesats:

- a. Den alminnelege eigedomsskattesatsen for 2024 er 7 promille, jf. eskl. § 11 første ledd.
- b. Differensiert skattesats for bustaddelen i eigedommar med sjølvstendig bustaddel, med tilhøyrande tomt, for 2024 er 4 promille, jf. eskl. § 12 bokstav a).
- c. Nedtrapping av eigedomsskatt for maskiner og installasjonar blir gjort med 1/7 del kvart år frå og med 2019.

b) Takstvedtekter:

- a. Takstvedtektene for eigedomsskatt i Sauda kommune blei vedtatt i kommunestyret 12. desember 2012, sak 109/12.

c) Terminar:

- a. Eigedomsskatten blir skrevet ut i fire terminar, jf. eskl. §25 første ledd.

d) Takstar:

Taksering frå 2013 ligg til grunn for satsar.

e) Unntak frå eigedomsskatt i forhold til eigedomsskattelova § 7 a og b:

- Unntak gis i tråd med oppstilling i kapittel 13.2

Kommunestyret gir kommunedirektøren delegert mynde til å innvilge søknadar om fritak for eigedomsskatt for stiftelsar/ organisasjonar på grunnlag av søknad.

9. Kommunestyret vedtar å ta etterreguleringar/utrekning av kommunen sine pensjonskostnader, slik det går fram i aktuarberekningar i Kommunal Landspensjonskasse og i Statens Pensjonskasse, over 7 år.

Innstilling berre til formannskapet:

10. Budsjett 2024 og økonomiplan 2024 – 2027 leggjast ut på offentleg høyring.

3 Faglig stab og støtte

Faglig stab og støtte					
Kvinner			Menn		
13			7		
Antall årsverk	Heltid	Deltid	Antall årsverk	Heltid	Deltid
12,3	11	2	7	7	0
Netto budsjettramme 2024 NOK 45 055 800					

3.1 Beskrivelse av tjenestene

Sektor for faglig stab og støtte består av ni områder.

Sentral ledelse, Kundetorg m/politisk koordinering, HR (lønn og personal), Økonomiavdeling, Kundetorg, RitS (IKT), NoRoSun skjenkekontroll, Miljøretta helsevern og kommunelege.

Faglig stab og støtte skal være Sauda kommune sitt kompetansesenter innen Økonomi, innkreving, HR (lønn og personal), arkiv og innkjøp.

Sauda kommune er vertskommune for NoRoSun skjenkekontroll som omfatter 16 kommuner og Miljøretta helsevern som omfatter 4 kommuner

3.2 utfordringer for 2024

Innenfor Faglig stab og støtte er det mange fagområder - spesialområder som er fordelt på forholdsvis få tilsette. Dette medfører at en er sårbar og det kan skape utfordringer ved vakanse, sykdom og ferie.

Ved å øke søkelys på samarbeid med andre kommuner, eventuelt inngå vertskommunesamarbeid, kommunalt oppgavefelleskap (KOF) eller eventuelt IKS'er på enkelte fagområde, vil en både kunne styrke fagkompetansen samtidig som sårbarheten ville blitt redusert og en blir mer robust.

3.2.1 RiTS

RiT er i sitt første driftsår etter at selskapet ble etablert som et eget foretak, hvilket betyr at det gjennomføres mange aktiviteter på ulike plan for å få satt ting i drift. RitS opererer etter den vedtatte administrative styringsmodellen, for å sikre interkommunal samhandling, helhetlig tjenestestyling og omstilling. Vi skal levere et bærekraftige tjenester og jobbe målrettet for standardisering og stordriftsfordeler som kommer felleskapet til gode, noe vi forventer å se umiddelbare effekter av.

Etter hvert som vi blir mer digitale, stilles det også økende krav til helhetlige, sømløse og robuste tjenesteleveranser. I dette ligger for eksempel sikkerhetsfokus i anskaffelse og leveranser av fagsystemer, kontroll på verdikjede, enheter og løsninger. I tillegg til suksessfaktoren økt bevisstgjøring og økt sikkerhetsadferd gjennom ulike kompetansehevingstiltak hos ansatte.

IT sikkerhet er et komplekst landskap, og trussel aktørene blir stadig mer profesjonelle i utøvelse av sine handlinger, noe som igjen er meget utfordrende for kommunal sektor som i

utgangspunktet har begrensede økonomiske rammer. Vi har i RitS jobbet strukturert og målrettet med IKT sikkerhet på mange plan, og i parallell er det gjort ulike strategiske anskaffelser innenfor området som skal bidra til at vi får tilført ytterligere sikring, kompetanse og rådgivning for å styrke oss ytterligere.

3.3 Mål for 2024

- Organisasjonsutvikling
 - Gjennomføre medarbeiderundersøkelse basert på 10-faktor.
- Sykefravær:
 - Faglig stab og støtt under 4,5 %
 - Sauda kommune under 7 %
- Internkontroll
 - 70 % av alle rutiner i internkontrollsystemet skal være ajourført og revidert i løpet av 2024.
- Økonomi:
 - En skal ved årsslutt være innenfor tildelt ramme for 2024.

3.4 Tiltak

3.4.1 Tiltak som kommunedirektøren anbefaler

Anbefalte driftstiltak	2024	2025	2026	2027
FSS-01 - Reduksjon av 1 årsverk - politisk sekretariat (014)	-735 000	-735 000	-735 000	-735 000
FSS-02 - reduksjon i 60% stilling (078)	-217 000	0	0	0
FSS-03 - Retaksering - eiendomsskatt (105)	250 000	5 500 000	-1 750 000	-2 000 000
FSS-04 - Virksomhetskontroller 1 årsverk (131)	919 000	919 000	919 000	919 000
SUM	217 000	5 684 000	-1 566 000	-1 816 000

FSS-01 – Reduksjon av 1 årsverk – politisk sekretariat

Pr 1/5-23 ble det ledig en 100% konsulentstilling i Faglig Stab og støtt. Stillingen ble fryst ut året. En foreslår at denne stillingen utgår permanent.

FSS-02 – Reduksjon i 60% stilling

Det er signalisert at en vil få en 60 % stilling ledig fra og med 1/6-2024. Denne stillingen kan da settes vakant ut året. Dette vil medføre reduksjon i innkrevingsarbeidet, og en risiko for reduserte inntekter. I tillegg blir en ytterligere sårbar på regnskap/økonomi. Det vil i enkelte perioder kunne oppstå situasjoner der det ikke er ressurser til å utføre arbeid.

FSS-03 – Retaksering – eiendomsskatt

Sauda kommune retakserte eiendommene sist i 2013. Normalt skal en foreta retaskering hvert 10 år, men kommunen kan forskyve på dette i tre år eller foreta kontorjustering. Kommunedirektøren anbefaler at en starter et prosjekt i 2024, og at selve takseringen skjer i 2025. Det er ca. 3 700 objekter som skal takseres. Prosjektet gir økte utgifter i 2025, men det er forventet at det tjener seg inn over tre år.

FSS-04 – Virksomhetskontroller 1 årsverk

Kommunedirektøren foreslår å styrke staben med et årsverk som virksomhetskontroller. Årsverket skal bistå kommunedirektøren med innføring og drift av nytt system for økonomioppfølging, virksomhetsrapportering og sammenkobling av overordnede planer og økonomiske styringsdokumenter.

3.4.2 Tiltak som kommunedirektøren anbefaler – sentrale finansieringer

Anbefalte driftstiltak	2024	2025	2026	2027
FIN-01 - Avsetning til disposisjonsfond - overskudd (143)	27 702 000	15 289 000	22 514 000	22 764 000
FIN-02 - reduksjon av kraftinntekter (140)	0	15 000 000	15 000 000	15 000 000
FIN-03 - Reduksjon i overføring til Sauda sokn (099)	-375 000	0	0	0
FIN-04 - Rekruttering - Adresse Sauda - 2024 (134)	400 000	0	0	0
SUM	27 727 000	30 289 000	37 514 000	37 764 000

FIN-01 – Avsetning til disposisjonsfond - overskudd

Dette er en budsjettekniskjustering, og samtidig synliggjør tiltaket det budsjetterte mindreforbruk (overskudd) per år i økonomiplanperioden.

FIN-02 – Reduksjons av kraftinntekter

Kommunedirektøren legger til grunn at salg av konsesjonskraft i 2025 – 2027 vil gi mindre inntekter enn hva tilfellet var for 2024. Det er skjønnsmessig satt av en reduksjon på 15 millioner kroner, noe som tilsvarer en reduksjon på rett i overkant av 14 prosent.

FIN-03 – Reduksjon i overføring til Sauda sokn

Sauda sokn fikk tilført økte overføringer i 2023 pga. strømprisene. Prisene har ikke vært så høye som antatt, noe som gir et overskudd for 2023. Videre har Soknet et fond som kan tæres på. Det foreslås derfor en reduksjon i overføringen for 2024 sammenlignet med 2023.

FIN-04 – Rekruttering – Adresse Sauda 2024

Adresse Sauda har vært et langsiktig prosjekt i Sauda, som ble revitalisert i 2023 med en egen sommerjobbmodul. Sauda kommune investerte betydelige ressurser i form av arbeidskraft i 2023, og hadde også et sommerjobbprosjekt i egen organisasjon og et i det kommunale foretaket. Tiltaket setter av midler til at Sauda kommune kan gjennomføre 1-2 tiltak i egen regi, samt at det er noe midler til fellestiltak i prosjektet.

4 Oppvekst

Oppvekst					
Kvinner			Menn		
129			20		
Antall årsverk	Heltid	Deltid	Antall årsverk	Heltid	Deltid
120,5	98	31	19,4	19	1
Netto budsjetttramme 2024 NOK 107 322 800					

4.1 Beskrivelse av tjenestene

Oppvekst består av tre kommunale barnehagar, tre barneskular og ein ungdomsskule, i tillegg til introduksjonsteneste og vaksenopplæring. Alle barneskulane har eit SFO-tilbod. I tillegg har vi eit rettleiings- og barnehagemyndansvar for den private barnehagen Brakamoen barnehage. PPT (pedagogisk psykologisk teneste) høyrer også med til oppvekst. Denne tenesta er organisert som eit interkommunalt samarbeid, der Suldal kommune er vertskommune. Totalt er det ca 900 barn, unge og vaksne som er brukarar av oppvekst sine tenester.

4.2 utfordringer for 2024

Danning og utdanning av unge menneske er eit likeverdige oppdrag for tilsetje i barnehagar og skular. I tillegg bidreg barnehagar og skular til sosial utjamning. God kvalitet i desse tenestetilboda kan dermed gjere ein skilnad i mange menneske sine liv. Krava til kvalitet i barnehage og skule er gitt gjennom dei nasjonale sektormåla. Heilt avgjerande faktorar for å utvikle kvalitet er at me har berekraft i form av kompetanse og kapasitet til å løyse utdanningsoppdraget. Nokre av utfordringane vi har på desse områda er:

Demografisk utvikling:

SSB sine prognosar viser at i perioden fram mot 2030, vil aldersgruppa 0-15 år bli redusert med 135 personar (Økonomiplan Sauda 2023-2026.) Fødselstalet for 2023 blir, i følgje jordmor, 28-32 barn. Fødselstalet dei fem siste åra er i snitt 39 barn. Desse låge tala kan gi ei utfordring med rekruttering av nok barn til alle barnehagane og barneskulane, med dei konsekvensar det kan ha for fagmiljø og kapasitet til å møte alle barn/unge sine ulike behov og rettar.

Sauda har fysisk plass til ca 60 fleire barn i dei fire barnehagane, enn det i snitt har vore behov for dei siste åra. Det er noko ulike krav til areal for barn under/over 3 år, så tal plassar vil variere med alderen på barna. I barneskulane er elevtalet ujamt fordelt mellom skulekretsane, noko som på skular med få elevar kan gi meir sårbare sosiale og faglege klasse miljø.

Korleis kan vi møte dette:

- Tilpasse behov for barnehageplassar ved å leggje ned ein barnehage.
- Fådele Risvoll skule, dvs. samle klassar med få elevar på tvers av årskull.
- Greie ut kva som vil vere den mest føremålstenelige skulestrukturen for framtida, med omsyn til å møte krava til kompetanse og kvalitet i opplæringstilbodet.

Rekruttering av barnehagelærarar og grunnskulelærarar

Kompetanse er vurdert å vere den fremste faktoren for utvikling av kvalitet på barnehage- og skuletilbodet, og alle barn/unge har rett til eit tilbod gitt av kvalifiserte pedagogar/lærarar. For 2023-24 har vi 3 stillingar som pedagogar i barnehage, og 11 lærarar i grunnskulen, som ikkje innfrir dei nasjonale kompetansekrava. Rekruttering av pedagogar og lærarar er ei nasjonal og lokal utfordring, som også viser att i få søkjarar til lærarutdanningane ved høgskulane. I tillegg blir det innført ei ny opplæringslov for grunnskulen frå 01.08.24, som vil gi eit auka behov for kvalifiserte lærarar. Blant anna kjem det krav til forsvarleg vikarordning ved planlagt og forventa fråvære, krav til lærar- eller anna høgskuleutdanning for å gi individuelt tilrettelagt opplæring (tidlegare spesialundervisning), samt rett til å høyre til i eigen klasse om fleire enn 10 elevar vel anna målform på ungdomstrinnet.

Korleis kan vi møte dette:

- Tiltak for å rekruttere, kvalifisere og behalde lærarar i barnehage og skule. I tillegg sjå på samarbeid for å nytte den samla lærarkompetansen i Sauda til beste for alle barn/unge.
- Redusera tal klassar, noko som kan redusere rekrutteringsbehovet. Dette kan bli gjort ved fådeling, slå saman delte klassar, eller gjennomføra større strukturendringar i skulen.
- Redusere arbeidsbelastning ved å styrkje bemanningstettleiken gjennom dagen. Dette kan blant anna bli gjort ved å tilpasse opningstida i barnehage og SFO til det store fleirtalet av føresette sine behov. Kommunedirektøren vil koma tilbake med ei eiga sak om dette.

Integrering av flyktningar i arbeid- og samfunnsliv

Sauda har buset 180 flyktningar i 2022 og 2023. (Det står att nokre busettingar i 2023.) Dei fleste er flyktningar frå Ukraina. I 2024 vil dei fleste av flyktningane vere ferdig med introduksjonsprogrammet, og dei vil ha behov for arbeid. Arbeid er gjerne nøkkelen til å finne ein stad i samfunnet for vaksne, til å bli inkludert. Me vel derfor å vere ambisiøse når det gjeld målsetting om å finne arbeid til flyktningar. Det er først og fremst viktig for menneskeverdet, men det er også god samfunnsøkonomi. Det er behov for å løfte fram att visjonen "heile Sauda buset flyktningar", for å lukkast i dette arbeidet. Målretta innsats via NAV og andre aktuelle aktørar er avgjerande, i tett dialog og samarbeid med arbeidsgjevarar i det offentlege og i privat næringsliv. Som samfunn treng vi også å finne gode og inkluderande møteplassar som treff unge vaksne flyktningar sine behov.

Korleis kan vi møte dette:

- Sikre kapasitet i NAV til å redusere/fjerne gapet mellom deltaking i introduksjonsordninga og arbeidsliv.
- Endre måten vi organiserer introduksjonstilbodet på, ved at flyktningane kombinerer norskopplæring og arbeid, framfor heiltids introduksjonsprogram.
- Auke den frivillige innsatsen retta mot inkludering og deltaking i samfunnsliv.
- Skape gode møteplassar for unge vaksne, på tvers av nasjonalitetar.

4.3 Mål for 2024

- Utarbeide ein plan for å rekruttere, kvalifisere og behalde lærarar i barnehage og skule.
- Minst 1/3 av flyktingane som er ferdig med introduksjonsprogrammet er sysselsett via ordinært arbeid, og/eller via ulike tiltak.
- Sjukefråvære: Oppvekst har samla eit sjukefråvære under 7,5 %.
- Økonomi: Oppvekst er innanfor tildelt ramme ved årsslutt 2024.

4.4 Tiltak

4.4.1 Tiltak som kommunedirektøren anbefaler

Anbefalte driftstiltak	2024	2025	2026	2027
OPP-03 - Legge ned Rustå barnehage (049)	-517 000	-1 036 000	-1 036 000	-1 036 000
OPP-04 - Reduksjon merkantil i barneskolene med 40 % (050)	-368 000	-368 000	-368 000	-368 000
OPP-05 - Redusere omfang av svømmeopplæring (051)	-63 000	-140 000	-140 000	-140 000
OPP-06 - Kommunalt reglement for skoleskyss (052)	0	0	-125 000	-125 000
OPP-07 - Fådele Risvoll skule (053)	-451 000	-1 102 000	-1 102 000	-1 102 000
OPP-08 - Samle delte klasser, Austarheim skule (054)	-451 000	-1 102 000	-1 102 000	-1 102 000
OPP-09 - Samle språkdelingsklasse, Fløgstad skule (055)	-63 000	-138 000	-138 000	-138 000
OPP-10 - Samle språkdelingsklasser, ungdomstrinnet (056)	-355 000	-772 000	-772 000	-772 000
OPP-12 - Innføre mat- og turpenger i SFO (062)	-212 000	-212 000	-212 000	-212 000
OPP-16 - Sak om utredning av fremtidig skolestruktur (089)	350 000	0	0	0
SUM	-2 130 000	-4 870 000	-4 995 000	-4 995 000

OPP-03 – Legge ned Rustå barnehage

Rustå barnehage foreslås nedlagt fra nytt barnehageår, 15.08.24.

De fire barnehagene i Sauda har, basert på informasjon fra barnehagene, fysisk plass til 278 barn. (Veslefrikk barnehage 82 barn, Rustå barnehage 50 barn, Leabøen barnehage 50 barn og Brakamoen barnehage SA 96 barn.) De siste årene har det vært +/- 220 barn i barnehagene våre. SSB sine framskrivninger av folketall indikerer at Sauda fremover vil få færre barn.

Å legge ned en veldrevet barnehage som Rustå barnehage, som gir barn (og foresatte) et trygt og godt tilbud, er et krevende forslag. På den annen side kan vi risikere at en av barnehagene våre uansett vil streve med sin eksistens i årene fremover, fordi det ikke er nok barn til å forsvare fire barnehager i Sauda kommune. Vi er kjent med at Brakamoen barnehage SA har gjort omfattende tilpassinger til en nedskalert drift i 2023, og redusert bemanningen med sju ansatte.

Forslaget gir noen utfordringer med driftsform, fordi Brakamoen barnehage er en privat, foreldredrevet, barnehage. Ansatte i Rustå barnehage er kommunalt ansatte. Det er flere avklaringer som må bli gjort i dialog og samarbeid med styret i Brakamoen barnehage SA, om tiltaket skal gjennomføres.

Innsparingen er knyttet til reduksjon av en styrerstilling og sparte strømutfgifter. Rustå barnehage sine utgifter til strøm, renhold og vedlikehold er cirka 700.000 kr årlig. Det vil ikke være mulig å opphøre alle disse utgifter. Det stipuleres derfor en reduksjon på 100.000 kr årlig i strømutfgifter.

Det er vurdert å være et forsiktig anslag for innsparing. En mer samlokalisert drift av barnehagene, kan gi bedre utnyttelse av bemanning.

OPP-04 – Reduksjon merkantil i barneskolene med 40 %

Grunnet naturlig avgang står skolene i en situasjon der merkantil blir redusert med 40 % fra 01.01.24. Det er vurdert mulig å løse de merkantile oppgavene uten å erstatte denne stillingen, gjennom å se på en ny oppgavefordeling mellom merkantil og ledelsen ved skolene. Forslaget innebærer at barneskolene får en felles merkantil i 70 % stilling.

Merkantil har de samme oppgavene ved alle barneskolene. Å se disse sammen kan gjøre driften mer effektiv. Det kan naturlig bli sårbart at det kun er en person som har kompetanse på de ulike områdene.

OPP-05 – Redusere omfanget av svømmeopplæring

Det er vurdert at skolene kan redusere omfang av svømmeopplæring fra 38 til 15 uker, og fremdeles sikre at elevene når kompetansemålene innen fagområdet.

Svømmeferdigheter er en del av kroppsøvfingsfaget. I Sauda har det vært tradisjon at alle elevene får noe svømmeopplæring hvert skoleår. Det gjør at vi bruker relativt mange undervisningstimer på et av emnene som inngår i kroppsøvfingsfaget. Ved å legge opplæringen til færre klassetrinn, kan elevene få en mer intensiv og målrettet opplæring.

Av sikkerhetsgrunner må det følge med flere ansatte til svømmeopplæring, enn det skolene gjerne bruker i andre deler av kroppsøvfingsfaget.

Det ligger ingen innsparing i lønnsutgifter i dette tiltaket, men det frigjør lærertimer som kan brukes til styrket opplæring i andre fag/områder, der elever har behov for dette. Det er viktig å se på hvordan vi bruker lærerressursene våre, sett sammen med andre tiltak som vil kunne redusere antall lærere i skolene.

Innsparingene i dette tiltaket er knyttet til skyss (buss) til og fra Saudahallen fra Risvoll skule og Austarheim skule.

OPP-06 – Kommunalt reglement for skoleskyss

Det er behov for å lage et nytt og oppdatert kommunalt reglement for skoleskyss i Sauda kommune. Det antas at det kan ligge et potensiale for innsparing ved å se på hvordan skyss organiseres i dag. Det er behov for en mer grundig utredning, og komme tilbake med en sak om dette.

Administrasjonen legger derfor inn tiltaket med mål om konkret innsparing i 2026 og 2027.

OPP-07 – Fådele Risvoll skule

Risvoll skule er i dag en fulldelt skole, dvs. et klassetrinn for hvert årskull. Ved å fådele skolen, samler en flere årskull i samme klasse. Basert på tallene vi har i dag, vil Risvoll skule ha 82 elever fra 01.08.24. Ved å redusere antall klasser fra 7 til 5, vil antall lærere kunne reduseres med to.

Det vil være behov for å se på en fordeling av midler til tidlig innsats og tilpasset opplæring mellom skolene, som sikrer at Risvoll skule får dekket et behov for noe deling i basisfag som

norsk, matematikk og engelsk i de sammenslåtte klassene. Dermed er det ikke endelig at begge årsverk forsvinner fra Risvoll skule, men noe fordeles også på de andre skolene.

OPP-08 – Samle delte klasser, Austarheim skule

Austarheim skule har i dag 9 klasser, der dagens 3.klasse og 6.klasse er delt. Det er 31 elever i 3.klasse, noe som i dag gir klasser på 15 og 16 elever. Det er 29 elever i 6.klasse, noe som gir klasser på 14 og 15 elever. Ved å samle årskullene på hvert av disse trinn, kan det gi en innsparing på to lærerårsverk.

Det er ikke sikkert begge årsverk kommer som en innsparing kun ved Austarheim skule, fordi det vil være nødvendig å sikre lærerressurser for å styrke opplæringen og gi muligheter for gruppedeling. Skulle det komme flere elever i klassene, må lærerressursene tilpasses økningen.

Ved å samle hvert årskull kan en i den praktiske hverdag lettere organisere styrkingstiltak sammen.

Austarheim skule har klasserom med plass til så mange elever. Det vil kunne gi utfordringer med fysisk plass om det skulle komme veldig mange nye elever på disse årskullene.

OPP-09 – Samle språkdellingsklasse, Fløgstad skule

Fløgstad skule har i dag et årskull hvor flere enn 10 foresatte har valgt bokmål som målform i opplæringen. Da stiller opplæringsloven krav om at det skal opprettes egen klasse.

Per i dag er årskullet på 24 elever delt i alle fag. Opplæringsloven åpner for at elevene kan få opplæringen sammen med de andre elevene i kullet, om det ikke bryter med formålet med egen elevgruppe etter skriftspråk. Det vurderes at en sammenslåing kan gjennomføres for 25 % av opplæringstilbudet.

OPP-10 – Samle språkdellingsklasser, ungdomstrinnet

Sauda ungdomsskule har i dag 9 klasser. Sauda kommune har hatt tradisjon for å dele årskull i 3 klasser, når kullet har vært over 60 elever. Ny opplæringslov fra 01.08.24, gir elevene rett til å høre til en egen klasse også på ungdomstrinnet, om flere enn 10 elever har valgt bokmål. Flere elever velger å gå over til bokmål på ungdomstrinnet, det vil gjøre det vanskelig å samle delte klasser.

Det vil være mulig å samle delte språkklasser på hvert årskull i ca 1/3 av tiden, og totalt spare inn 1,4 årsverk.

OPP-12 – Innføre mat- og turpenger i SFO

I vedtekter for SFO står det at vi kan innføre mat- og turpenger. Gratisprinsippet som gjelder for skole, gjelder ikke for SFO. Nå som SFO er gratis for de fleste av brukerne, vurderer vi det som forsvarlig å innføre mat- og turpenger i SFO fra 01.01.24. Satsene skal være til selvkost, dvs. dekke måltider/mat barna får i SFO, og turaktiviteter de deltar på. Det vil gi et større handlingsrom til å kunne tilby aktiviteter og tilbud for barna i SFO.

En foreldrebetaling på 150 kr pr mnd i mat- og turpenger vil styrke inntektene til SFO, og skolene sitt driftsbudsjett kan i større grad gå til opplæringsaktiviteter. Det må beregnes tur- og matpenger også for de som kjøper ferieplass.

OPP-16 – Sak om utredning av fremtidig skolestruktur

Dette tiltaket handler om å utarbeide et prosjektmandat for utredning av fremtidig skolestruktur. Forslag til prosjektmandat blir lagt frem som sak til godkjenning for kommunestyret.

Basert på SSB sine framskrivninger av folketall, utfordringer med rekruttering av lærerkompetanse, avdekkede forbedringsområder i dagens skoletilbud, samt den økonomiske situasjonen til kommunen, mener administrasjonen det er behov for å gjøre en mer grundig analyse og vurdering av hvordan vi i fremtiden bør organisere skoletilbudet i Sauda. Det kan være en forbedring av dagens struktur, eller vurdere om det finnes en mer formålstjenlige struktur, for å sikre barna det beste skoletilbudet.

Oppdraget til skole er styrt av de nasjonale sektormålene, som handler om at vi hver dag skal gi alle barn og unge faglig og sosial mestring i et inkluderende fellesskap. Det oppdraget må være førende for saken.

For å få en god sak, er det viktig å få til en god involvering allerede i planleggingsfasen. Dette tiltaket er derfor et forslag om å først legge frem en sak til politisk behandling, som beskriver hvordan en god prosess om utredning av skolestruktur kan være.

Det vurderes at en slik sak kan bli klar til behandling i første del av 2024.

Om det bli vedtatt å gå videre med en sak om utredning av skolestruktur, vil det være behov for å knytte til oss ekstern kompetanse for å gjennomføre deler av analysearbeidet, og som prosesshjelp i utredningsarbeidet. Det stipuleres en kostnad på 350.000 kr for ekstern hjelp.

En sak om fremtidig skolestruktur kan tidligst presenteres ved framlegg av budsjett for 2025.

4.4.2 Tiltak som kommunedirektøren har vurdert, men ikke anbefalt

Tiltak som er vurdert, men ikke anbefalt	2024	2025	2026	2027
OPP-01 - Redusere åpningstid i barnehage (047)	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
OPP-02 - Sommerstengt barnehage i juli (048)	-245 000	-245 000	-245 000	-245 000
OPP-11 - Redusere åpningstid i SFO (060)	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
OPP-13 - Øke budsjett til lekeutstyr i barnehagene (141)	90 000	90 000	90 000	90 000
OPP-14 - Øke budsjett til innkjøp av lærebøker i skolene (135)	255 000	255 000	255 000	255 000
OPP-15 - Innføre ambulerende team (034)	478 000	1 042 000	1 042 000	1 042 000
SUM	564 000	1 128 000	1 128 000	1 128 000

OPP-01 – Redusere åpningstid i barnehage

Åpningstiden i de kommunale barnehagene foreslås redusert med 15 minutter hver dag, med stengt klokken 16.00. Det er i snitt 0-3 barn i hver barnehage som bruker tilbudet mellom klokken 16.00 og 16.15.

Tiltaket vil kun gi en liten innsparing til reduserte vikarutgifter, men det vil sikre en bedre voksentetthet gjennom dagen. 15 minutter ekstra hver dag med bedre voksentetthet kan utgjøre en forskjell for både barns utvikling, og de ansatte sin arbeidssituasjon. Barnehagene har

gjort kartlegginger som viser at bemanningsnormen er en realitet kun 2-3 timer per dag, grunnet mange aktiviteter som skal gjennomføres samtidig med at barna får sitt tilbud. Blant annet planleggingstid for pedagoger.

Tiltaket har en svært liten økonomisk effekt, men kan ha en stor gevinst. Tiltaket krever at vedtektene for barnehagene i Sauda blir endret, og kommunedirektøren vil derfor presentere egen sak i 2024 knyttet til dette. Tiltaket er derfor ikke innarbeidet i budsjettet.

OPP-02 – Sommerstengt barnehage i juli

Tiltak #05 i PWC-rapport. Redusere fra 12 måneder til 11 måneders drift av barnehagene, og stenge helt i juli måned. Ved å stenge i juli måned, får de ansatte avviklet fellesferie disse ukene, og behovet for vikarer blir redusert.

Det kan bli krevende for drift av lokalt næringsliv og andre kommunale tjenester om ansatte må ta ut ferie i juli for å være sammen med barna sine. Det kan også i større grad føre til at familier må ta ut delt ferie. PWC rapporten anslo innsparingen til 600.000 kr. Med vikar og sparte strøm- og vedlikeholdsutgifter vurderes det som at 350.000 kr er et mer realistisk innsparingsnivå.

Det vil være behov for å endre vedtektene for barnehagene i Sauda, ved innføring av tiltaket. Kommunedirektøren anbefaler ikke tiltaket, og planlegger ikke å belyse det i sak om endring av vedtekter.

OPP-11 – Redusere åpningstid i SFO

I dag er SFO et tilbud mellom klokken 07:00 – 16:00. Basert på bruken av oppholdstiden i SFO, etter innføring av gratis SFO 12 timer i uken for 1. og 2.klasse, har det vært sett på å endre åpningstiden til klokken 07.30 - 15.30.

Tiltaket gir ikke en betydelig innsparing her- og nå, men vil forenkle organisering og gjennomføring av SFO-tilbudet, og sikre flest ansatte på jobb når det er flest barn. Det vil kunne redusere vikarutgifter noe.

Tiltaket krever at vedtektene for SFO i Sauda blir endret, og kommunedirektøren vil derfor presentere egen sak i 2024 knyttet til dette. Tiltaket er derfor ikke innarbeidet i budsjettet.

OPP-13 – Øke budsjett til lekeutstyr i barnehagene

Barnehagene har svært små driftsbudsjetter. Til leke- og aktivitetsutstyr har de to minste barnehagene rundt 42.000 kr pr år, og den største barnehagen 75.000 kr år.

Leken er den viktigste arena for barns utvikling, og for sosial og språklig samhandling. Det er viktig at barnehagene har midler til å kunne investere i og oppdatere, lekeutstyr- og materiell som gir varierte, inspirerende og inkluderende lekemiljø.

Tiltaket foreslår en økning av budsjett til lekeutstyr i barnehagene med 30.000 kr pr barnehage. Kommunedirektøren har i budsjettet i liten grad lagt inn vedvarende kostnadsøkninger, og tiltaket er av en slik karakter. Tiltaket er derfor ikke anbefalt.

OPP-14 – Økte budsjett til innkjøp av lærebøker i skolene

Med innføring av ny læreplan i 2020, har skolene behov for å oppdatere lærebøkene.

Skolene i Sauda har et budsjett på 800 - 900 kr pr elev til innkjøp av lærebøker, digitale og fysiske. Snitt for landet er et budsjett på 1300 kr til lærebøker per elev, i den ordinære driften.

Mange kommuner gjorde et større løft for fornying av lærebøker ved innføring av LK 20 (ny læreplan.) Sauda kommune har ikke gjennomført en slik større oppgradering, og har planlagt å bruke tid på utbyggingen.

Tiltaket vil akselerere utbygging av lærebøker, og legge opp til at Sauda kommune fremover har et lærebok-budsjett på landsnivå. Kommunedirektøren har i budsjettet i liten grad lagt inn vedvarende kostnadsøkninger, og tiltaket er av en slik karakter. Tiltaket er derfor ikke anbefalt.

OPP-15 – Innføre ambulerende team

I rammesaken ba kommunestyret om en vurdering av hvorvidt Sauda kommune skulle innføre et ambulerende team. Teamet skulle se bemannes med ressurspersoner som har fagkompetanse innen spesialpedagogikk, psykologi, helsesykepleier ol. for å styrke oppfølging av enkeltsaker/krevende saker i skole og barnehage. Kommunedirektøren viser til kap. 0 for nærmere utredning av saken. Kommunedirektøren anbefaler ikke tiltaket.

5 Helse og velferd

Helse og velferd					
Kvinner			Menn		
245			20		
Antall årsverk	Heltid	Deltid	Antall årsverk	Heltid	Deltid
206,3	124	121	16,9	12	8
Netto budsjettramme 2024			NOK 213 482 860		

5.1 Beskrivelse av tenestene

Helse og velferd består av åtte einingar og yt tenester innan pleie og omsorg, helse, barnevern og sosial- området. I tillegg kjem stabsfunksjonar knytt til Tildelingskontor, arbeidsplan, velferdsteknologi og kommunen si Koordinerande eining. Tilbodet gjeld alle aldersgrupper; barn, unge, vaksne og eldre, både dei som bur i Sauda og dei som oppheld seg her.

Nokre fakta: Årsverk: 212. Tilsette: 255. Kvinner: 235. Menn: 21. Turnover: 8,2%. Heiltidsandel: 51%. Gjennomsnittleg stillingsstørrelse: 82,8%. 64 tilsette er > 55 år = 25%. (Kjelde: BI, 10.10.23.)

Sauda kommune er vertskommune for Indre Ryfylke barnevern, eit interkommunal samarbeid med Suldal kommune. Sosialtenesta inngår i partnerskapet som Sauda kommune har med NAV, og sorterer under Helse og velferd v/NAV Sauda.

5.2 Utfordringar for 2024

Den demografiske utviklinga:

Det blir svært utfordrande å levere tenester etter dagens kvalitet og omfang. Det er fleire unge enn eldre som mottar pleie og omsorgstenester i Sauda. I dag utgjer aldersgruppa over 80 år snaut 43% av brukarmassen til heimebaserte tenester. Heile 57% er under 80 år, fordelt med 38% frå 0-66 år, og 19% frå 66-79 år. Yngre tenestemottakarar mottar tenester over lenger tid, og vekst i aldersgruppa over 80 år kjem derfor på toppen av den allereie store gruppa under 66 år. Presset og veksten i tenestene vil derfor auke i åra som kjem.

Korleis kan vi møte dette/tiltak:

- Vri innsatsen fra passiv til mer aktiv bistand, bidra til eigenmestring i kvardagen.
- Utvikla eit aldersvenleg samfunn prega av åpenhet, trygghet og fellesskap.
- Budstadtilpassing- og planlegging.
- Styrka tidleg og tverrfagleg innsats - mellom anna med samhandlingsmodellen BTI.

Tilgang til gode og trygge tenester – oppretthalde kvalitet.

Fleire vil ha behov for helse- og omsorgstenester i framtida. Befolkninga samla sett blir endra, gjennom blant anna færre i yrkesaktiv alder.

Korleis kan ein møte dette/tiltak:

- Nytt digitale løysingar – utsette behov for heildøgns omsorg ved hjelp m.a. velferdsteknologi. (Jf Bu trygt heime: [Meld. St. 24 \(2022–2023\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no))
- Dimensjonera heildøgnsstilbudet i samsvar med forventna behov; realisere nye Åbøtunet innan 2030. Framskrivning frå SSB anslår behov for 2 nye plasser kvart år fram mot 2040.
- Nytt dobbeltrom ved korttidsopphold i institusjon når det er nødvendig for å gi tenesta.
- Støtte til pårørande, t.d avlastning og dagsentertilbod som inkluderer transport.
- Samarbeide med andre kommunar om tenester me er for små og sårbare til å sikra sjølv.

Rekruttere og beholde kvalifisert personell – kvalitetsutvikling av tenestene

Pga demografiutviklinga blir det færre å rekruttere til ledige stillingar i alle bransjar, så gjeld og helse og velferd. Les «Tid for handling» her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-4/id2961552/?ch=2#kap1-1>

Korleis kan ein møte dette/tiltak:

- Legga til rette for fagleg og karrieremessig utvikling - etter- og vidareutdanning.
- God oppfølging av lærlingar, studentar og andre som vil jobba i helse og velferd.
- Lågast muleg sjukefråver;
- Arbeide systematisk med utvikling av godt arbeidsmiljø og trivsel.
- Utvikle ein sterk heiltidskultur slik at ein person fyller eit årsverk.
- Ny oppgåvedeling mellom forvaltningsnivå og fagproffesjonar, jf TØRN.

Økonomi

Økonomisk kontroll er avgjerande for å utvikle berekraft i tenestene samla sett i heile kommunen. Driftsutgiftene i helse og velferd skal reduserast i samsvar med kommunens økonomiske handlingsrom og mål. Reduksjon i budsjetttrammer aukar risiko for avvik som følgje av usikkerheit knytt til variasjon i etterspørsel etter tenester, sjukefråvær og vikarutgifter.

Korleis kan ein møte dette/tiltak:

- Opplæring og vegleiing av leiarar i budsjett- og økonomistyring - tilgang til Controller.
- Leiarstøtte til oppfølging og korrigerering av budsjett og aktivitets-avvik.
- Involvering og opplæring av tillitsvalde og verneombod.

5.3 Mål for 2024

- Rekruttere og iverksette 3 fastlege-avtaler, med arbeidstidsordning, såkalla «intervall»/«Nordsjøturnus».
- Nøkkeltal på del tilsette med fagutdanning i Pleie og omsorg over 90% i Kommunebarometeret.
- Ingen fristbrot i barnevernet.
- Iverksette ny oppgåvedeling med oppretting av sjukepleiarpool og vikarpool i 2024.
- Sjukefråvær under 10% i 2024.
- God budsjettkontroll – samsvar mellom budsjett og rekneskap i 2024.

5.4 Tiltak

5.4.1 Tiltak som kommunedirektøren anbefaler

Anbefalte driftstiltak	2024	2025	2026	2027
HV-01 - Erstatte vikarleger med fast ansatte intervall-leger. (035)	-3 300 000	-3 300 000	-3 300 000	-3 300 000
HV-02 - Innføring av gebyr ved utlån av hjelpemidler (097)	-60 000	-50 000	-50 000	-50 000
HV-03 - NAV - vakant stilling 20% (092)	-123 000	-123 000	-123 000	-123 000
HV-04 - Reduksjon i årsverk psykisk helse voksne (086)	-460 000	-460 000	-460 000	-460 000
HV-05 - Redusere 1 årsverk vikar fastlege (015)	-1 500 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
HV-06 - Redusere 8 HDO- plasser Åbøtunet (046)	-2 342 000	-4 683 000	-4 683 000	-4 683 000
HV-07 - Avslutte leasing avtalen på pleiebilen i Bøgata (083)	-53 000	-105 000	-105 000	-105 000
HV-08 - Organisering sykepleiere - Åbøtunet - sykepleierpool (082)	-2 135 000	-4 270 000	-4 270 000	-4 270 000
SUM	-9 973 000	-15 991 000	-15 991 000	-15 991 000

HV-01 – Erstatte vikarleger med fast ansatte intervall-leger

Tiltaket tar sikte på å benytte en ordning med intervall-leger som jobber 2 uker på og 3 evt. 4 uker av (bundet og ubundet-tid). Det er sett på tre ulike alternativ, og kommunedirektøren innstiller på det alternativet som er mest konservativt i sitt innsparingsforslag.

Det er en viss usikkerhet knyttet til når tiltaket kan realiseres, men det vurderes til å være realistisk å få realisert tiltaket.

HV-02 – Innføring av gebyr ved utlån av hjelpemidler

Det foreslås å innføre gebyr ved utlevering/montering/innhenting ved korttidsutlån av hjelpemidler fra det kommunale lageret, samt et gebyr for utlån av hvert enkelt hjelpemiddel. Man har over tid arbeidet med å få befolkningen til å ta større ansvar på dette området, med å oppfordre sterkt til å selv hente og levere inn hjelpemidler. Det å iverksette gebyr for utlevering, montering og innhenting, samt et gebyr for lånet av hvert enkelt hjelpemiddel, vil kunne bistå oss i dette arbeidet og bidra til at flere tar oppgavene selv.

I 2022 hadde kommunen opp mot 200 oppdrag i forbindelse med korttidsutlån, hvor det ble utlevert mer enn 300 hjelpemidler. I tillegg ble det utlevert 1440 hjelpemidler fra Folketrygden og innhentet 730 hjelpemidler i denne kategorien. Det foreslås at man innfører et gebyr på 250 kr. pr utkjøring/montering/innhenting og et gebyr på 150 kr. pr. hjelpemiddelutlån. Summene er basert på gjennomsnittet av gebyrene som praktiseres i andre kommuner som tar betalt.

Tiltaket har som hensikt å ansvarlig gjøre befolkningen til å hente og levere tilbake hjelpemidler. Dersom man da legger tall fra 2022 til grunn vil det gi en inntekt på opp mot 100 000 kr. Kommunedirektøren har vært konservativ i prognosen, og legger til grunn inntjening på kr. 60 000,- første år.

Kommunedirektøren gjør oppmerksom på at negative konsekvenser av tiltaket kan være at det rammer de som verken har økonomi eller pårørende/bekjente til å hjelpe seg med henting/montering særskilt. Det antas at det er her meget få personer det er snakk om, og at dette må kompenseres med andre tiltak.

HV-03 – NAV – vakant stilling 20%

I forbindelse med nedtrapping hos en ansatt står det 0,2 årsverk ledig på NAV. Kommunedirektøren foreslår å holde årsverket vakant i hele økonomiplanperioden. Tiltaket kan gi noe lavere aktivitet knyttet til oppfølging av personer som skal ut i jobb, med tilhørende utgifter. Samtidig er kommunedirektøren av den oppfatning at dette kan motvirkes med organisatoriske tiltak innenfor rammen av de andre årsverk som eksisterer i tjenesten.

HV-04 – Reduksjons i årsverk psykisk helse – voksne

Psykisk helse har 0,6 årsverk vakant som følge av langvarig permisjon. 0,2 årsverk er dekket opp, mens 0,4 årsverk står udekket. Kommunedirektøren legger til grunn at permisjonen vil vedvare, og at tjenesten kan leveres på tilsvarende nivå som i dag med nedtrekket. Skulle permisjonen opphøre må lønnsbudsjettet justeres i en tertialrapport.

HV-05 – Redusere 1 årsverk vikar fastlege

Tiltaket tar mål av seg å øke listelengden for vikarlegene (ikke fast ansatte, eller ansatte som ønsker fast driftskontrakt med Sauda kommune). Dette kan gjennomføres ved at vikarlegene får lenger pasientlister. Det kan virke noe avskrekkende ift rekruttering, samtidig er det vanlig listelengde i mange andre kommuner. Tiltaket vil ta noe tid å innarbeide, og gis halvårseffekt i 2024. Fra og med 2025 antas fullårseffekt med innsparing på cirka 3 millioner kroner.

HV-06 – Redusere 8 HDO-plasser Åbøtunet

Sauda kommune har per tid ikke venteliste på plasser med heldøgnsomsorg (HDO), dette til tross for reduksjon av plasser i 2023. At tjenesten ikke har venteliste indikerer at det er en overkapasitet i tjenesten, og at tildelingskriteriene kan vurderes på nytt. Kommunedirektøren vil følge utviklingen nøye, og komme tilbake til kommunestyret med kompenserende tiltak dersom det i løpet av 2024 skulle vise seg at ventetid for plass blir lang, eller ventelisten for stor. Det finnes da mulighet for kortsiktige tiltak som kan iverksettes med bevilgninger som er mindre enn innsparingen. Brutto innsparing på tiltaket er 4,8 millioner kroner, men det medfører også bortfall av forventede inntekter på 1,2 millioner kroner. Kommunedirektøren budsjetterer konservativt med innsparingen, og legger i tillegg til grunn halvårseffekt i 2024.

Det er noe usikkerhet til hvorvidt tiltaket kan medføre en noe høyere turnover for ansatte i tjenesten, som følge av overføring til vikarpool for eventuelle overtallige.

HV-07 – Avslutte leasingavtalen på pleiebilen i Bøgata

ETT disponerer i dag egen leasingbil. Det er sett på alternativ organisering hvor ETT disponerer en av bilene til hjemmetjenesten på utvalgte tidspunkt (ettermiddag, helg og to dager i måneden). Kommunedirektøren mener at det er mulig med en sambruk av bilparken til hjemmetjenesten og ETT, noe som gir en innsparing på cirka kr 100 000,- per år. På grunn av eksisterende avtale kan ikke tiltaket realiseres før andre halvår 2024.

HV-08 – Organisering sykepleiere Åbøtunet – sykepleierpool

Kommunedirektøren har sett på alternativ organisering av sykepleierdekningen på Åbøtunet. Det ble utarbeidet et internt arbeidsnotat som så på to ulike modeller for hvor sykepleierne organiseres under hjemmetjenesten eller Sauda DMS. Sykepleierne kan derfor tas ut av budsjettet til Åbøtunet dersom en av modellene blir iverksatt.

Tiltaket forutsetter at man ikke må styrke Hjemmetjensten tilsvarende. Med bakgrunn i tall og statistikk kan det gjennomføres da vedtaksmassen er redusert de siste årene. Etablering av sykepleierpool er det tiltak som er identifisert som det mest aktuelle, i tråd med rapport Omstilling 2025 (H2).

Åbøtunet har i dag 6 årsverk med sykepleiere. 1.5 årsverk må erstattes for å dekke helgebemanning. En reduksjon på 4,5 utgjør en innsparing på godt nesten 4,3 millioner kroner med fullårseffekt. Tiltaket krever organisatoriske endringer for å få ut effekt, og kommunedirektøren antar at det vil ta inntil seks måneder å få gjort disse endringene. Derfor er det lagt inn halvårseffekt i 2024.

5.4.2 Tiltak som kommunedirektøren har vurdert, men ikke anbefalt

Tiltak som er vurdert, men ikke anbefalt	2024	2025	2026	2027
HV-09 - Avslutte tilbud om STAS (dagsenter for utviklingshemmede) (073)	-122 000	-122 000	-122 000	-122 000
HV-10 - Barnevernet (094)	-72 000	-72 000	-72 000	-72 000
HV-11 - Dagsenter -Feriestengt (076)	-49 000	-49 000	-49 000	-49 000
HV-12 - Nye plasser ETT - nye PU- boliger Torsveien - økt bemanning. (091)	0	0	0	0
HV-13 - Opprettholde nedjustert drift SDMS Fellesavdelingen (018)	2 050 000	2 050 000	2 050 000	2 050 000
HV-14 - Redusere bemanning i enhet for rus og psykisk helse (085)	0	-1 714 000	-1 714 000	-1 714 000
HV-15 - Redusere bruk av medisinsk forbruksmaterieil (075)	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
HV-16 - Samlokalisering av Avd. D og Fellesavdelingen med 1/2 års effekt (016)	-298 000	-596 000	-596 000	-596 000
HV-17 - Transport til dagsenteret på Åbøtunet. (059)	450 000	450 000	450 000	450 000
HV-18 - Hjemmetjenesten: redusere antall årsverk i turnus (080)	-5 058 000	-5 058 000	-5 058 000	-5 058 000
SUM	-3 149 000	-5 161 000	-5 161 000	-5 161 000

HV-09 – Avslutte tilbud om STAS (dagsenter for utviklingshemmede)

Tiltaket har vurdert mulighet for å legge ned STAS. Det vil gi en innsparing på utgifter til vikarlønn og ekstrahjelp med cirka kr 100 000,- per år. De fleste av lønnsmidlene vil måtte følge brukere av dagsenteret i annen aktivitet / hjemmesituasjon, og reduksjon i tilbudet fast over tid vil kunne føre til passivitet hos brukerne. Et alternativt scenario er at mangel på dagtilbud gir utfordrende adferd, noe som igjen medfører tettere oppfølging og behov for økt bemanning.

HV-10 – Barnevernet

Tiltaket ser på om det er mulig å redusere lønnsutgiftene i barnevernet med ytterligere 0,2 – 0,3 årsverk. Konkret vil tiltaket fjerne en funksjon som fast vikar i barnevernet. Barnevernet er interkommunalt og både kostnader og innsparinger deles 50 prosent med Suldal kommune. Nedtrekk i barnevernet gir derfor kun halv effekt sammenlignet med tiltak der vi står for tjenesten alene. Kommunedirektøren vurderer det dithen at tiltaket vil kunne gi negative konsekvenser, blant annet i form av fristbrudd.

HV-11 – Dagsenter – Feriestengt

Tiltaket vil stenge dagsenteret for hjemmeboende eldre i forbindelse med ferieavvikling på sommeren i tre eller fire uker. En nedstenging vil redusere bruk av vikarer, men kan samtidig gi pårørende økt belastning da de ikke får avlastning. Dette kan kanskje løses ved å sette opp et tilbud på et av bofellesskapene på Åbøtunet, men dette kan igjen medføre negative konsekvenser for de fastboende der. Kommunedirektøren har vurdert det dithen at tiltaket har for liten kostnadseffekt sammenlignet med de negative konsekvensene.

HV-12 – Nye plasser ETT – nye PU-boliger Torsveien – økt bemanning

Det pågår prosjektering av fem nye boliger i Torsveien. Når prosjekteringen er ferdigstilt skal den kostnadsberegnes, og kommunestyret skal da ta stilling til prosjektet. Om tiltaket blir gjennomført vil det medføre behov for ytterligere personell. Per i dag har Sauda kommune ledig bolig til målgruppen. Dersom kommunestyret ønsker å gå til investeringsbeslutning før forprosjektet er gjennomført må det kostnadsberegnes ny turnus. Det har ikke vært mulig å kostnadsberegne ny turnus før presentasjon av budsjett, og om kommunestyret ønsker å iverksette tiltaket ber kommunedirektøren om at kommunestyret ber om en slik kostnadsberegning.

HV-13 – Opprettholde nedjustert drift SDMS Fellesavdelingen

I forbindelse med «Sauda i balanse» ble det tatt ned fire institusjonsplasser (korttid) ved Fellesavdelingen, Reduksjonen i antall årsverk fra 2023 til 2024 tilsvarer tre årsverk.

Det er ikke ventetid på institusjonstjenester per tid, og ferdigbehandla pasienter fra spesialisthelsetjenesten imøtekommes, uten økning i bruk av dagsbøter. Tvert imot er det en reduksjon på dagbøter fra spesialisthelsetjeneste i løpet av 2023. Tiltaket medfører noe bruk av dobbeltrom, som gir noen logistikkutfordringer, og periodevise klager fra pasient/ pårørende.

Dobbeltrom anses som særlig utfordrende ved terminal pleie, smitteproblematikk og for kognitivt svekkede pasienter.

HV-14 – Redusere bemanning i enhet for rus og psykisk helse

Tiltaket gjennomføres ved å redusere tilbudets åpningstid fra kl. 21.30 til kl.15.00, noe som gjør at enn kan gå ned fra åtte ansatte til seks ansatte i ROP. Tiltaket er i tråd med H4 i rapport Omstilling 2025. For de ansatte medfører dette økt helgebelastning. Kommunedirektøren anbefaler ikke tiltaket da gevinsten er vanskelig å realisere uten at kostnader øker tilsvarende og kanskje mer, på andre området.

Tjenesten er spesialisert, det er ekstremt god og stabil bemanning. Flytting av oppgaver til den ordinære hjemmetjenesten er vurdert, men det vil antagelig medføre at bemanning og kompetanse må styrkes der, og at den potensielle gevinsten blir spist opp av disse kostandene.

HV-15 – Redusere bruk av medisinsk forbruksmateriell

Bruken av medisinsk forbruksmateriell er en post som lever alt etter hvilken type produkt som må benyttes. Det innebærer smittevernutsyr til ansatte og sår/bandasje materiell til

tjenestemottaker. Kommunen er pålagt å levere materiell når tjenestemottaker mottar en tjeneste fra hjemmetjenesten.

Ved reduksjon må kommunen vurdere å bruke dårligere sårmateriell enn det som er beskrevet fra spesialisthelsetjenesten. Tiltaket er ikke anbefalt da det gir en liten gevinst og det hefter usikkert til om en klarer å gjennomføre det i praksis.

HV-16 – Samlokalisering av Avd. D og Fellesavdelingen med ½-årseffekt

Tiltaket er ikke anbefalt da det ikke kan gjennomføres om tiltak HV-06 - Redusere 8 HDO- plasser Åbøtunet blir gjennomført. Det er mulig å velge HV-16 framfor HV-06, men det gir lavere kostnadsreduksjon.

Tiltaket medfører reduksjon av 3 institusjonssenger, og gir en innsparing av nattvakt tilsvarende 1,77 årsverk med 1/2 års virkning i 2024, og helårvirkning påfølgende år (2025, 2026 og 2027).

Tiltaket vil gi flere dobbeltrom, noe som kan gi økte logistikkutfordringer, og potensielt noe misnøye fra pasient/ pårørende. Dobbeltrom anses som særlig utfordrende ved terminal pleie, smitteproblematikk og for kognitivt svekkede pasienter.

Tiltaket har begrenset økonomisk effekt som følge av tap av vederlagsbetaling.

HV-17 – Transport til dagsenteret på Åbøtunet

Det har over tid vært lav deltagelse på dagsenteret. Det er på enkelte dager nede i 2 deltagere. Dagsenteret er bemannet med 2,89 årsverk.

Mangel på transportløsning angis å være et hinder for deltagelse. Alle kommuner vi har undersøkt, har en transporttjeneste. Dagsenter for hjemmeboende demente, er viktig for å avlaste pårørende, og dempe søknadsmassen inn til institusjon og heldøgns omsorg.

Å innføre en transportordning vil ha en kostnad på cirka kr 450 000,- Kommunedirektøren anser ikke dette som forsvarlig bruk av midler, og vil derfor heller omdisponere 0,75 årsverk fra dagsenteret til transport. Om kommunestyret ønsker å beholde dagsenteret med dagens bemanning må det tilføres midler til transportordningen.

HV-18 – Hjemmetjenesten – redusere antall årsverk i turnus.

Tiltaket innebærer en reduksjon i 5,8 årsverk i hjemmetjenesten. Tiltaket kan ikke gjennomføres dersom tiltak HV-06 - «Redusere 8 HDO- plasser Åbøtunet» og «HV-08 - Organisering sykepleiere - Åbøtunet – sykepleierpool» blir gjennomført.

Konsekvens av redusert bemanning vil kunne være at helgebemanningen blir mer sårbar enn den er i dag, noe som kan gi økte vikarutgifter. Det vil bli en høyere arbeidsbelastning enn per dags dato, noe som kan gi økte avvik. Det er i dag kapasitet til å ta mot brukere på kort varsel, noe som kan bli utfordret ved en slik reduksjon, men det viktigste er at oppgaveglidningen går feil vei. Tiltaket vil medføre at helsefagarbeidere (fagbrev) skal gå hyppigere inn som hjemmehjelp enn i dag istedenfor å brukes til pleien hvor de har den faglige kunnskapen.

6 Næring og Samfunn

Næring og samfunn					
Kvinner			Menn		
44			41		
Antall årsverk	Heltid	Deltid	Antall årsverk	Heltid	Deltid
36,5	24	20	32,7	31	10
Netto budsjetttramme 2024			NOK 97 163 058		

6.1 Beskrivelse av tjenestene

Sektor næring og samfunn omfatter brann og redning, bygg og eiendom, kultur og idrett, plan og forvaltning, og VAR, samt prosjektavdeling og næringsarbeid. Fra 1. juni 2023 til og med 31. desember 2024 bistår Sauda kommune Suldal med brannsjef og overordnet vakt.

6.2 Utfordringer for 2024

Sauda kommune er forpliktet til å sikre en bærekraftig utvikling og en trygg, trivelig og inkluderende livskvalitet for sine innbyggere. Sektor næring og samfunn spiller en avgjørende rolle i å oppnå dette målet.

Mangel på helhetlige planer

I 2024 står næring og samfunn overfor betydelige utfordringer som krever strategisk og målrettet handling. En av hovedutfordringene er mangel på retning, herunder mangel på helhetlige planer for viktige områder som veier, parkanlegg, bygg og eiendom, samt behovene knyttet til bil- og maskinpark, og vedlikeholds- og investeringsbehov på VAR. Denne mangelen på retning kan føre til ineffektiv ressursbruk og begrenset fremgang i samfunnsutviklingen.

Hvordan kan en møte dette/tiltak:

For å møte disse utfordringene må Sauda kommune prioritere utviklingen av helhetlige planer som tar hensyn til veier, parkanlegg, bygg og eiendom, samt en hovedplan for vann og avløp som synliggjør etterslepet og beskriver behov for investeringer.

Etterslep og investeringsbehov VA

Det eksisterende vann- og avløpssystemet i Sauda har tjent innbyggerne godt i mange år, men aldringsprosessen har satt sitt preg. Etterslepet, både når det gjelder infrastruktur og teknologi gjenspeiles i økende vedlikeholdsbehov, hyppige lekkasjer, og ineffektiv avløpshåndtering.

Tangen renseanlegg er en milepæl innen avløpsbehandling, dimensjonert for over det dobbelte av Saudas normale behov. Imidlertid har anlegget støtt på utfordringer knyttet til overvann, avhengig av nedbørsmengden. Dette uforutsigbare overvannet har skapt kompleksiteter i driften av renseanlegget, og ved mye regn har vi utfordringer med at det blir så mye vann på renseanlegget at det går urensset kloakk på fjorden.

Hvordan kan vi møte dette/tiltak:

En oppdatert rammeplan på vann og avløp, inkludert vannforsyning og spillvanns- og overvannshåndtering, er nødvendig for å sikre at Sauda kommunes innbyggere får tilgang til trygt og pålitelig drikkevann, samtidig som avløpshåndteringen ivaretar miljøet på en forsvarlig måte. Ved å investere i moderne og bærekraftige løsninger kan kommunen møte dagens

utfordringer og forberede seg på fremtidige behov, og dermed sikre en helse- og miljøvennlig levestandard for alle innbyggerne.

Strengere krav til renovasjon:

I tillegg til dette er klimatilpasning en utfordring. Med kravene fra EU om å oppnå en minimum resirkulerings- og gjenvinningsgrad på 55% av kommunalt fast avfall innen 2025, og ytterligere økninger til 60% og 65% innen hhv. 2030 og 2035, må Sauda kommune tilpasse seg mer bærekraftige metoder for avfallshåndtering. Dette krever ikke bare investeringer i infrastruktur for resirkulering, men også bevisstgjøring og opplæring av innbyggerne for å oppnå målene og redusere miljøpåvirkningen.

Hvordan kan en møte dette/tiltak:

Ved å ta en helhetlig tilnærming som involverer teknologisk innovasjon og-/ eller samarbeid med nabokommuner for å danne en sterkere og mer effektiv renovasjonsenhet, samt bevisstgjøre innbyggerne med fokus på riktig avfallshåndtering, gjenvinning og resirkulering som minimerer feilsortering og øker effektiviteten i renovasjonsprosessene, kan Sauda kommune posisjonere seg til å imøtekomme fremtidens krav, inkludert de nye EU-direktivene for renovasjon, på en bærekraftig og effektiv måte.

Grønt vedlikehold

Utfordringen med å ivareta parker og uteanlegg i Sauda kommune blir stadig mer kompleks i lys av økt utbygging og følgelig et økt behov for vedlikehold, samtidig som at det ikke kan tilføres tilstrekkelige ressurser for å håndtere det økte vedlikeholdsbehovet. Dette kan føre til at parker og uteanlegg ikke får den nødvendige oppmerksomheten de trenger for å bevares i god stand. Mangel på helhetlige planer, som referert til tidligere kan føre til at ressursene fordeles ujevnt, og noen områder blir neglisjert.

Hvordan kan vi møte dette/tiltak:

Samarbeid med frivillige organisasjoner kan skape et sterkt bånd mellom lokalbefolkningen og de offentlige grøntområdene, mens reallokering av ressurser og bruk av robotklippere muliggjør en mer effektiv og målrettet innsats. På denne måten kan Sauda kommune bevare og forbedre sine parker og grøntområder, og samtidig oppmuntre til et aktivt og deltakende lokalsamfunn som er stolt av sitt naturlige miljø.

Industriområder

Sauda kommune står overfor en betydelig utfordring knyttet til mangel på tilstrekkelig næringsareal. Med den økende etterspørselen etter næringsarealer og industrielle lokaler bør Sauda kommune vurdere behovet for å utvikle nye områder.

Hvordan kan vi møte dette/tiltak:

Sauda kommune bør vurdere å gå i dialog med grunneiere av arealer som allerede er avsatt til næring i Kommuneplanens arealdel (KPA) om kjøp eller opsjon på kjøp.

Som alternativ bør man vurdere løsninger som fjellhaller, som kan utnytte kommunens naturlige topografi og geologi, og gir muligheter for industrivirksomheter som krever spesifikke klimatiske forhold eller behov for stor plass.

Ved å utforske disse alternativene og samtidig opprettholde dialogen med grunneiere, jobber Sauda kommune aktivt for å skape nye muligheter for næringsutvikling og industriell vekst i regionen.

6.3 Mål for 2024

- Sykefravær under 5,5%
- Regnskap innenfor tildelt ramme for 2024
- Etablere fem nye samarbeidsavtaler med frivilligheten, eller bidra med ressurser til fem samfunnsnyttige tiltak i regi av frivilligheten
- Null skader med fravær
- Utarbeide helhetlige planer for VAR, vei og park, bygg, bil og maskiner

6.4 Tiltak

6.4.1 Tiltak som kommunedirektøren anbefaler

Anbefalte driftstiltak	2024	2025	2026	2027
NSK-01 - Nedtrekk 1,25 åv. renholder (036)	-741 000	-741 000	-741 000	-741 000
NSK-02 - Reduksjon av løypekjøringstilskudd (037)	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
NSK-03 - Kutte undervarme Sauda stadion (038)	-900 000	0	0	0
NSK-04 - Kutte abonnement Tilskuddsportalen (039)	-54 000	-54 000	-54 000	-54 000
NSK-06 - Nedtrekk 1,0 åv. vaktmester (041)	-527 000	-774 000	-774 000	-774 000
NSK-07 - Redusere åpningstid på plaskebasseng og hoppebasseng (042)	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
NSK-08 - Redusere overføring til Sauda Næringsutvikling KF (043)	-2 000 000	0	0	0
NSK-10 - Innføre halleie for personer under 18 år (045)	-228 000	-228 000	-228 000	-228 000
NSK-14 - Avslutte avtale om henting av næringsavfall med båtforeningen (107)	-34 000	-45 000	-45 000	-45 000
NSK-15 - Effektivisering av drift i Saudahallen (108)	0	-150 000	-150 000	-150 000
NSK-16 - Samarbeid med andre kommuner på overordnet vakt brann og redning (139)	0	-100 000	-100 000	-100 000
NSK-17 - Redusere pianotilbud i kulturskolen (110)	-472 000	-472 000	-472 000	-472 000
NSK-18 - Redusere dansetilbudet i kulturskolen (111)	-95 000	-227 000	-227 000	-227 000
NSK-19 - Øke betalingssetser næringsavfall (114)	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
NSK-23 - Anskaffelse av automatisert meglerpakke og E-torg (123)	30 000	0	0	0
NSK-24 - Etablering av minnelund (128)	500 000	0	0	0
NSK-25 - Planarbeid (132)	1 000 000	0	0	0
NSK-27 - Beredskap (133)	350 000	350 000	500 000	500 000
SUM	-4 021 000	-3 291 000	-3 141 000	-3 141 000

NSK-01 – Nedtrekk 1,25 årsverk renholder

To ansatte har avsluttet sitt ansettelsesforhold i Sauda kommune, og gjennom omorganisering og effektivisering dekkes nødvendig renhold uten tilføring av disse årsverkene.

NSK-02 – Reduksjon i løypekjøringstilskudd

Tilskuddet til løypekjøring var i flere år på kr 400 000,- I budsjett 2023 ble dette økt til kr 800 000,- Kommunedirektøren foreslår at dette tilskuddet blir gjenstand for samme kuttprosess som resten av organisasjonen, og at tilskuddet settes til nivå tilsvarende 2022.

NSK-03 – Kutte undervarme Sauda stadion

Sauda kommune har fastprisavtale med Sauda Energi på fjernvarme. Per nå er det ikke nok kapasitet til å varme opp både stadion og kommunale bygg, og man vil måtte gjøre en prioritering denne vinteren. Det er avklart med Sauda Energi at de ikke vil fakturere fastprisavtalen på Sauda stadion dersom vi velger å prioritere energi til kommunale bygg. Innsparingen sammenlignet med dagens drift ved å ikke ha undervarme på Sauda stadion er cirka kr 900 000,- Dersom det skal være undervarme på Sauda stadion påløper ytterligere kr 350 000,- slik at total kostnad på tiltaket er kr 1 250 000,- Det vises her til tiltak NSK-03a.

NSK-04 – Kutte abonnement Tilskuddsportalen

Sauda kommune abonnerer i dag på tilgang til Tilskuddsportalen for frivillige lag og organisasjoner. Portalen gir oversikt over finansieringsordninger fra stiftelser og tilsvarende.

Av registrerte lag og foreninger i Sauda kommune er det 40, hvorav 11 av disse har benyttet portalen aktivt i 2023. Per 18. oktober er det kun Sauda Idrettslag som har rapportert om mottatt tilskudd inneværende år, totalt 1,7MNOK til oppgradering av idrettsanlegg, sommeraktiviteter, diverse utstyr, innredning og aktiviteter, samt støtte til nytt dekke på kunstgressbanen. Kommunedirektøren legger til grunn at mesteparten av disse tildelingene er tilskudd idrettslaget ville ha oversikt over uavhengig av portalen.

NSK-06 – Nedtrekk 1,0 årsverk vaktmester

I mars 2024 avslutter en ansatt i vaktmestertjenesten sitt arbeidsforhold i Sauda kommune. Arbeidsoppgavene planlegges ivaretatt og fordelt ved bedre utnyttelse av eksisterende personell.

NSK-07 – Redusere åpningstid på plaskebasseng og hoppebasseng

Plaskebassenget og hoppebassenget driftes nå fra og med påske til og med høstferien. Mellom høstferien og påsken er det kun helårsbassenget som er åpent. Et alternativ kan være å holde plaskebasseng og hoppebasseng åpent kun tre måneder om sommeren (juni, juli og august). Besparelsen har en usikkerhet på +/- 20%, og omfatter primært energi og kjemikalier.

NSK-08 – Redusere overføring til Sauda næringsutvikling KF

Sauda Næringsutvikling KF fikk i 2023 overført 6 millioner kroner til strømstøtte til bedrifter. Det er tildelt strømstøtte for dette beløpet, og overskytende tilføres selskapet sitt disposisjonsfond. Fra før har selskapet positivt disposisjonsfond. Det foreslås at overføringen til selskapet reduseres for 2024, men at aktiviteten videreføres ved bruk av selskapets disposisjonsfond.

NSK-10 – Innføre halleie for personer under 18 år

Det foreslås å innføre betaling for bruk av Saudahallen, også for aktiviteter for de som er under 18 år. Per dags dato har Sauda idrettslag, klatreklubben og helsesporten fritak for halleie. Til sammen utgjør dette nå 17 timer pr uke. Da er ikke fredag og lørdag som ikke er startet opp enda tatt med. Forrige gang halleie ble innført hadde dette en avvisning av aktivitet, så forventet inntekt legges 40 prosent lavere enn dagens bruk av hallen skulle tilsi.

NSK-14 – Avslutte avtale om henting av næringsavfall med båtforeningen

27.03. 2014 ble Sauda Motorbåtforening innvilget fritak for renovasjonsavgift. Avtalen fornyes automatisk årlig per 1.3. Avtalen kan sies opp av kommunen/havnekassen med 3 måneders varsel. Sauda Motorbåtforening er det eneste lag/organisasjon med slik avtale, og av

likebehandlingshensyn foreslår kommunedirektøren at avtalen sies opp. Kostnadene til renovasjon må da belastes båtforeningens medlemmer og gjester.

NSK-15 – Effektivisering av drift i Saudahallen

Kommunedirektøren ønsker å se nærmere på driften av Saudahallen og legger inn et tiltak som i 2024 skal vurdere alternativ drift. Tiltaket skal se effektivisering og optimalisering av drift, herunder omlegging av turnus med tanke på reduserte lønnsutgifter. Videre skal en se på hvorvidt det finnes løsninger som kan redusere varmetap fra basseng og bygg. Tiltaket skal også se på dagens åpningstider og hvorvidt disse kan/bør endres for å få til reduserte driftskostnader. Kommunedirektøren legger inn en beskjeden innsparing på kr 150 000,- fra og med år to i økonomiplanen.

NSK-16 – Samarbeid med andre kommuner på overordnet vakt brann og redning

Sauda kommune benytter i dag cirka kr 200 000,- per år for overordnet vakt brann og redning. I den senere tid er kommunen blitt kontaktet av andre kommuner som vil se på en samordning av overordnet vakt. Kommunedirektøren er positiv til å se på en slik en slik samordning i løpet av 2024, og legger til grunn at innsparingen må være cirka 50 prosent for at det skal være aktuelt for Sauda kommune.

NSK-17 – Redusere pianotilbudet i kulturskolen

Det er for tiden vakanse på pianolærer i kulturskolen. Kommunedirektøren foreslår å ikke videreføre stillingen som er vakant, og redusere tilbudet. Tiltaket vil medføre at færre unge får tilbud i kulturskolen. At tilbudet til barn og unge blir redusert påvirker selvsagt oppfatningen innbyggere har av Sauda kommune negativt.

NSK-18 – Redusere dansetilbudet i kulturskolen

Det er for øyeblikket vakanse på danselærer i kulturskolen. Dette er et svært populært tilbud i kulturskolen. Det er for øyeblikket vikar inne på tilbudet ut skoleåret i 36%. Tiltaket har derfor kun 5/12-dels effekt i 2024. Tilbudet benyttes av 44 barn. At tilbudet til barn og unge blir redusert påvirker selvsagt oppfatningen innbyggere har av Sauda kommune negativt.

NSK-19 – Øke betalingssatser næringsavfall

Næringsavfall er ikke et selvkostområde, ulikt de øvrige VAR-områder. Per tid er det periodevis underskudd på dette området. Det vil derfor være hensiktsmessig å øke betalingssatsene for næringsavfall for å i større grad dekke inn kostnadene ved det. En negativ konsekvens kan være at man mister kunder, men slik driften er i dag er det innbyggerne som delfinansierer håndteringen av næringslivets avfall.

NSK-23 – Anskaffelse av automatisert meglerpakke og E-torg

I dag er arbeidet med produksjon av eiendomsdata en manuell operasjon, der ansatte på kundetorg / økonomi / plan og forvaltning må innom ulike diverse arkiv og matrikkel for å hente ut eiendoms-informasjon.

Norkart har en løsning som automatiserer arbeid med innhenting av de fleste av disse opplysningene. Dette fører til en mer profesjonell og strømlinjet behandling. Dette vil være svært tidsbesparende for ansatte som gjør dette arbeidet, og en vil besvare henvendelser om megleropplysning raskere. På sikt håper vi at hele prosessen kan bli automatisert. Innføringskostnad er kr. 15 000, og det påløper også kostnader hver gang det produseres en rapport eller meglerpakke. Vi kan øke våre gebyr på meglerpakke slik at produksjonskostnadene blir dekket av kunde (meglere eller andre som bestiller eiendomsopplysninger).

E-torg er en nettbutikk for digitale kart og byggesakstjenester. Kommunen kan selge grunnlagsdata (flyfoto, høydedata, arealplan - vektordata, basiskart), eierliste fra matrikkel, situasjonskart, bygningstegninger med mer. Årlig kostnad er kr. 10 000 (dekker drift og vedlikehold av løsningen)

Tiltaket er av så liten økonomisk verdi at det normalt ikke ville blitt synliggjort i et budsjettforslag. Tiltaket er tatt fram som et eksempel på aktivitet som gjennomføres i tråd med ønskene i rammesaken (kap. 0)

NSK-24 – Etablering av minnelund

Kommunestyret har i KST-sak 060/23 instruert kommunedirektøren om å legge fram et budsjett som inkluderer kostnader til etablering av minnelund. Kostnadene er lagt på et minimumsnivå, og tiltaket må stort sett gjennomføres ved bruk av interne ressurser. For øvrig omtale vises det til ovennevnte sak.

NSK-25 – Planarbeid

Kommunestyret skal neste år behandle kommunal planstrategi. Det settes av en million kroner til planarbeid i 2024. Kommunedirektøren vil prioritere arbeidet med sentrumsplanen og klima- og miljøplanen, men i den grad det er tilgjengelige midler kan de også benyttes til annet planarbeid som f.eks. plan for idrett- og friluftsliv, reguleringsplan for Åbøbyen, klimabudsjett, DIVE-analyse og faresonekart for marin leire.

NSK 27 – Beredskap

Kommunestyret har vedtatt ny overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse som har identifisert behov for en rekke tiltak på beredskapsområdet. Kommunedirektøren legger til grunn at tiltakene skal prioriteres, og at det må jobbes langsiktig for å tette gapet mellom identifiserte behov og dagens situasjon.

6.4.2 Tiltak som kommunedirektøren har vurdert, men ikke anbefalt

Tiltak som er vurdert, men ikke anbefalt	2024	2025	2026	2027
NSK-03a - Beholde undervarme Sauda stadion (145)	350 000	0	0	0
NSK-09 - Redusere antall ferievikarer på drift (142)	-184 000	-184 000	-184 000	-184 000
NSK-11 - Redusere vedlikehold veier (064)	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
NSK-12 - Redusere vedlikehold gatebelysning (066)	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
NSK-13 - Avslutte avtale mellom brann og luftambulans om first responder (087)	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
NSK-20 - Barne og ungdomsarbeid i kultur (116)	200 000	200 000	200 000	200 000
NSK-21 - Starte prosessen med utstilling foajeen Folkets Hus (118)	100 000	100 000	100 000	100 000
NSK-22 - Bygningsvern og byggeskikkpris (120)	100 000	100 000	100 000	100 000
NSK-26 - Spørreundersøkelse Syklende Sauda (129)	30 000	0	0	0
NSK-28 - Vinteråpen vei til Breiborg (144)	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
SUM	1 786 000	1 406 000	1 406 000	1 406 000

NSK-03a – Beholde undervarme Sauda stadion

Fastpris-avtale med Sauda Energi. Per nå er det ikke nok kapasitet til å varme opp både stadion og kommunale bygg, og man vil uansett måtte gjøre en prioritering denne vinteren. Det er avklart med Sauda Energi at de ikke vil fakturere fastpris-avtalen på Sauda stadion dersom vi velger å prioritere energi til kommunale bygg.

Innsparingen sammenlignet med dagens drift ved å ikke ha undervarme på Sauda stadion er cirka kr 900 000,- Dersom det skal være undervarme på Sauda stadion påløper ytterligere kr 350 000,- slik at total kostnad på tiltaket er kr 1 250 000,- Dette tiltaket synliggjør kostnaden i tillegg til innsparingen i tiltak NSK-03. Kommunedirektøren anbefaler ikke at tiltaket gjennomføres.

NSK-09 – Redusere ferievikarer på drift

Det er mulig å redusere kostnader ved å ta ned antall ferievikarer på drift. Imidlertid er ferievikarene viktige og får tatt unna mye i en periode av året hvor det er travlest. Kommunedirektøren mener også at ferievikarene er viktige for samfunnsoppdraget til Sauda kommune. Tiltaket anbefales ikke gjennomført.

NSK-11 – Redusere vedlikehold på veier

Tiltaket legger opp til redusert kvalitet i vedlikeholdet av kommunale veier. Dette vil på relativt kort tid merkes av innbyggerne i form av at det tar lengre tid å få utbedret mangler enn hva tilfellet er i dag. Kommunen kan ved vedvarende dårlig vedlikehold risikere å havne i et erstatningsansvar ved skader på kjøretøy.

NSK-12 – Redusere vedlikehold gatebelysning

Tiltaket innebærer at det vil ta lengre tid fra et lys blir mørkt, til det kan gjennomføres vedlikehold på det. Dette medfører igjen større mørke områder, som både kan oppleves ubehagelig for enkelte innbyggere, men ikke minst innebærer en trafikksikkerhetsrisiko for særlig myke trafikanter.

NSK-13 – Avslutte avtale mellom brann og luftambulansse om first responder

Luftambulansen har årlig kompetanseheving med vårt lokale brannvesen på nett, samt en praktisk sesjon i Sauda med undervisning og trening. Luftambulansen holder også en utstyrspakke som inneholder blant annet oksygen og hjertestarter. Konsekvensen ved å si opp avtalen er at brann i mindre grad vil være i stand til å bistå helse med for eksempel hjertestanser og øvrige helseoppdrag. Kommunedirektøren vurderer det dithen at selv om akutte helseoppdrag er spesialisthelsetjenesten sitt hovedansvar, så gir tilbud en økt trygghet for innbyggerne i Sauda. Dette gjelder særlig i situasjoner med samtidighetskonflikter.

NSK-20 – Barne- og ungdomsarbeid i kultur

Tiltaket er et kombinert tiltak der innholdet i kulturkortet styrkes, samtidig som det også tilføres 0,25 årsverk til kultur på barne- og ungdomsarbeid. Kommunedirektøren har i budsjettet i liten grad lagt inn vedvarende kostnadsøkninger, og tiltaket er av en slik karakter. Tiltaket er derfor ikke anbefalt.

NSK-21 – Starte prosessen med utstilling foajeen Folkets Hus

Tiltaket er foreslått for å formidle historien til kulturminnet Folkets Hus. Dette har vært planlagt siden Folkets Hus ble vedtatt som kulturhus. Tiltaket vil gi bedre formidling av det nasjonale kulturminnet, og potensielt være viktig for reiseliv og lokal identitet. Kommunedirektøren ser viktigheten av tiltaket, men har i inneværende budsjett ikke funnet rom for en slik satsning.

NSK-22 – Bygningsvern og byggeskikkpris

Sauda kommune er av Ryfylkemuseet og Rogaland fylkeskommune invitert til til deltaking i et toårig prosjekt om bygningsvern. Tiltaket vil blant annet bidra til rådgivning til private huseiere og kommunale saksbehandlere, og følgelig styrke det lokale bygningsvernet. Det kan potensielt gi gevinst i form av bevaring og ivaretagelse av verdifull arkitektur i Sauda. Tiltaket innebærer også en oppfølging av kommuneplanens forslag om en byggeskikkpris, som kan deles ut til huseiere som forvalter hus på en god måte. Kommunedirektøren ser viktigheten av tiltaket, men har i inneværende budsjett ikke funnet rom for en slik satsning.

NSK-23 – Spørreundersøkelse Syklende Sauda

Tiltaket er så lite av omfang at det normalt ikke presenteres for kommunestyret. Når det synliggjøres skyldes det at i handlingsplan for Sykkelstrategien er sagt at det gjennomføres en spørreundersøkelse hvert 4.år. Forrige ble gjennomført i 2020. Formålet med spørreundersøkelsen er å få oppdatert informasjon/kunnskap om sykkelbruk i Sauda for videre satsing. Kommunedirektøren ser viktigheten av tiltaket, og gjør kommunestyret oppmerksom på at det i inneværende budsjett ikke er funnet rom for en slik undersøkelse.

NSK-28 – Vinteråpen vei til Breiborg

Etter henvendelse fra hytteforeningen på Breiborg har muligheten for å holde veien åpen i perioden fylkeskommunen har stengt, blitt utredet. Etter møte med driftsentreprenør 30. juni 2022 ble det estimert en sum på minimum kr 100 000,- per uke, dog med stor usikkerhet mht. at det aldri tidligere er utprøvd, samt variasjoner i snømengder.

Det er også stilt spørsmål knyttet til risiko for mannskaper, og overvannshåndtering. Det må avklares hvem som er ansvarlige for bilene som står parkert på fjellet dersom veien må stenges på kort varsel, og rutiner og prosedyrer for varsling og nødetater må etableres. Gitt at veien er stengt fra og med desember til og med vinterferien uke 9/10, iht. kontrakt, vil kostnaden bli minimum 1,5 millioner kroner for å holde åpent i 15 uker. Kommunedirektøren gjør oppmerksom på at det hefter stor usikkerhet ved dette anslaget.

Kommunedirektøren har i budsjettet i liten grad lagt inn vedvarende kostnadsøkninger, og tiltaket er av en slik karakter. Tiltaket er derfor ikke anbefalt.

7 Overordna føringar for økonomiplanperioden

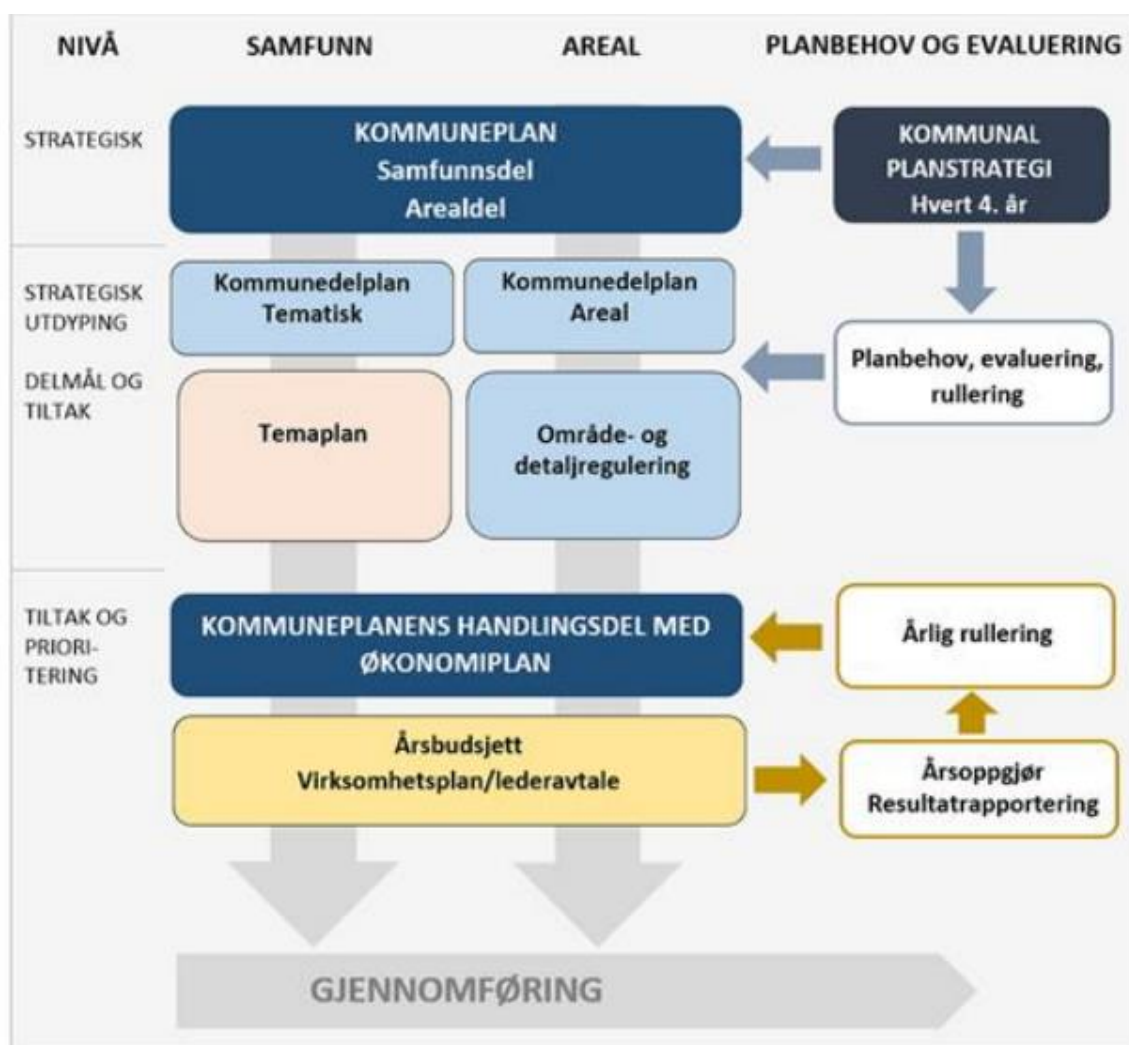
7.1 Samanheng budsjett- og økonomiplan og kommuneplan

Budsjett og økonomiplanen samlar kommuneplanen sin handlingsdel, økonomiplan og årsbudsjett i eit dokument. Kommunelova legger til grunn at det skal vera ein kopling mellom kommuneplanens samfunnsdel og økonomiplan.

Kommuneplanens handlingsdel viser prioriteringar og tiltak for å nå dei langsiktige måla i samfunnsdelen og andre temaplanar. Budsjettet utgjør kommuneplanens handlingsdel, men Sauda kommune må styrke samankoplinga av desse dokumenta..

Økonomiplanen skal omfatte heile kommunen si verksemd, og gi ein realistisk og fullstendig oversikt over sannsynlege inntekter, forventa utgifter og prioriterte oppgåver innanfor drift og investering. Økonomiplanen skal omfatte minst ein fireårsperiode og bli revidert årleg.

Årsbudsjett er ein forpliktande plan for bruk av kommunen sine ressursar i det komande året (Kommunelova §14-5). Årsbudsjettet konkretiserer økonomiplana og gjeld heile kommunen si verksemd. Årsbudsjettet er det første året i økonomiplanen og reviderast.

FIGUR 1 - KOMMUNALT PLANSYSTEM. KILDE KRISTIANSUND KOMMUNE

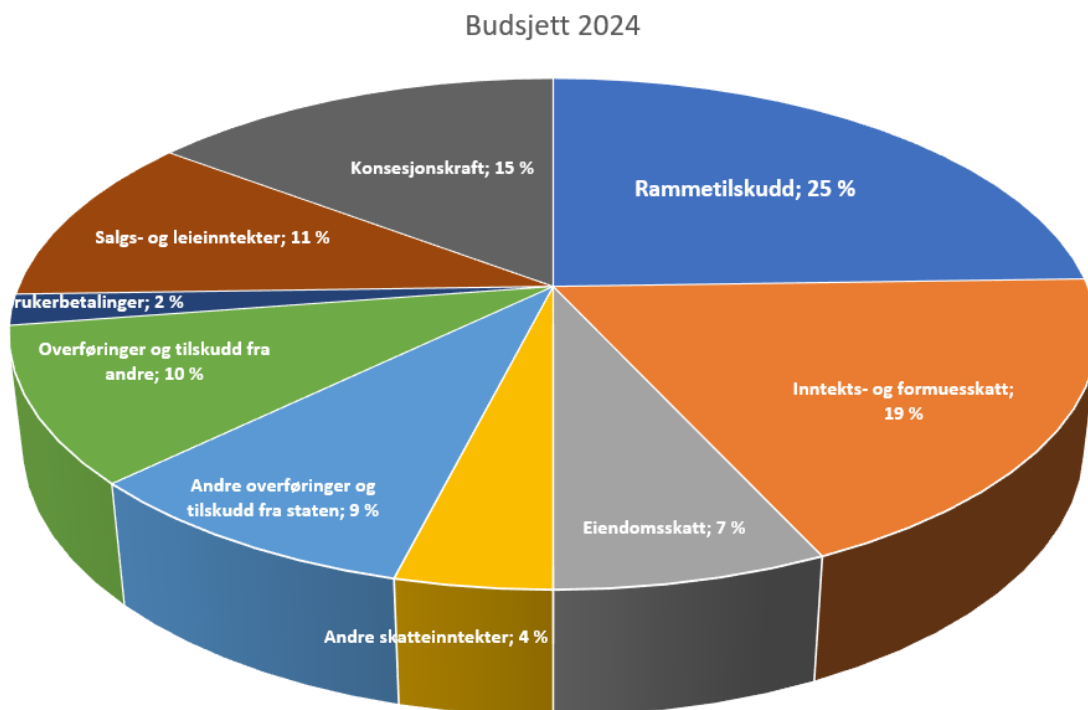
7.2 Økonomiske rammevilkår

Budsjettforslaget for 2024 er utarbeida med utgangspunkt i revidert budsjett for 2023. Med det forstår ein at innsparingar som vart gjort i 2023 er lagt til grunn for det vidare budsjettarbeidet. Deretter er det lagt inn den drifta kvart enkelt tenestestad har på noverande tidspunkt. Når dette er gjort lå me langt over ramma som kunne tildelast kvart sektor. Budsjettarbeidet har såleis i hovudsak vore konsentrert kring å få drifta innanfor dei inntektene kommunen har tilgjengeleg.

Inntektene for 2024 tek utgangspunkt i regjeringa sitt forslag til statsbudsjett, og dei føresetnadar som ligg der. Regjeringa er ein mindretalsregjering, og det er venta at det kjem endringar i budsjettet før det vart vedteke av Stortinget i desember.

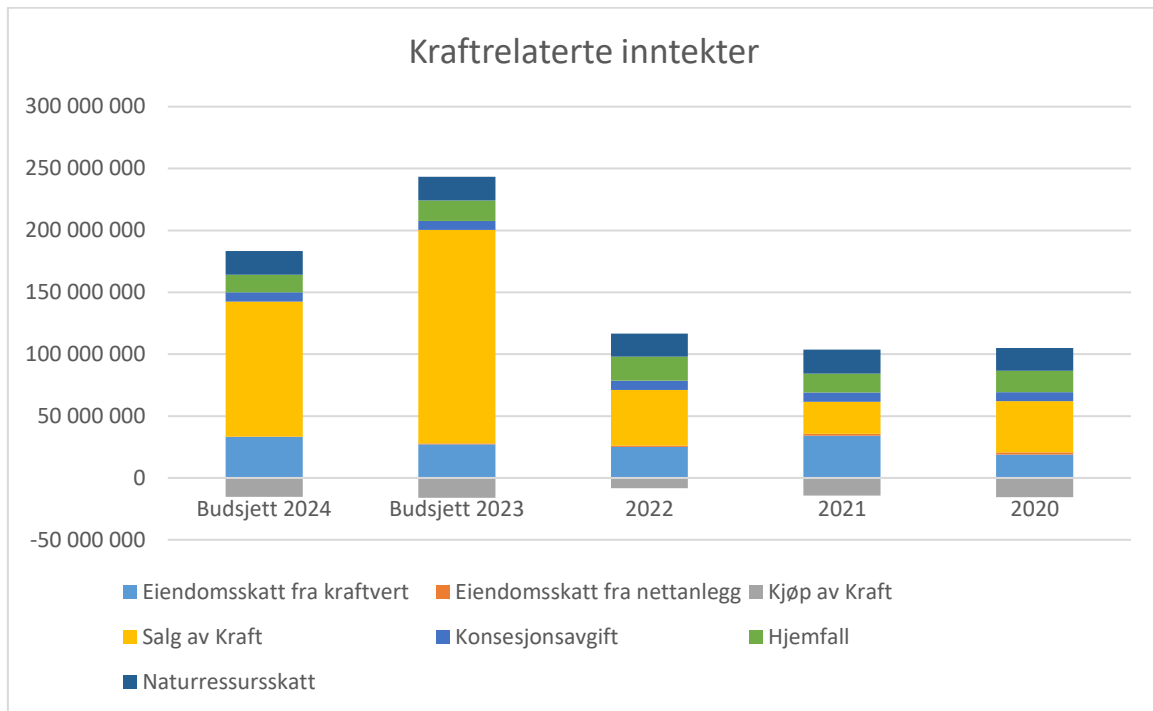
For å sikre ro og stabilitet i organisasjonen valde tidlegare ordførar, kommunedirektør og økonomisjef å selje heie konsesjonskrafta til fastpris i 2024. Prisen som vart tilbudd var relativt god, og Sauda kommune treng eit år kor me har veit kva me får i inntekter, slik at det ikkje vert naudsynt med nye stunt for å få drifta i balanse. Dei kutt som kommunedirektøren foreslår gjer at det er mogleg å styrke disposisjonsfondet i økonomiplanperioden, sjølv med langt lågare inntekter enn det som vart lagt til grunn når noverande økonomiplan vart lagt.

Som figuren under syner står konsesjonskrafta for 15 % av inntektene i det framlagte budsjett. I fjor på denne tida var det lagt til grunn at konsesjonskrafta skulle stå for 1/3-del av inntektene.

FIGUR 2 - FORDELING AV INNTEKTER 2024

Kommunedirektøren har lagt til grunn at inntektene frå konsesjonskraft vert redusert i åra framover. Prognosane for kraftprisane er sær s usikre. Det er lagt til grunn at ein reduksjon i konsesjonskraftinntekta på NOK 15 millionar kvar år i år to, tre og fire i økonomiplanperioden.

FIGUR 3 - KRAFTRELATERTE INNTEKTER HISTORISK OG BUDSJETT 2024

Som Figur 3 syner er det fortsatt budsjettert med store inntekter frå kraft i 2024. Tabell 1 - Fordeling av kraftinntektene under syner at me i 2024 planlegg for kraftinntekter som er 60 millioner kroner over 2022, og nesten 80 millionar kroner meir enn i 2021 og 2020. Me er framleis for avhengig av kraftinntektene. Kommunedirektøren gjer særskilt merksam på at det i tabellen under er revidert budsjett som er lagt inn. Det budsjettet som vart vedteken av kommunestyret hadde 86 millionar kroner meir i samla kraftinntekter.

Skatteart / År	Budsjett 2024	Budsjett 2023	2022	2021	2020
Eiendomsskatt fra kraftvert	33 000 000	27 100 000	25 090 910	34 097 642	18 815 976
Eiendomsskatt fra nettanlegg	371 429	742 857	1 114 286	1 485 714	1 857 143
Kjøp av Kraft	-15 359 480	-16 132 520	-8 402 028	-14 317 578	-15 501 402
Salg av Kraft	109 109 339	172 537 952	45 011 824	25 981 070	41 329 687
Konesjonsavgift	7 400 000	7 400 000	7 401 189	7 401 189	7 401 189
Hjemfall	14 205 000	16 500 000	19 373 327	15 394 655	17 248 236
Naturressursskatt	19 200 000	19 200 000	18 674 542	19 228 279	18 212 000
Sum totale inntekter	167 926 288	227 348 289	108 264 050	89 270 971	89 362 829

TABELL 1 - FORDELING AV KRAFTINNEKTENE

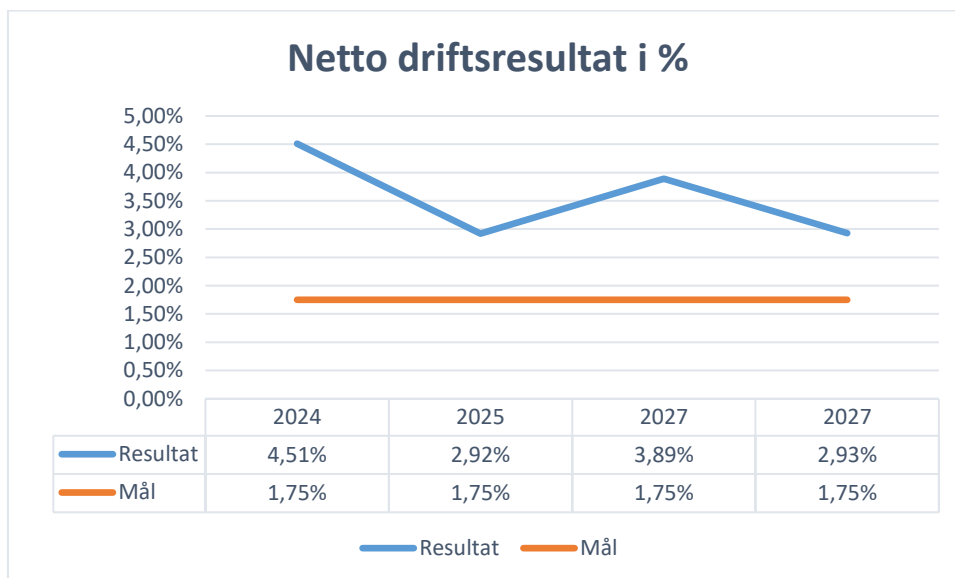
7.3 Finansielle måltal

Kommunelova gir kommunane ei plikt til å fastsetja finansielle måltal for eigen kommune. Intensjonen er at dette skal vera eit uttrykk for ein lokal økonomisk politikk, der måltala fungerer som lokale handlingsreglar.

7.3.1 Måltal 1: Netto driftsresultat skal vera minimum 1,75% av brutto driftsinntekter

Netto driftsresultat viser kva kommunane har igjen til finansiering av investeringar eller til å byggja på reservar. Netto driftsresultat er hovudindikatoren for den økonomiske balansen i kommunesektoren. Teknisk berekningsutval (TBU) for kommunal og fylkeskommunal økonomi gir råd om at kommunane over tid har eit netto driftsresultat på 1,75%. Eit positivt netto driftsresultat ut over dette vil fungera som ein tryggleik mot uføresette kostnader eller reduserte inntekter.

I Figur 4 - netto driftsresultat i % syner me at måtalet vert nådd kvart år i økonomiplanperioden.

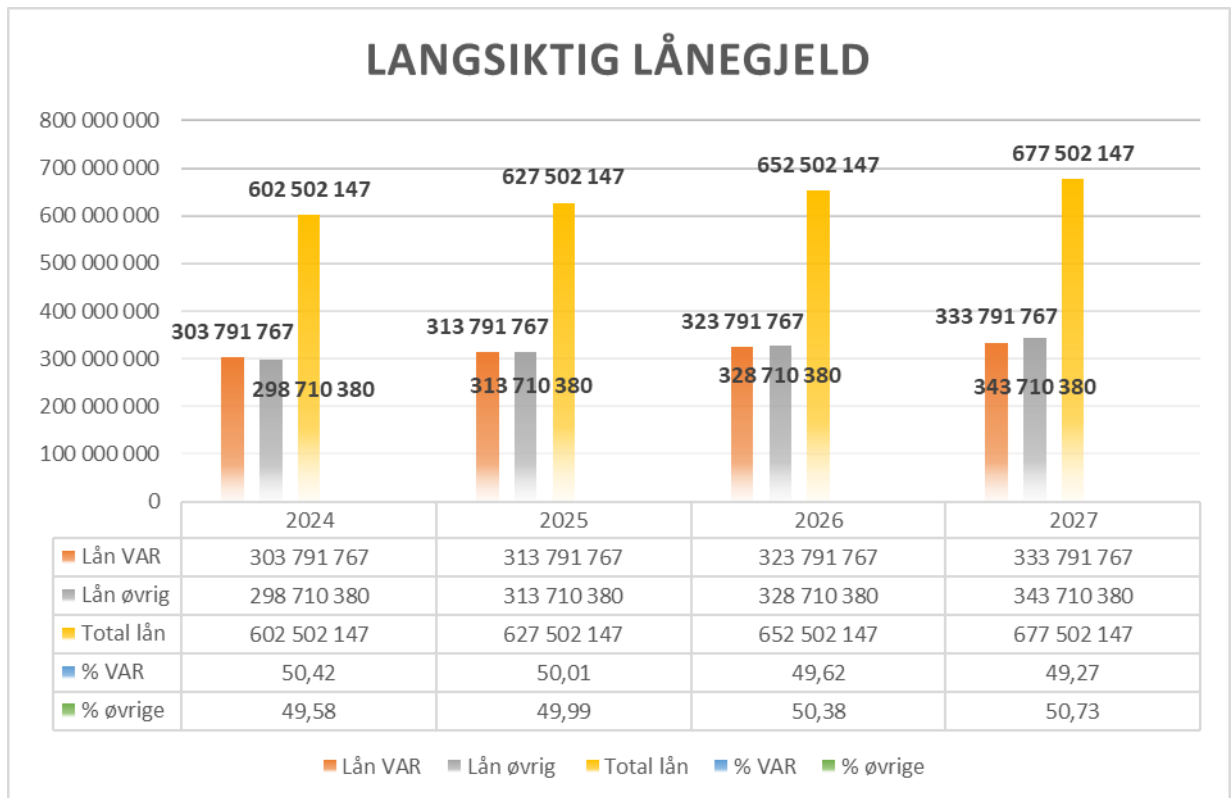

FIGUR 4 - NETTO DRIFTSRESULTAT I %

7.3.2 Måltal 2: Netto lånegjeld skal ikkje overstiga 80% av brutto driftsinntekter

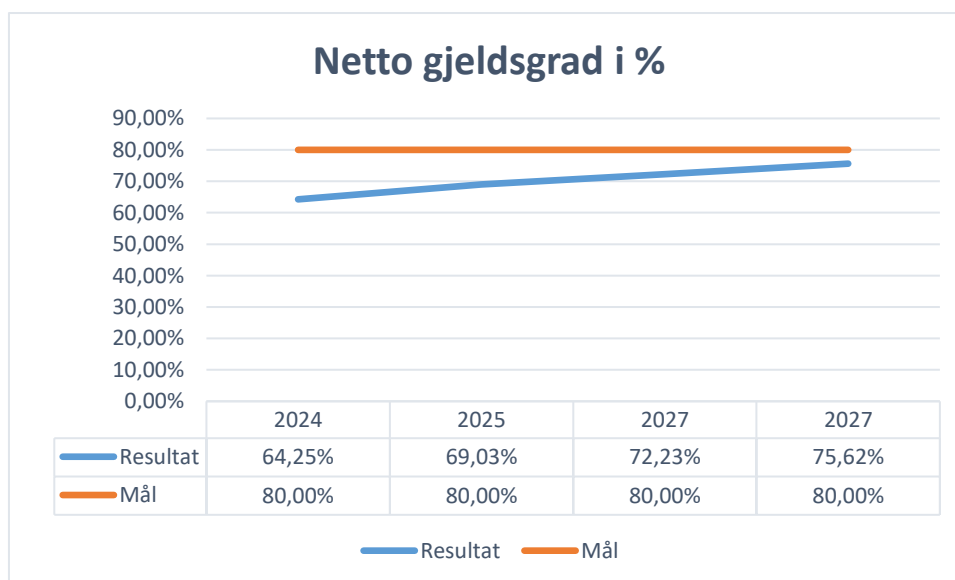
Høg gjeldsgrad gir høge utgifter til renter og avdrag og vil redusera kommunen sitt handlingsrom (drift). Gjeldsgrada kan sjås på som økonomisk berekraft over 20-40 år fram i tid.

Lånegjelda gir kommunen rente- og avdragsutgifter. I figuren er lånegjelda for VAR (Vann, Avløp, Renovasjon)-området og renteeksponert gjeld vist. Det er renteeksponert gjeld som belastar driftsbudsjettet til kommunen. Med framlagt investeringsplan vil renteeksponert gjeld ligge stabilt gjennom perioden. Lån på VAR-området vil auka gjennom perioden, grunna behov for større investeringar. Dette er sjølvkostområde og blir belasta brukarane gjennom gebyra.

FIGUR 5 LÅNEGJELD FORDELT PÅ VAR-OMRÅDE OG ØVRIGE LÅN

I Figur 5 syner med reel gjeld i kroner og øre. I Figur 6 syner me at me ligg under måлтаlet i alle åra i økonomiplanperioden. Kommunedirektøren plikter då å gjere merksemd på at om ikkje investeringsplanen blir revidert, vil gjeldsgraden i 2027 ha passert 130 %.

FIGUR 6 - NETTO GJELDSGRAD

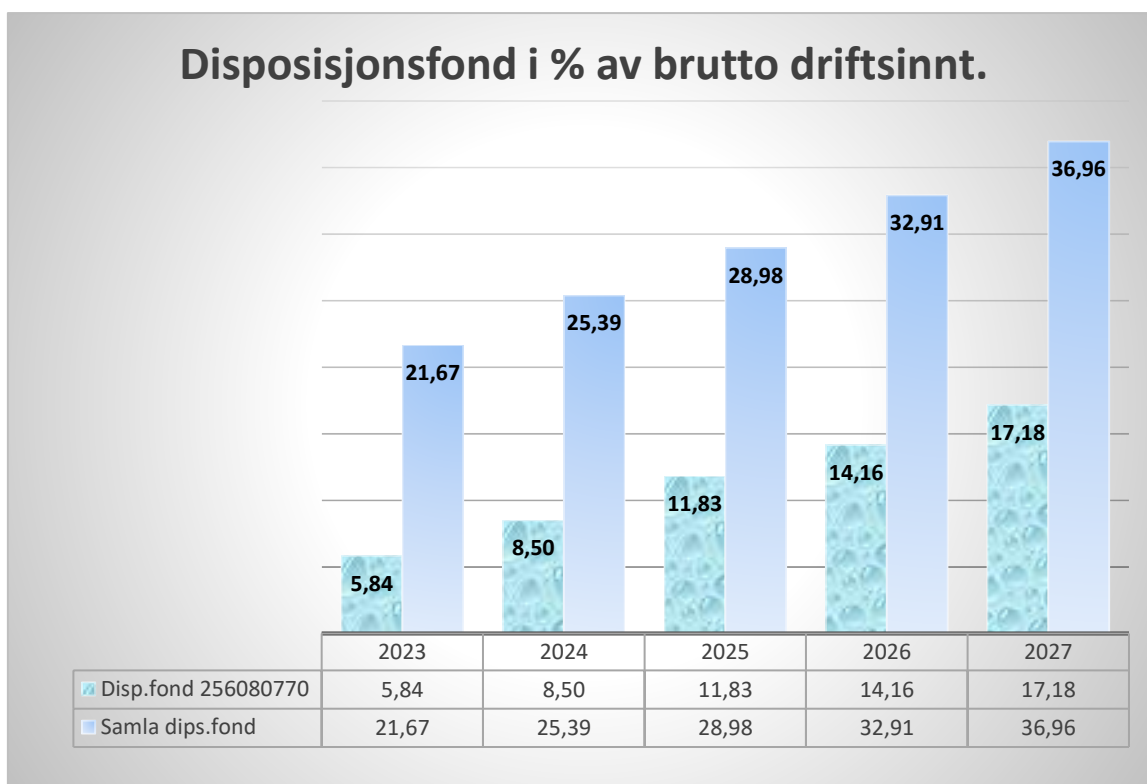
7.3.3 Måltal 3: Disposisjonsfondet bør utgjera minimum 10% av brutto driftsinntekter

Disposisjonsfondet er kommunen sin viktigaste buffer for unngå uforutsette negative utslag i økonomien (for eksempel uforutsett auke i rentenivå eller nedgang i skatteinntekter) skal få umiddelbar effekt på tenestetilbodet.

Disposisjonsfondet består av to hovuddeler. Den fyrste delen er det me kan kalla «penger på bok» og er reelle midlar kommunen har disponibelt på bankkonto eller i andre plasseringar. Den andre delen er rekneskapsteknisk plassering av framtidige forpliktingar til pensjon. Desse er

Disposisjonsfondet får ein auke kvart år gjennom økonomiplanperioden, og i 2025 vil me som Figur 7 syner oppfylle måltalet. Likviditeten vil dei første åra vere pressa på grunn av svært svak likviditet ved inngangen til 2023, men om kommunen leverer mindreforbruk (overskot) kvart år vil den naturleg nok betrast.

Samla sett vil økonomiplanperioden gjere kommunen betre i stand til å finansiera drifts- eller investeringsutgifter. For dei som er interessert i kroner og øre finn ein dette i Tabell 2.

FIGUR 7 - DISPOSISJONSFOND I % AV BRUTTO DRIFTSINTEKTER

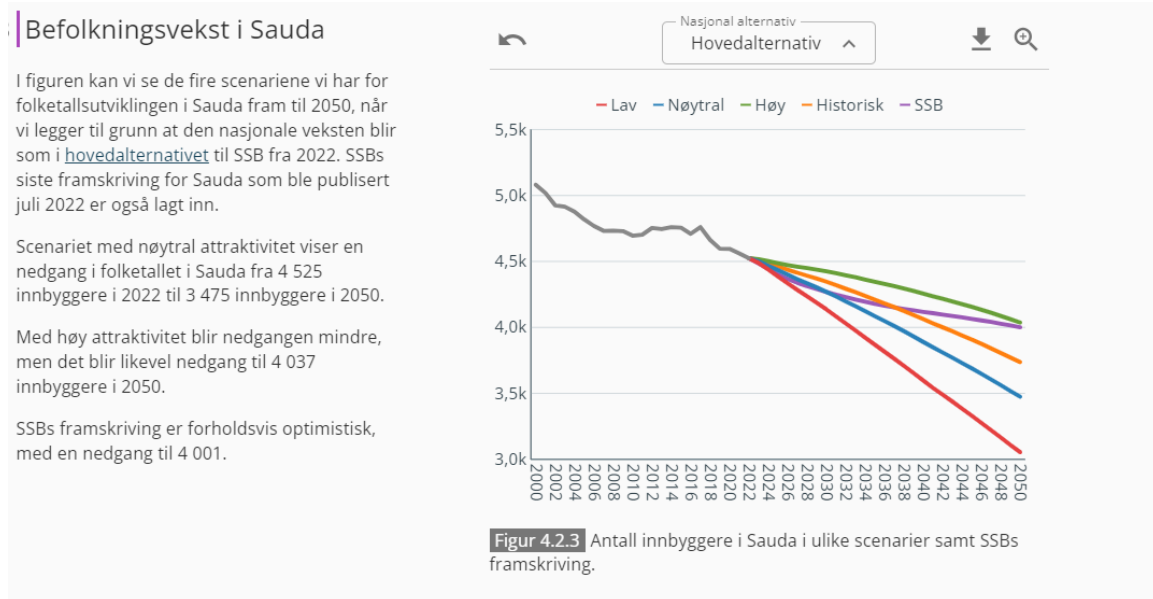
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

År	Sum driftsinnt.	256080770	Disp.fond	256080800	256080805	Total samla disp.fond NOK	Samla dips.fond %
		Disp.fond NOK	256080770 %	Fond avsetning Premieavvik	Kurs og rente reg.fond		
Budsjett prognose							
2023	-719903398	-61 199 010	8,50	-89 995 551	-4 808 494	-156 003 055	21,67
2024	-751416050	-88 900 092	11,83	-97 095 551	-4 808 494	-190 804 137	25,39
2025	-735691800	-104 188 578	14,16	-104 195 551	-4 808 494	-213 192 623	28,98
2026	-737691800	-126 702 064	17,18	-111 295 551	-4 808 494	-242 806 109	32,91
2027	-737691800	-149 465 550	20,26	-118 395 551	-4 808 494	-272 669 595	36,96

TABELL 2 - FORDELING AV DISPOSISJONSFONDET (2023 BASERT PÅ TERTIALRAPPORTEN)

7.4 Befolkningsutvikling og demografi

Kommunedirektøren syner til budsjettforslaget for 2023 kor det vart gjort ein omfattande analyse av demografien, og befolkningsutviklinga for Sauda kommune. Det er i hovudsak ikkje grunn til å revidere den utgreinga. Folketalet i Sauda har gått jamt ned sidan 1962, og det forventast å fortsette. Folketalsnedgangen er den største utfordringa Sauda kommune står ovanfor.

FIGUR 8 - ANTALL INNBYGGERE I SAUDA (2000 - 2050)

KJELDE: REGIONAL ANALYSE FOR SAUDA, TELEMARFSORSKNING

7.5 Omstilling 2025

Sauda kommune fekk i 2021 levert ein «Økonomisk analyse av kommunens tjenesteleveranse» frå PwC. Rapporten har vore lagt til grunn for arbeidet med «Omstilling 2025» og identifiserte ein tiltak med ein mogleg innsparing på 67,3 millionar kroner. I budsjettet for 2022 var det lagt inn tiltak med ein økonomisk effekt frå PwC-tiltak på ca 9,5 millionar kroner.

Kommunedirektøren gav i desember 2022 melding om at desse tiltaka ikkje var realisert.

Samstundes har kommunestyret satt som mål at samla effekt av tiltaka i rapporten skal vere på 35 millionar kroner innan 2025.

Våren 2023 gjennomførte Sauda kommune «Sauda i balanse 2023» kor kommunestyret vedtok innsparingar på over 17 millionar kroner i 2023. I dette budsjettforslaget ligg det inne konkrete reduksjonar på 19,2 millionar kroner i 2024, med fullårseffekt på over 25 millionar kroner i 2025 – 2027. Dette er samla sett reduksjonar som overgår det innsparingsmål som kommunestyret hadde satt seg for «Omstilling 2025».

Kommunedirektøren er av den oppfatning at prosjektet bør avsluttast som eige prosjekt ved årskiftet. Dette av fleire grunner. For det fyrste vil målet med prosjektet vere nådd om budsjett 2024 har omtrent same økonomiske rammer som kommunedirektøren sitt forslag. For det andre byrjar det å bli ein god stund sidan rapporten vart produsert, og både verda og Sauda kommune ser annleis ut nå enn då. Likevel er den viktigaste grunnen slik kommunedirektøren ser det, at det er viktigare at Sauda kommune i 2024 har merksemda retta på gjennomføringa av dei konkrete reduksjonane som ligg i budsjettet, enn å skulle rapportere på tiltak som ikkje er iverksett. Rapporten frå PwC vil framleis vere eit særst nyttig reiskap som kjelde til kunnskap og inspirasjon for vidare omstillingsarbeid.

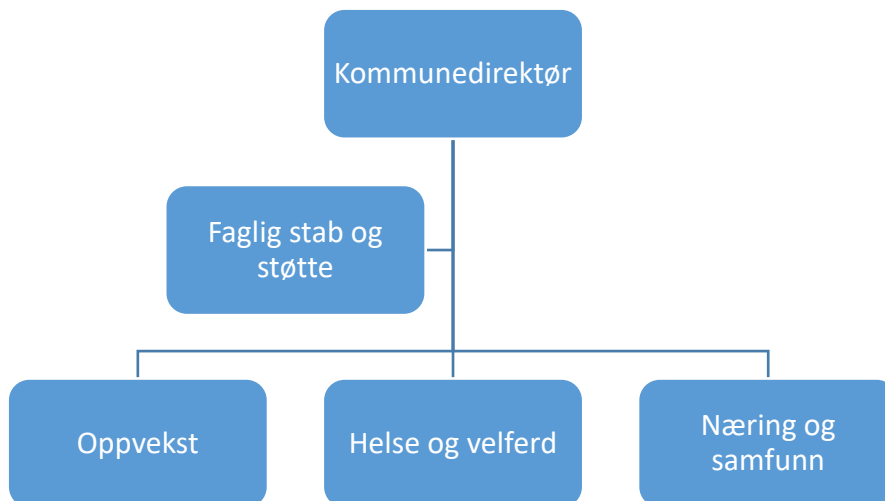
Tiltak som er i gang skal vidareførast, og kommunedirektøren vil inkorporere disse i tertialrapportane.

8 Organisering og arbeidsgivarstrategi

8.1 Tilsette i Sauda kommune

Sauda kommune					
Kvinner			Menn		
431			88		
Antall årsverk	Heltid	Deltid	Antall årsverk	Heltid	Deltid
375,6	257	174	76	69	19
Årsverk totalt:					
451,6					

8.2 Administrativ organisering

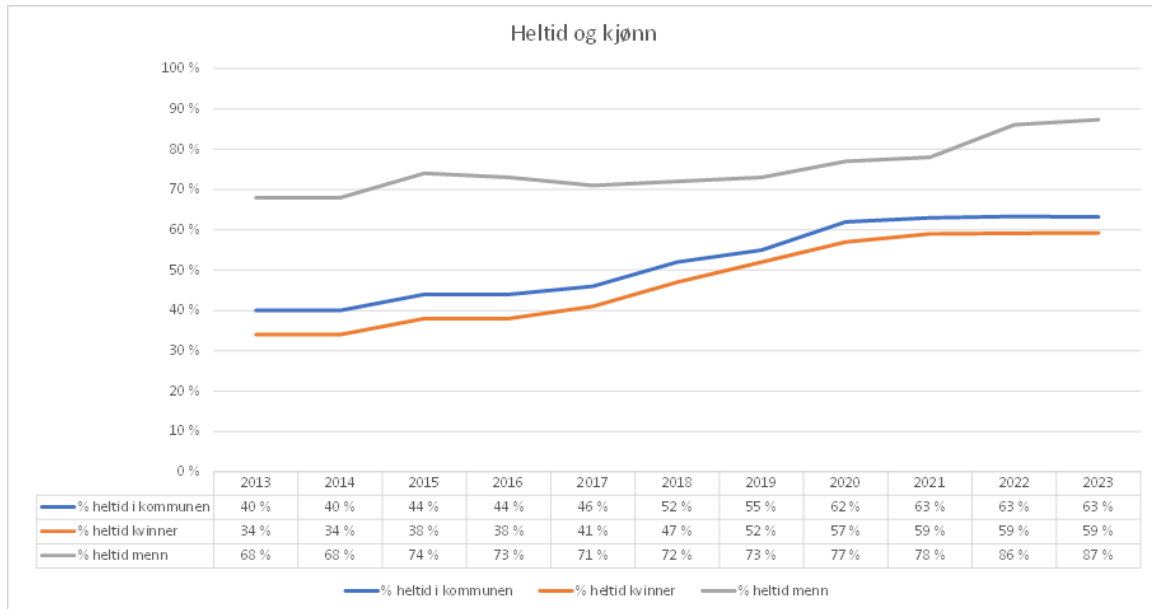

Strategisk ledergruppe består av kommunedirektør, organisasjons- og personalsjef og økonomisjef (fagleg stab og støtte), kommunalsjef for helse og velferd, kommunalsjef for oppvekst og kommunalsjef for næring og samfunn. For budsjett 2023 er kultur flyttet frå Oppvekst til Næring og samfunn.

Kommunestyret sitt budsjettvedtak tildeler rammer på områda som er vist i organisasjonskartet.

8.3 Heiltidskultur

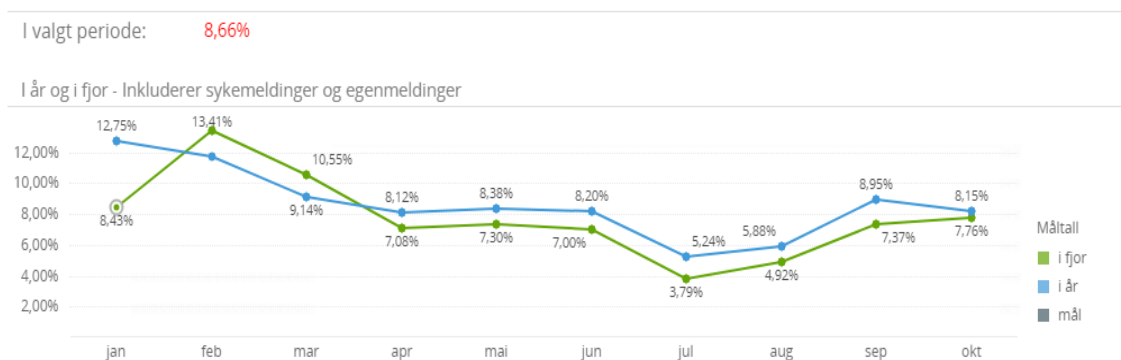
Sauda kommune skal ha ein heiltidskultur ved at minst 50% av alle tilsette har full stilling. Dette er i tråd med kommunestyrevedtak i 2017 og hovudtariffavtalen (2022), som legg til grunn at det som hovudregel skal tilsettast i heiltidsstilling og at det skal utarbeidast retningslinjer med formål om å auke antal på heiltid. Sauda kommune er langt framme i dette arbeidet, men me må arbeide for å ta ut fleire målbare vinstar av heiltidsarbeidet.

Utvikling i antall % heltid perioden 2014 - 2023

Forsking viser at ein heiltidskultur vil gi auka kvalitet for brukarane og færre tilsette pr. brukar/elev, samt lågare sjukefråvær. Fleire tilsette i 100% stilling gir og mindre belastning for tilsette, sterkare fagmiljø og kommunen blir ein attraktiv arbeidsgivar. Heiltidskultur er avgjerande for å sikre kvalitet og kompetanse innanfor stramme rammer og for å sikre tilstrekkeleg med tilgang på ressursar i framtida.

8.4 Sjukefråvær og nærvær på arbeidsplassen

Utvikling i totalt sjukefravær pr 23.10.23, for Sauda kommune for 2022 (grønn) og 2023 (blå)

Totalt var fråvær i Sauda kommune på 8,15% oktober 2023. Det fordeler seg med 7,23% legemeldt og 1,14% eigenmeldt fråvær.

Tal frå 2023 viser eit noko høgare sjukefråvær samanlikna med i 2022 (7,76 %). Til tross for noko høgare sjukefråvær ser me at Sauda kommune ligg lågare på legemeldt sjukefråvær i 2. kvartal (7%) samanlikna med kommunane på landsbasis (7,7%).

Kvar enkelt medarbeidar i Sauda er tilsett fordi dei betyr noko. Kvar enkelt er avgjerande for at me leverer dei tenestene me skal til Saudabuen. Nærvær er ein forutsetning for gode tenester. Sauda kommune har heiltid og tett oppfølging av tilsette som hovudstrategi. Her ser me at arbeidet saman med NAV arbeidslivsenter og partane i arbeidslivet har gitt oss ny kunnskap, som me vil iverksette i rutinar og praksis i organisasjonen.

Oppfølging av sjukefråvær er krevjande. Det føresett kontinuerleg oppfølging av dei faktorane me kan påverka. Samtidig er det ein del faktorar som me ikkje kan påverka.

8.5 Lærlingar

Sauda kommune har per. i dag 12 lærlingar; 10 innan helsefag og 2 innan barne- og ungdomsarbeidarfaget. I tillegg til dette samarbeider Sauda kommune i enkelte tilfelle med Sauda vidaregåande skule og Brakamoen barnehage for at lærlingane skal oppnå samtlige læreplanmål.

8.6 Kompetanseutvikling

Sauda kommunes viktigaste ressurs er dei tilsette. Motiverte tilsette med rett kompetanse er avgjerande for å drive god tenesteyting og utvikling av tenestene. Arbeidsplassen blir brukt som læringsarena for å fremme individuell og kollektiv kompetanseutvikling.

Hausten 2022 starta distriktsvennleg sjukepleiarutdanning, som eit direkte resultat av samarbeidsprosjektet MOR i regi av Ryfylke IKS. Arbeidsgivar Sauda kommune har tre tilsette som deltar i utdanning, og det er totalt fem deltakarar som er heimehøyrande i Sauda kommune.

PWC-rapporten har peikt på at det er avgjerande å gjere leiarar i stand til å gjennomføre, leie og skape motivasjon for endring i organisasjonen. Det er i perioden 2023 – 2026 satt av midlar til å gjennomføre leiarutviklingsprogram internt i organisasjonen, der og hovudtillitsvalte (HTV) blir invitert med. Prosjektet er pågåande, og vert fortløpande evaluert.

9 Oppfølging av kommuneplanen

I kommuneplanens samfunnsdel er det peika ut fem temaområder som skal ha merksemd og som skal tilførast ressursar i planperioden. For å kunne følgje opp satsingsområda vil det vera viktig å kople dei opp mot økonomiplanen.

FN sine berekraftsmål skal bli lagt til grunn i all kommunal verksemd. Kommuneplanens samfunnsdel prioriterer og omset FN sine berekraftsmål til lokale forhold for å sikre ein sosial, økonomisk og miljømessig berekraftig utvikling.

Oversikt over dei fem temaområda i kommuneplan og koping mot FNs berekraftsmål

9.1 Innovasjon, samarbeid, samskaping

I følgje SSB sine befolkningsframskrivingar skal talet på 67+ stiga med 20% fram mot 2035. Samtidig vil delen av folk i arbeidsfør alder synka. Dette betyr at dei kommunale tenestene ikkje kan vera på same nivå eller på same måte som i dag. Det blir svært viktig å leggja til rette for at dei fleste i denne aldersgruppa skal klare seg sjølve så lenge dei kan, og leva gode liv i eigne heimar. Men behovet for omsorgstenester vil auke, og alle som treng det skal få eit godt tilbod. For å klare dette må me lukkast med mellom anna følgjande:

- Me må få nok folk med rett kompetanse til å jobbe i Sauda
- Me må ta i bruk verktøy som gir auka effektivitet og kvalitet
- Me må skapa arbeidsformer der kommune, næringsliv, lag, foreiningar og enkeltpersonar saman sikrar gode løysingar

Tiltak planlagt i perioden:

- Inngå samarbeidsavtale med lag og organisasjonar for å oppnå auka samskaping
- Gjennom RITS og DigiRogaland ta i bruk digitalisering for å auka kvalitet og effektivitet i kommunal tenesteyting
- Støtte opp om etablering av eit utdanningscenter i indre Ryfylke som sikrar at ein kan gjennomføra utdanning der ein bur
- Gjera forsøk med ulike tiltak som kan stimulera arbeidet med entreprenørskap og innovasjon i barnehage og skule, også i samarbeid med lokalt næringsliv

9.2 Verdiskaping og næring

Sauda kommune skal vera ein pådrivar for utvikling – ein næringsaktiv kommune- Det er i verksemdene at arbeidsplassutviklinga skjer, men kommunen skal vera ein aktiv partner for næringslivet i utviklingsarbeidet.

Strategisk næringsplan skal gi retning for arbeidet med næringsutviklinga i Sauda, og bør oppdaterast. Ansvar for arbeid med å fremje forslag til kommunestyret ligg til Sauda næringsutvikling KF. Det kommunale føretaket er etablert for å vera utøvar av kommunen sin næringspolitikk. Dagleg leiar vert tilsett i løpet av 2024.

Sauda har eit komparativt fortrinn som eit sterkt energiknutepunkt kor ein kan ta ut store mengder grøn energi. Etablering av produksjon av grøn ammoniakk er eit resultat av dette fortrinnet. Sauda kommune skal vera ein aktiv medspelar for dette og andre næringsinitiativ. Sauda har ei veksande besøksnæring med arkitektur, skisenter og ein særprega kombinasjon av fjord og fjell tett på bysenteret. Sauda kommune er ein viktig partner i arbeidet med områdeplan og etablering av gondol i Svandalen.

Samferdsel er sett på som ein av tre pilarar for å skapa robuste lokalsamfunn. Sauda har ein avstandsutfordring og er difor rekna som eit eige bu- og arbeidsmarknad. Saudatunnelen vil redusera avstandskostnadene våre. I tida framover må me styrke arbeide me alliansepartnerar, og også sjå på om prosjektet skal få eit meir klingande namn. Arbeidet med prosjektet er organisert og finansiert gjennom næringsutviklingselskapet. Utvikling av store samferdselprosjekt er langsiktig arbeid, og det må bli jobba heilskapleg med å bygga alliansar, koma inn i planverket og snakka med ei stemme utad.

Tiltak planlagt i perioden:

- Sauda kommune skal ha ei tydeleg rolle som samfunns- og næringsutviklingsaktør. Strategisk næringsplan skal leggja føringar, strategiar og mål for næringsutvikling i Sauda
- Fortsetja arbeidet med vegutløyising mot E134, både politisk og administrativt.
- Kommunen skal vera ein partner i offentleg/private/ideelle samarbeid for å realisera utviklingsprosjekt
- Legge til rette for at lokale verksemdar kan dra nytte av EU-prosjekt gjennom vårt medlemskap i Stavangerregionens Europakontor.
- Legge til rette for ulike typar næringsareal, og profilere desse
- Vidareutvikla Sauda Energi som ein tilretteleggjar for nytt næringsliv basert på sirkulære energistraumar

9.3 Leve i Sauda

Sauda skal vera eit trygt samfunn. Våre barn og unge er vår viktigaste ressurs for framtida. Me skal ha barnehagar som fremmar språkleg utvikling, læring og gir brei sosial erfaring. Skulane våre skal gi utdanning og kompetanse, samt vera eit godt utgangspunkt for livslang læring, samfunnsdeltaking og læring. Gjennom opplæring i heimen, nærmiljøet, barnehagen og skulen, skal barn og unge utvikle seg til trygge og samarbeidande menneske.

Tidleg og tverrfagleg innsats handlar om å gje alle barn og unge hjelp når behovet oppstår og at den blir opplevd heilskapleg. Forsking støttar opp om betydinga av tidleg hjelp for å førebyggje helse- og sosiale vanskar.

Sauda skal vera eit aldersvennleg samfunn. Me skal bidra til fleire gode leveår der eldre opprettheld god helse lenger, opplever at de har god livskvalitet, og at dei i større grad meistrar eige liv, samtidig som dei får den hjelpa dei treng når dei har behov for det.

Det er store årskull som blir pensjonistar i åra framover. Mange pensjonistar har stor arbeidsevne- og lyst. Det ligger ei stor kraft i frivillig arbeid. Her er me flinke i Sauda og kommunen vil forsterke sitt samarbeid med frivilligheita.

Tiltak planlagt i perioden:

- Utvikla og driva førebyggjande helsetenester gjennom eit attraktivt frisklivstilbod, helsestasjon og skulehelseteneste
- Prioritera tidleg innsats retta mot barn og unge:
- Bidra til at flest mogleg innbyggjarar skal kunne bu i eigen heim, lengst mogleg
 - Samarbeida med aktørar som ønskjer å tilby aldersvennlege bustadkonsept

9.4 Energi, klima og miljø

Verda står i ein alvorleg situasjon med ei klima- og naturkrise og kommunane er forventa å vektlegge arbeidet med klimagassreduksjon, meir effektiv energibruk og miljøvennleg energiomlegging. Samtidig må me jobba med klimatilpassing for å bli eit meir robust samfunn i møte med klimaendringane. Saudas klima- og energiplan skal reviderast, og denne vil bli eit viktig styringsverktøy for dette arbeidet dei neste åra. Planen skal sikra Saudas bidrag til å nå nasjonale og internasjonale klimamål.

Saudas kommuneplan har fokus på kortreist energi, strategisk arealbruk, fortetting, grønn kraft, transport, arealbruk og endring i livsstil. Sauda er godt egna for å oppnå høge gang- og sykkelandelar på kvardagsreiser og sykkelsatsinga skal vidareførast. Tilrettelegging for bustader i og nær sentrum vil bidra til redusert transportbehov og meir liv i sentrum. Kommunen skal gå føre med eit godt eksempel og satsa på fornybar energi i eigne bygg, grønne produktval, ressursparing og funksjonsdeling. Me skal gi innbyggjarar og private tiltakshavarar informasjon om miljø- og klimavennlege val. Me skal ha fokus på fortetting og gjenbruk av utbygd areal. Samtidig skal me leggje til rette for auka verdiskaping med etablering av grønn industri og sirkulærøkonomi med utnytting av overskotsressursar som spillvarme frå Eramet.

Tiltak planlagt i perioden:

- Utarbeide ny klima- og energiplan
- Arbeide vidare med Syklende Sauda
- Gjennomføra tiltak for betre tilrettelegging for gåande og syklande i Åbødalsvegen
- Innføring av energieffektiviseringstiltak
- Legga til rette for vidare utvikling og bruk av overskotsenergi og spillvarme gjennom Sauda Energi
- Auka kunnskap om forventa effekt av klimaendringar og gjennomføra klimatilpassingstiltak

9.5 Tettstadutvikling

Kontinuerleg arbeid med tettstadsutvikling er viktig for å skapa ein plass der folk trivest. Lukkast me i å få nye store industrietableringar må me og sørge for at Sauda er ein stad folk har lyst til å bu. Eit levande sentrum er ein viktig del av denne utviklinga. Sauda har ei rekke verdifulle kulturminne, også i sentrum. Me skal jobba for at sentrum er ein triveleg plass som folk ønsker å bruka og opphalda seg. Dette skal sikrast gjennom arbeidet med ein ny sentrumsplan, slik at ein får eit styringsverktøy som samsvarer med strategiane og målsettingane gitt i kommuneplanens arealdel. Å betra forholda for gåande og syklande er også viktig for å skapa eit levande sentrum, og tilrettelegging for mjuke trafikantar skal fortsetja å vera ein prioritet.

Tilgang på natur er ein del av Sauda sitt varemerke og tilgjengeliggjering gjennom t.d. etablering av dagsturhytte er viktig. Å sikra og gjera tilgjengeleg blågrøne områder er eit fokus i kommuneplanen.

Tiltak planlagt i perioden:

- Ny sentrumsplan
- Etablering av Hjartesone ved Ungdomsskulen
- Opne dagsturhytta
- Etablere sykkelparkering ved kommunale arbeidsplassar, skular og viktige målpunkt
- Etablere gang- og sykkelbru mellom Lillebekk og Søndenaålia

10 Oppfølging av rammesaken

Kommunestyret behandlet [rammesaken](#) i sitt møte i [juni](#). Dette var første gang kommunestyret fikk presentert en rammesak, og er således også første gang administrasjonen skal ta ned bestillinger fra den.

I vedtaket i saken kom det totalt ønsket om at kommunedirektøren skulle se nærmere på tolv ulike områder. Disse er presentert nedenfor, men kommunedirektøren har slått sammen punktene 1, 2 og 3 til en utredning. Det har vært et mål at besvarelsen skal være oversiktlig og kortfattet. Kommunedirektøren arbeider fortsatt med å utvikle budsjettdokumentet, og vil bruke erfaringene fra årets prosess inn mot mal for både rammesak og budsjettdokument for neste år.

Kommunestyret ba om følgende utredninger:

1. Bustadattraktivitet - Tilrettelegge for attraktive bueingar til utleige for tilflyttarar som ynskjer å «prøvebu» i Sauda.
2. Korleis Sauda kommune kan støtte opp om og bidra til realisering av sentrumsnære aldervenlege bueiningar til leige, som Comfortpark.
3. Berekraftig bustadutvikling med mogleg støtteordning som stimulerar til gjenbruk av eldre bygg og eksisterande bustadtomter.
4. Ambulerande team med ressurspersonar som har fagkompetanse innan spesialpedagogikk, psykologi, helsesjukepleie og liknande, til å styrke oppfølging av enkeltsaker/krevande saker i skule og barnehage.
5. Sentrumsutvikling – forslag til prosess og framdriftsplan for ny sentrumsplan
6. Kommunestyret har fokus på Omstilling Sauda 2025 – bestilling til budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 er ei tydeleg oversikt over tiltak og realisert/venta gevinst i omstillingsarbeidet.
7. Kompetanse – Har en riktig kompetanse på de ulike nivåene – f.eks fagkompetanse, lederkompetanse, innkjøp, plan og forvaltning, er det behov for ny kompetanse,
8. Se på investeringer for å gjøre driften mer effektiv (hjelpemidler, utstyr, etc)
9. Mer åpent bibliotek – er dette «konseptet» overførbart til andre
10. Interkommunale samarbeid – nye muligheter, hva er mulige gevinster – både på faglig og økonomisk nivå.
11. Hvilke investeringer må til i Helse og Velferd for å få ned driftsbudsjettet, realisere Åbøtunet.
12. Utgreie muligheter for å overføre sykepleieoppgaver til annet autorisert helsepersonell.

10.1 Bustadattraktivitet

Vedtak om utgreiing:

Fylgjande utgreiingar vart tinga i rammesaka:

1. Bustadattraktivitet
Tilrettelegge for attraktive bueingar til utleige for tilflyttarar som ynskjer å «prøvebu» i Sauda.
2. Korleis Sauda kommune kan støtte opp om og bidra til realisering av sentrumsnære aldervenlege bueiningar til leige, som Comfortpark.
3. Berekraftig bustadutvikling med mogleg støtteordning som stimulerar til gjenbruk av eldre bygg og eksisterande bustadtomter.

Ettersom tema overlappar er alle tre punkt her diskutert i fellesskap.

Kva utfordringar skal tiltaket løyse?

- Bidra til meir variert og attraktivt bustadtilbod
- Tiltrekke potensielle tilflyttarar gjennom gode «prøvebu»-bustader
- Auke tilbod i aldersvenlege bustader som kan gjere det mogleg for fleire å bu heime lenger og redusere behovet for omsorgstenester
- Oppgradering av bustadmasse og meir bærekraftig bustadutvikling

(Sjå også sak 060/2022 til kommunestyret om bustadsituasjon i Sauda)

Forslag til tiltak

Her følger ei liste med forslag til moglege tiltak retta mot dei tre utfordringane, inkludert vurdering av moglege kostnadar og effektar. *Merk at kostnadsestimat er svært usikre.* Korleis tiltak kan gjennomførast i praksis, til dømes med omsyn til offentlege anskaffelsar, er ikkje vurdert og må sjåast på ved eit eventuelt vedtak om iverksetjing.

Tiltaka som her beskrives er i stor grad basert på kartlegging av kva type tiltak som er gjennomført i andre kommunar, samt innspel frå lokale utbyggerar i samarbeidsmøte i samband med denne saka. Ei meir heilskapeleg og langsiktig vurdering av korleis kommunen skal jobba med strategisk bustad-utvikling bør gjerast der også ulike samarbeidsformer og andre tiltak enn det som blir nemnd her blir vurdert (sjå tiltaksforslag 10).

Punkt 1 – Bustadattraktivitet

1 Leige før eige

Kva: Kommunen kjøper eller bygger ein bustad på kommunal tomt som blir leigd ut til «prøvebu»-familie som etter ein periode får tilbod om å kjøpe bustaden.

Kostnad: Minimum 5 mill. per bustad i investering, tilbakebetaling over tid gjennom leige og utkjøp.

2 Utlånsbustad

Kva: Kommunen kjøper, bygger eller leiger bustad som blir lånt ut gratis (eventuelt låg husleige) til «prøvebu»-familie ein gitt tidsperiode (til dømes eit år) om gongen

Kostnad: Minimum 5 mill. i investering eller rundt 20.000 per måned i leige per familie

3 Bustadtilskot til tilflyttarar

Kva: Økonomisk insentiv for tilflyttarar som vil etablere seg med eige hus i form av tilskot til bygging eller oppussing, eller tilbod om kjøp av kommunal bustadtomt for låge prisar (1 kr eller sjølvkost).

Kostnad: Avhenger av ønska omfang, til dømes 200.000 per familie, inntil tre familiar per år for reint tilskot. For sal av kommunale tomter til 1 kr blir kostnad tapt forteneeste ved seinare sal (ca 300.000 kr).

Forventa effekt: for tiltak 1-3 er å senka terskelen for å «ta eit prøveår» i Sauda for familiar som vurderer dette, samt sikra dei ein attraktiv bustad som gir ei god oppleving den tida dei er i Sauda. Dette kan auka sannsynet for at ein trivast og velger å bli verande. I alle tiltak må bustaden/tomta ha god standard og attraktiv plassering for småbarnsfamiliar.

Punkt 2 – Aldersvenlege utleigebustader

4 ComfortPark

Kva: ComfortGruppen SA utviklar eit eige bustadkonsept for distrikta med rimelige, aldersvennlige utleigeleiligheter i sentrumsnært bufellesskap (sameige) for menneske i ulike aldersgrupper, familiesituasjonar osv. Dei ønsker å etablere ein pilot i Sauda og prosjektet er no i ein planleggingsfase. Sauda kommune har per no tre representantar i ressursgruppa (samfunnsutvikling, plan, tildelingskontor) som følger prosjektet framover. Ved realisering vil ComfortPark også vere eit tilbod som kan møter behov i punkt 1 som ein attraktiv «prøvebu»-bustad.

Kostnad: Ingen/liten direkte kostnad, men tidsbruk frå kommunens representantar i ressursgruppa

Forventa effekt: Meir variert bustadtilbod, redusert press på omsorgstenester, fleire bustader for tilvising, fleire eldre kan bu heime lenger

5 Intensjonsavtale ved bygging for utleige

Kva: Det er dyrt å bygga bustader for utleige og kommunen kan stimulera til denne typen bygging ved å stilla garanti for leige i ei viss periode ved manglande leigetakarar. Leigebustad kan nyttast i samband ved ei prøvebu-ordning, til eigne tilsette eller ved andre kommunale behov. Samarbeid med private aktørar som også har tidvis behov for bustad til sine tilsette kan kanskje vera aktuelt her.

Kostnad: Avhenger av prosjektet. Liten meirkostnad om ein har eit behov for leigebustad.

Forventa effekt: Potensielt meir utbygging av utleigebustader

Punkt 3 – gjenbruk av eldre bygg og eksisterande bustadtomter

6 Informasjon om tilskotsordningar

Kva: Det finnes ulike tilskotsordningar der privatpersonar kan søke støtte til ulike typar tiltak, til dømes energieffektivisering hjå Enova og tilskot til bevaring av kulturminner frå Kulturminnefondet. Terskelen for å nytta desse kan vera stor for privatpersonar, så her kan kommunen ta ei «rettleiarrrolle» og støtta privatpersonar i ein søknadsprosess. Kjøp av energirådgjevingsteneste for kommunens innbyggjarar er også eit alternativ som kan undersøkast nærare.

Kostnad: Ingen direkte kostnad om kommunen sjølv står for rettleiing, men det vil krevja ressursar i form av tidsbruk. Ved kjøp av ekstern energirådgjevingsteneste vil dette ha ein kostnad. Ansvar for tiltaket kan ligge hos Sauda Næringsutvikling KF.

Forventa effekt: Fleire nyttar nasjonale tilskotsordningar og bidrar til generell kvalitetsheving av bustadmassen i Sauda.

7 Eige tilskot til renovering/oppgradering o.l.

Kva: Tilskot til privatpersonar (og eventuelt bustadutviklerar) til renovering av eksisterande bustadar (etter gitte kriterie). Til dømes eit bestemt beløp per bustad og eit gitt tal bustader, eller ein kan setja av ein bestemt pott og definera ein søknadsordning til bestemte typar tiltak. Dette kan til dømes gjelde energitiltak som ikkje blir dekkja av nasjonale ordningar eller spesielt viktige oppgraderingar som er kostbare for den enkelte.

Kostnad: Avhenger av nivå ein ønsker å leggja seg på. Bør setjast av minst 1 mill.

Forventa effekt: Heva gjennomsnittleg kvalitet på eksisterande bustadmasse som igjen kan bidra til auka bustadomsetting, betra estetisk uttrykk, samt positiv klimaeffekt

8 Vurdera kostnad for levering av bygningsavfall

Kva: Det er i dag dyrt å levera bygningsavfall på sorteringsanlegget, og ein kan sjå på moglegheiter for å redusera kostnaden knytt til dette. Dette bør i så fall kun gjelda bustader/materiell der gjenbruk av bygningsmasse ikkje er mogleg.

Kostnad: Sanering av ein vanleg einbustad kan i dag kosta 500.000 (sjølvkost for kommunal handtering). Ein kan oppretta ein tilskotsordning der deler eller heile kostnaden ved sanering refunderast ved oppgradering/sanering av eldre bustader. Det må lagast ei fornuftig ordning som treff godt med omsyn til ønska utvikling.

Forventa effekt: Fleire vel å oppgradera bustaden sin, og det kan bli meir aktuelt for utbyggjarar å oppgradere eldre bustader for sal.

Andre tiltak

9 Moms-kompensasjon

Kva: Vurdera å auke mva-kompensasjon for utbygging av anlegg som skal overtakast av kommunen (generelt eller ved spesielt ønska utbygging, t.d. utleigebustader eller sentrumsnære leiligheter). Kommunen kan etter justeringsreglene krevja frådrag for vatn- og avløp, og også for veg, leikeplassar, gangstiar m.m. I dag fordeles momskompensasjon i utgangspunktet 50/50 mellom kommune og utbyggjar ved bruk av justeringsmodellen der utbyggjar er byggherre. Ein kan auke andel til utbyggjar for å stimulera til auka utbygging, og eventuelt bruka ulik fordelingsnøkkel ved ulike typar prosjekt.

Kostnad: Må vurderast i eigen sak. Kostnad vil vera administrasjon ved ordninga der kommunen eventuelt får dekkja ein mindre del av sine utgifter.

Forventa effekt: sikra at utbyggjar blir kompensert for mva, bidra til meir utbygging, spesielt av ønska type utbygging

10 Bustadstrategisk arbeid

Det bør gjerast eit større arbeid innan tema bustad for å sjå på fleire utfordringar knytta til dette i tida framover. Administrasjonen søkte tilskot til å byrje eit slikt arbeid i 2022 men fekk ikkje innvilga søknaden, og har ikkje hatt kapasitet til å setje dette i gang per no. Det bør sjåast både på korleis ein kan jobba heilskapeleg med bustadutvikling framover og vurdera behov for bustadstrategi/handlingsplan eller tilsvarande, samt vurdera på kva måte kommunen bør vera involvert i bustadutviklinga (eige eigedomsselskap, offentlig-privat samarbeid osb.). Her bør det setjast av midlar til ekstern rådgiving på deler av arbeidet, samt setjast av eigne ressursar til å jobba med temaet.

11 Samarbeid

Både i faglege anbefalingar og i møtet med aktørar i utbyggingsbransjen i Sauda er det poengtert viktigheita av godt samarbeid mellom kommune og utbygger. God kommunikasjon er ein viktig del av dette. Det blei foreslått å opprette eit felles møtepunkt for å auke samarbeid og diskutere korleis ein kan jobba mot felles mål, både som eit generelt samarbeidsfora og i enkeltprosjekter. I samband med tiltak nr 10 over vil organisering av framtidig samarbeid mellom kommune og utbygger vere eit naturleg tema.

12 Sentrumsplan

Bustadutvikling bør inngå som tema i arbeid med ny sentrumsplan.

Generell merknad:

I alle tilfelle der tiltaka inneber økonomisk tilskot i ei eller anna form må det setjast opp klare retningslinjer for kven som skal kunna nytte seg av tilskotet og/eller kva kriterier det skal fordelast etter. For tiltak 1-3 under punkt 1 er det til dømes vanleg å setja kriterier knytta til aldersgruppe, familiesituasjon osv. for å nå ønska målgruppe. Dette må vurderast nøye ved eventuell iverksetting.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren vurderer at bustad er eit tema det bør jobbast meir strategisk med framover. Av tiltaka som her er beskrive blir det foreslått å jobba vidare med følgande tiltak i 2024:

- **4 ComfortPark:** Kommunen deltar vidare i ressursgruppa til ComfortPark-prosjektet.
- **6 Informasjon om tilskotsordningar:** Ansvar for tiltaket kan ligga hjå Sauda Næringsutvikling KF.
- **9 Moms-kompensasjon:** Sjå på moglegheit for å endra fordelingsnøkkel (for alle byggeprosjekt eller ved bygging av bustadtypar som er ekstra ønska).
- **12 Sentrumsplan:** Tema bustad bør vurderast i samband med ny sentrumsplan

Forslag er basert på kva som er tenleg å gjennomføra utan ei meir heilskapeleg vurdering av framtidig bustadstrategisk arbeid. I ein slik prosess kan nytteverdi av større tiltak vurderast i meir detalj før iverksetting. Her bør ein også sjå på kva som vil vera ei god organisering av kommunen sitt bustad-arbeid framover og korleis eit offentleg-privat samarbeid bør organiserast.

10.2 Ambulerande team

Kva utfordringar skal tiltaket løyse?

Tilsetje i barnehage og skule møter på ulike utfordringar i dagens samfunn, utfordringar som kan vere krevjande å handtere innanfor den ordinære organiseringa av barnehagar og skular. Desse utfordringane viser seg gjerne mest i skule, men kan også koma til syne på ulike måtar i barnehage. Det kan handle om skulevegving, utfordrande åtferd, oppfølging av §42/43 (barnehagelova) § 9a (opplæringslova), som omhandlar retten til eit trygt og godt miljø, m.m. Dette er ofte dei mest sårbare barn og unge, og barnehagen/skulen kan oppleve at dei ikkje har kompetanse, og/eller kapasitet, til å gi den naudsynte oppfølging og hjelp.

Eit ambulerande team kan koma til nytte i dei sakene det er behov for tett oppfølging av barn/ungdom over tid, der ingen av tenestene åleine har kapasitet, kompetanse eller mandat til den tette oppfølginga som kravst for å finne ei god løysing. Eit team som tettar «mellomrommet» som kan oppstå mellom det ordinære tilbodet og hjelpetenestene (PPT og helse-velferd) sin meir rådgjevande innsats. Eit slags «raud respons-team», som kan rykke ut når det er behov, og bli til barn/ungdom har fått ein betre kvardag.

Eit ambulerande team må også ha mandat til å jobbe med «heile livet» til barn/ungdom, dvs. på alle arenaer dei er. I barnehage/skule, heime og på fritid. Eit viktig oppdrag for eit ambulerande team må også vere å jobbe via dei vaksne som skal «stå igjen» når teamet trekk seg tilbake, slik at dei har fått auka kompetanse til handtere situasjonar som kan oppstå. Krevjande utfordringar har sjeldan «quick-fix»-løysingar! Barn/ungdom har behov for vaksne som ser og forstår kva dei har behov for også etter den mest akutte fasen er over, for å redusere sjansen for at utfordringane kjem tilbake.

Kostnad

Ein kan organisere eit ambulerande team etter ulike modellar, og kva modell ein vel vil avgjera kostnad.

Modell 1: Etter brannvakt og psykososialt team- modellen

Tilsette i dei aktuelle tenester blir kalla ut på oppdrag/går frå sitt opprinnelege arbeid, for å jobba i det ambulerande teamet. Organiseringa blir tilsvarande «brannvakt» og psykososialt team. Slike oppdrag skal alltid ha høgast prioritet for desse tilsette, noko som må vere avklart i organisasjonen. Det er naturleg at teamet består av tilsette i PPT, barne- og familieteamet, helsestasjonen, evnt. barnevernstenesta og lærarar med spesialkompetanse innanfor feltet, jmf. kriterier i kommunestyret sitt vedtak.

Ein slik modell vil ikkje ha nokon ekstra kostnad, om ein ikkje treng tilføre tenestene ressursar for å kompensere for fråvere. Skal ein kompensere dette, vil kostnaden kunne stipulerast til 140 - 160 % stilling, fordelt på tenestene.

Modell 2: Fast ambulerande team

Består av tilsette som er frikjøpt i deler av si stilling, for arbeid i eit ambulerande team. Eit team med brei kompetanse bør bestå av minst tre personar med ulik fagbakgrunn. For å sikra kapasitet, kan ein sjå føre seg at tilsette bør ha minst 20 % stilling kvar til slike oppdrag og ein koordinator som har dette som heiltidsstilling.

Ein slik modell vil også ha ein kostnad på totalt 140 – 160 % stilling.

Modell 3: Interkommunalt samarbeid med Suldal kommune

Modell 3 kan ha modell 1 eller 2 som grunnmodell. Då har ein nokre fleire personar som kan delta i teamet, for å fordele ansvar og ha tilgang på brei kompetanse som kan tilpassast det behov som er.

Kostnaden vil bli den same som i modell 1 og 2.

Kva er venta effekt av tiltaket, på kort og lengre sikt?

Kommunedirektøren vurderer modell 1 som den mest funksjonelle og effektive driftsmodellen for eit ambulerande team. Dei mest krevjande sakene oppstår ikkje alltid og heile tida, og det kan gå tid mellom kvar gong det er behov for eit slikt team. I slike saker kan det også vere viktig at det ambulerande teamet har rask responstid. Det kan bli vanskeleg om fagpersonane er i Suldal.

Fagleg:

Eit slikt team *vil* kunne bidra til å løysa krevjande saker betre og meir effektivt, og slik redusere dei negative konsekvensane slike situasjonar kan gi alle involverte. Og då først og fremst for barn/unge. Dei vil også kunne gi tryggleik og støtte til barn/unge, tilsette og føresette som føler seg fortvila og maktelause i ein vanskeleg situasjon. Og dei kan vere ein nøytral part i saker der samarbeidet har blitt vanskeleg, der tillit er brote. Eit slikt team vil også kunne auka tilsette i barnehage og skule sin kompetanse til å handtere liknande utfordringar som oppstår i framtida.

«Baksida av medaljen» vil vere at sentrale fagpersonar forsvinn frå andre viktige saker dei gir hjelp i, dvs. andre saker kan utvikla seg til å bli større og meir alvorleg. Og/eller at lovpålagte oppgåver ikkje blir gjort.

Barn/unge som har det vanskeleg, er oftast særst avhengig av trygge og gode relasjonar. Tilsette som møter desse barn/unge, ***må vere ein stabil faktor i barn/unge sitt liv***. Om det kjem inn tilsette som kun skal vere del av arbeidet for ein kort periode, kan det skapa utryggleik når desse personane forsvinn igjen.

Ved å oppretta eit «ekspert-team» er det også alltid ein fare for at dei tilsette i den ordinære drifta får mindre tillit til eigen kompetanse og innsats, og heller ønskjer at eit slikt team skal overta utfordringane. Det kan medføre at ein i innsatsperioden blir distansert frå barn/ungdom, noko som kan gjera at utfordringane kjem tilbake når teamet er borte.

Økonomisk:

PPT og helse-/velferdstenestene, samt barnehage og skule, opplever at det ikkje er kapasitet innanfor dagens tilbod til å gå inn i eit ambulerande team. Dermed blir det behov for å bemanne opp for dei aktuelle tenestene. Det vil gi auka utgifter på kring 1 million kroner, årleg.

Forslag til beslutning

Kommunedirektøren vil ikkje tilrå innføring av eit ambulerande team nå.

Kvifor?

Dei faglege grunnane er at det er tilsette som møter barn/unge i dei daglege relasjonane som er nøkkel til endringa desse barn/unge treng. Å ha nok kapasitet og kompetanse innanfor det ordinære tilbodet, er vurdert som meir tenleg, enn eit ambulerande innsatsteam. Det blir jobba med plan for å auke kompetansen, blant anna gjennom oppfølging av den nasjonale tilskotsordninga «Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderande praksis.» I tillegg jobbar barnehagane og skulane sjølv med å løfte sin felles kompetanse gjennom det barnehage- og skulebaserte kompetanseutviklingsarbeidet, i partnerskap med høgskulesektoren. Sauda kommune deltek blant anna i Læringsmiljøprosjektet til Udir i perioden 2023-2025.

Vidare blir det jobba kontinuerleg med å optimalisere BTI-modellen, der tenestene ser på fleire måtar å jobba saman på for å bli eit betre lag rundt tilsette i barnehage/skule, og rundt barn/unge. Dialog med tilsette om kva type støtte dei treng, blir sentralt i vidareutvikling av dette arbeidet.

Utover dette er det også under arbeid ein førebyggjande plan for barn og unge. Denne planen skal innehalde tiltak som skal førebyggja utvikling av alvorlege åtferdsvanskar og omsorgssvikt. Om eit ambulerande team er rett tiltak, vil det kunne bli del av denne planen.

Leiar i PPT, kommunepsykolog og andre helse/velferdstenester for barn og unge har gitt innspel til saksutgreiinga. Leiarar i barnehage og skule, samt HTV frå Fagforbundet og Utdanningsforbundet har gitt innspel til saksutkastet. Alle partane er samde om tilråinga.

Tiltaket har ei kostnadsramme på 1 040.000 kr, og kommunedirektøren har ikkje tilrådd tiltaket.

10.3 Sentrumsutvikling

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

Formålet med en reguleringsplan for sentrum er å sikre et oppdatert plangrunnlag for en videre utvikling av Sauda sentrum.

Tentativ fremdriftsplan:

- Gjennomføring av DIVE-analyse for sentrum planlegges startet opp i 2023 og gjennomført innen 1.kvartal av 2024. En DIVE-analyse er en kulturhistorisk stedsanalyse hvor kulturmiljøers kvaliteter, muligheter og handlingsrom synliggjøres. Rogaland fylkeskommune har innvilget støtte til dette arbeidet.
- Utlysning av konsulentoppdrag for planarbeidet i 2024,
- Utarbeidelse av mulighetsstudie, planprogram, og politisk vedtak av planprogram i 2024
- Arbeid med utredninger og planforslag samt medvirkningsopplegg 2024 – 2025.
- Førstegangs behandling av planforslag 2025
- Andregangs behandling av planforslag 2025/2026.

I prosessen vil det være bred medvirkning og involvering av ulike parter, inklusiv politisk ledelse for å sikre forankring av arbeidet.

Kommunedirektøren vurderer at det settes av midler i budsjettet til planarbeidet i 2024.

Kostnad

For 2024 er det anslått en kostnad på 500.000 kr, i tillegg til kostnader knyttet til DIVE-analyse. DIVE-analyse er spilt inn som et eget driftstiltak.

Kva er venta effekt av tiltaket, på kort og lengre sikt?

Gjennom et planarbeid for sentrum kan ulike utviklingsmuligheter for sentrum drøftes i samråd med berørte parter og andre interessenter.

Forslag til beslutning:

Kommunedirektøren vurderer at sentrumsutvikling er et tema det bør jobbes mer strategisk med framover, og har i sitt budsjettforslag lagt inn 1MNOK til planarbeid, som blant annet er tenkt å dekke kostnader ved utvikling av sentrum.

10.4 Omstilling 2025

Kommunestyret har fokus på Omstilling Sauda 2025 – bestilling til budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 er ei tydeleg oversikt over tiltak og realisert/venta gevinst i omstillingsarbeidet.

Tiltak som er ferdigstilte/oppnådd

I det følgende synliggjøres først de tiltak som er gjennomførte / ferdigstilte, og hvilken gevinst disse har gitt. Under tabellen knyttes det kommentarer til tiltakene. Samlet gevinst på realiserte tiltak er kr: 9 008 500

Gjennomførte / ferdigstilte tiltak				
Nr.	Tittel	PWC-effekt	Usikkerhet	Reel effekt
H7	Riktig bruk av takster på legesenteret	300 000	-80 %	500 000
H9	Redusere bemanning på Gr.B	700 000	-20 %	700 000
H16	Avslutte mobilt barnevern	50 000		50 000
O4	Samlokalisere barnehagetilbudet to uker i juli	60 000		
H8	Nedleggelse av inst.senger	4 500 000	(+/-40%)	1 700 000
H18	Stenge bof. Åbøtunet		6 mnd effekt-23	6 000 000
O12	Avslutte løpende barnehageopptak	Nytt tiltak		Ikke bereknet
O14	Lønn til ansatte 17.mai	Nytt tiltak		58 500
NT	Felles SFO-leder for barneskolene	Nytt tiltak		0
SUM		1 110 000		9 008 500

Pågående tiltak

Tabellen viser en oversikt over tiltak som i varierende grad er under arbeid. Enkelte er det arbeidet mye med og det foreligger strategi som skal iverksettes, mens andre tiltak er i en tidlig utredningsfase.

Tiltak under arbeid				
Nr.	Tittel	PWC-effekt	Usikkerhet	Forventet effekt
A1	Interkom. samarbeid innen adm.løsninger	2 200 000	+/- 40%	2 200 000
A3	Samle alle merkantile funksjoner i en enhet	1 400 000	+/- 40%	1 400 000
H1	Benytte frivillighet	300 000	(+/-40%)	300 000
H2	Ressursoptimalisering	1 000 000	(+/-60%)	1 950 000
H4	Redusere bemanning ROP	1 400 000	(-20%)	1 120 000
H6	Redusere tilrettelegging	1 400 000	(+/-40%)	
H10	Erstatte private fysioterapeuter	500 000	(-20%)	700 000
H11	Redusere sykefravær	1 500 000	(+/-40%)	750 000
H12	Toppbemanning	7 400 000	(-60%)	1 500 000
H13	Kjøre KØH	614 000	(+/-40%)	Under utredning

Tiltak under arbeid				
Nr.	Tittel	PWC-effekt	Usikkerhet	Forventet effekt
H14	Bakvakt på legevakt	403 000	(+/-20%)	Under utredning
H17	Ta ned vedtakstimer	9 640 000	(+/-40%)	Se H2, H8, H9 og H19
O11	Sentralisere/samle sekretærfunksjonene (se sammen med A3)			
Nye tiltak				
H19	Fremtidens legetjeneste			Pågående
O12	Avslutte løpende barnehageopptak			Ikke beregnet
O14	Lønn til ansatte 17.mai			70 000
SUM		32 357 000		9 990 000

Tiltak som er vurdert ikke realiserbare / er forkasta

Ikke-realiserbare tiltak				
Nr	Tittel	PWC-effekt	Usikkerhet	Reel effekt
A5	Politiske møter på ettermiddag og kveld	170 000	0 %	-
A8	Redusert tilskudd til politiske parti og andre politiske kostnader	400 000	+/- 20%	-
A9	Reduksjon frikjøp av tillitsvalgte	350 000	-40 %	-
A10	Innføring av minimumsavdrag	4 000 000	+/- 40%	-
H3	Innføre automatiske med.dispensere	500 000	-80 %	-
H5	Redusere grad av tilrettelegging i turnus	1 400 000	+/- 40 %	-
H15	Stykkprisfinansiere AFU	100 000		-
O1	Ny skolestruktur med to barneskoler	5 150 000	+/- 40 %	-
O2	Samlokalisering av SFO-tilbudet	700 000	+/- 40 %	-
O3	Legge ned Rustå barnehage	1 000 000	+/- 20 %	-
O5	Sommerstengte barnehager	600 000	+/- 20 %	-
SUM		14 370 000		-

10.5 Kompetanse

Kva utfordringar skal tiltaket løyse?

Slik kommunedirektøren tolkar vedtaket er det eit spørsmål om Sauda kommune har tilstrekkeleg kompetanse, i dag og i tida framover. Spørsmålet er generelt, og så er det gitt døme på nokre særskilte områder kor det blir sett på om det er behov for kompetansebygging.

Generelt er Sauda kommune godt skrudd saman, og me har mykje kompetanse i organisasjonen. Me har ein stor %-vis del av fagarbeidarar i dei to store sektorane våre, noko tilsette som har vore i andre kommunar seier er ein kjempestyrke. Me tilbyr også etter- og vidareutdanning på ulike områder når det er naudsynt.

Samstundes er det store rekrutteringsutfordringar på ein del område. Me manglar lærarar, lækjarar og sjukepleiarar, som dei fleste kommunane i Noreg. Me har på grunn av geografiske forhold ein marginal marknad å rekruttere i, og må difor i større grad bygge kompetansen med dei tilsette me har. Vidare må kommunen vurdere både alternative turnusordningar og kva arbeid som kan løysast med fjernarbeid i tida framover.

Så er det også slik at det på dei fleste fagområde er særskilt rask utvikling og stadig nye krav. Det som var gyldig dispensasjonsgrunn får til dømes plan- og bygningslova for to-tre år sidan, er det ikkje i dag. Det er stadig aukande krav til kva skulen skal tilby den einskilte elev, og me ser at haldninga og lovverk i større og større krav går på «Kva kan kommunen gjere for meg i dag?» ikkje «kva kan eg gjere for kommunen i dag?».

Med dette som bakteppe er det naudsynt med kontinuerleg kompetansebygging. Det gjeld for dei fleste område, men det vert fyrst synleg innanfor stabsfunksjonar kor me ofte har ein einskild tilsett med erfaring og kompetanse på området.

Leiarane står også for stadig nye utfordringar, både på fagfelt, men også i leiarspennet. Det er sterkare krav til god økonomisk styring, det skal arbeidast aktivt med sjukefråvær, rapportane til nasjonal mynde kjem tettare og tettare, og samstundes forventast det at du er ekspert på ditt område. Sauda kommune har difor satt i gang eit leiarutviklingsprosjekt som skal gjere det noko enklare for leiarane å stå i det krysspesset dei finn seg i.

Kostnad

Kommunedirektøren kjem ikkje utanom at kompetanse kostar. Det er dyrare å lønne kompetent arbeidskraft, enn ufaglært arbeidskraft, det er dyrt å utdanne personar, og eigne kursrekker kostar særskilt mykje. Det er difor viktig at Sauda kommune samarbeider med andre kommunar kring kompetansebygging. Innanfor ramma av Ryfylke IKS er det eit pågåande prosjekt for utdanning i Ryfylke som me må fylje tett, og sørgje for at det blir starta opp kurs på naudsynt kjernekompetanse. Når det kjem program som treff godt på våre kompetansebehov må me vere førebudd til å støtte dette både praktisk og økonomisk.

Gitt rekrutteringssituasjonen til Sauda kommune må me vere meir aktive med å tilby dei rette tilsette rom for etter- og vidareutdanning. Det er ikkje alle som korkje har kapasitet eller evne til å klare å gå i både jobb, og ta ein utdanning, men me skal vere med på legge til rette for dei kor me ser at det kan vere til det beste for både tilsett og arbeidsgjevar.

Samstundes har det å ikkje ha tilstrekkeleg kompetanse også ein kostnad. Om me ikkje får løyst plan- og byggesak går me glipp av både utvikling og gebyr. Om me ikkje klarar å tilby nok lærarar så får kommunen eit rykte blant potensielle innbyggjarar om at det ikkje er verd å bu her med

born, og om me jamleg rykk på innkjøpsfaglege spørsmål risikerer me både gebyr og redusert omdømme.

Forventa effekt

Kompetansebygging er som nemnt ovanfor eit pågåande prosjekt, som aldri vert ferdig.

Kommunedirektøren syner til at me no har tilsette som tek utdanning som sjukepleiarar, som sertifiserer seg på innkjøp, og som tek ulike mastergrader. Kommunedirektøren forventar at dette gir ulik grad av effekt innanfor dei tenestene kor dei tilsette arbeidar, sjølv om det både av personvernomsyn og detaljnivå ikkje er mogleg å fastsette i eit budsjettdokument.

Det er, slik kommunedirektøren ser det, ikkje nett no naudsynt å tilføre ytterlegare midlar til kompetansebygging. Sauda kommune har i budsjettforslaget satt av over 3 millionar kroner til kompetansebygging for 2024.

Forslag til avgjerd

Kommunestyret tek utgreiinga til vitande.

10.6 Driftseffektivisering

Hvilke utfordringer skal tiltaket løse?

1. Redusere driftskostnader
 - a. Øke effektiviteten i vedlikehold av kommunens eiendommer, inkludert idrettshallen, ved å automatisere oppgaver som klipping og rengjøring. Dette vil bidra til å redusere manuelt arbeid og dermed senke driftskostnadene.
2. Forbedre rengjøringsstandard
 - a. Sikre høy standard for renhold i idrettshallen ved å investere i en avansert robotvaskemaskin, som kan utføre grundig rengjøring og desinfisering, spesielt viktig med tanke på helse- og hygienekrav i idrettsfasiliteter.
3. Optimalisere bemanningsressurser
 - a. Ved å implementere automatiserte løsninger kan vi omplassere bemanningsressurser fra repetitive oppgaver til mer komplekse og verdiskapende oppgaver.
4. Øke digital effektivitet
 - a. Ved å investere i digitale styringsverktøy for bygningsdrift og park- og veivedlikehold, kan kommunen forbedre planlegging, ressursallokering og rapportering, noe som fører til bedre beslutningsgrunnlag og raskere respons på behov.

Kostnad og forventet effekt:

1. Innkjøp av robotklippere:
 - a. Innkjøp av robotklippere vil muliggjøre automatisert gressklipping på kommunens eiendommer. Dette forventes å redusere driftskostnadene betydelig på lang sikt, samtidig som det gir et jevnt og velpleid utendørsanlegg.
2. Robotvaskemaskin på Saudahallen:
 - a. Investering i en robotvaskemaskin på Saudahallen vil frigjør manuelt renholdspersonale til mer spesifikke og krevende oppgaver, samtidig som man ivaretar et rent og hygienisk miljø.
3. Nedtrekk på ett årsverk vaktmester:
 - a. Ved å redusere bemanningen med ett årsverk sparer kommunen lønnskostnader, samtidig som man ved å reallokere ressurser fra områder med mindre behov opprettholder driftsnivået og kvaliteten på tjenestene man leverer.
4. Digitalisering av driftsverktøy:
 - a. Sauda kommune har lyktes godt med implementering av FDV-systemet LAFT, og fortsatt utvikling og bruk av dette på bygningsdrift og park- og veivedlikehold, forventes å betale seg tilbake gjennom optimalisert ressursbruk, bedre vedlikeholdsplanlegging og mer effektiv rapportering. Dette vil gi økonomiske besparelser og bedre tjenesteleveranse over tid.

På kort sikt vil kommunen oppleve kostnader knyttet til investeringene og nedtrekket i bemanning, mens på lengre sikt forventes det økte effektiviteten, kostnadsbesparelser og forbedret kvalitet på tjenestene å gi betydelige fordeler for Sauda kommune og dens innbyggere.

Forslag til beslutning

Kommunedirektøren vurderer at driftseffektivisering er et tema det bør jobbes mer strategisk med framover, og har i sitt budsjettforslag lagt inn forslag til robotvaskemaskin til Saudahallen robotplenklippere til grøntarealer.

10.7 Meråpent bibliotek

Kva utfordringar skal tiltaket løyse?

Meiroke bibliotek er eit konsept der brukarar som har inngått avtale med biblioteket får tilgang til biblioteket utover ordinær opningstid. Denne tilgjengelegheita kan ha fleire overføringsverdiar til andre kommunale tenester.

Kostnad

Omgjering frå ordinært bibliotek til meiroke føresette mykje tilrettelegging på biblioteket. Det blei sett brikkar i alle bøkene, alarmportal ved hovuddør og overvakingskamera blei installert og utlånsautomat kjøpt inn. Totalt kosta omlegginga i overkant av ein halv million.

Det er viktig å presisera at tanken bak meiroke bibliotek ikkje er reduserte driftskostnader, men betra tilgang til biblioteket for ulike typar publikum og frigjering av personalressursar til formidling og andre viktige oppgåver for moderne bibliotek. Ryfylkebiblioteket Sauda har så langt erfart at innføringa av meiroke biblioteket har ført til at fleire nyttar seg av biblioteket, men så langt har ikkje omlegginga medført frigjering av personalressursar.

Kva er venta effekt av tiltaket, på kort og lengre sikt?

- Auka tilgjengelighet generelt
 - Konseptet kan tilpassast andre offentlege tenester som til dømes treningsfasilitetar, rådhus eller offentlege datarom. Dette vil gi innbyggjarane fleksibilitet til å nytta slike tenester når det passar dei best. Døme på slike fasilitetar kan vera «jernbua» i Saudahallen, særleg dersom ein på sikt lukkast med å flytte denne opp i dei gamle lokala til helsestasjonen, og kanskje til og med sjølve idrettshallen.
- Effektivisering av tenester
 - Ved å tillata tilgang utanfor vanlege opningstider kan kommunen optimalisera ressursbruken. Dette er særleg nyttig for tenester som ikkje nødvendigvis krev kontinuerleg tilsyn, til dømes gaming-fasilitetane i ungdomsklubben på Folkets Hus.
- Fremja digital inkludering
 - Dersom tenestene i det meiroke biblioteket inkluderer digital opplæring og tilgang til digitale ressursar kan dette konseptet hjelpe dei som ikkje har tilgang til internett eller digitale verktøy heime. Denne ideen kan overførast til andre opplæringscenter, som til dømes vaksenopplæringa.
- Redusera presset på andre tenester
 - Ved å gi innbyggjarane tilgang til bestemte tenester utanfor vanlege opningstider kan det redusera presset på andre kommunale tenester som er avgrensa av opningstider. Til dømes kan eit sjølvbetjent helsesenter gje enkel tilgang til grunnleggjande helsetenester utan å oppta personal unødvendig. Døme på tenester som sjølvbetjente helsesenter kan tilby er:
 - Automatisert blodtrykksmåling
 - Sjølvbetjent vekt og høgdemåling
 - Digitale termometer

- Enklare helsekonsultasjonar via automatiserte system som kan gi grunnleggjande helseråd basert på symptom som brukaren oppgir
- Førstehjelpsstasjon som det sjølvbetjente helsesenteret er utstyrt med, slik at brukarane kan ta hand om mindre skader sjølve.
- Informasjon om lokale helsetenester, som til dømes opningstider på legekontor og apotek
- Automatiske system kan tillate fornying av resept og sal av reseptfrie medisinar basert på elektronisk godkjenning frå lege.
- Automatiserte interaktive plattformer kan gi generelle råd om kosthald, mosjon og livsstilsendingar baser på informasjon brukaren tastar inn.
- Auka engasjement og deltaking
 - Ved å tilby tilgjengelege ressursar og tenester kan kommunen oppmuntre til auka engasjement frå innbyggjarane. Dette kan inkludera arrangement, verkstader eller møteplasser som kan finna stad utanfor vanlege opningstider.
- Fremja trygge nabolag
 - Å ha aktivitet i lokalsamfunnet utanfor vanlege arbeidstider kan òg bidra til å skapa trygge og levande nabolag. Auka tilstadesemd kan verka avskrekkande på kriminalitet og skapa ei kjensle av fellesskap. Gymsalar og skulekjøkken på grendaskulane kan vera døme på slike.

Forslag til beslutning

Kommunedirektøren vurderer at konseptet med meirope bibliotek kan vera ein inngangsport til å utforska innovative tilnærmingar til ulike kommunale tenester, og dermed forbedra livskvaliteten til innbyggjarane, men det er ikkje funne rom i budsjettet for slike investeringar i 2024, og evt. nye tiltak må løysast innanfor tildelte rammer på dei respektive einingane.

10.8 Interkommunale samarbeid

Kva utfordringar skal tiltaket løyse?

Kommunedirektøren oppfattar vedtaket slik at det er ynskjeleg at det vert sett nærare på om nye interkommunale samarbeid kan medføre forbetring anten økonomisk eller fagleg.

I løpet av hausten har det vore arbeida aktivt med å sjå nærare på ulike interkommunale samarbeid. Sauda kommune og Suldal kommune er i eit samarbeid med Helse Fonna for å sjå på om velferdsteknologi kan bidra til å styrke legevakttenesta i distrikta. Saman søkjer me om midlar frå Statsforvaltaren i Rogaland til eit prosjekt på dette. Dette vert nærare omtalt i eigen sak som vert presentert for kommunestyret i desember.

For kommunedirektøren er det openbart at Sauda kommune framover i større grad enn tidlegare må orientere seg mot ulike formar for samarbeid om me skal klare å levere tenester innfor stadig aukande kvalitetskrav. Kommunedirektøren har utfordra kollegane på Haugalandet på om det kan vere mogleg å sjå på eit utvida samarbeid innfor vann, avløp og renovasjon, men har til no ikkje fått positiv respons på VA-delen av utfordringa. Innanfor renovasjon er det mogleg å sjå til Hauglandet Interkommunale Miljøverk AS for et tettare samarbeid. Dette er sjølvstøtt mykje meir relevant gitt at kommunen har inngått opsjonsavtale på å selje tomte der dagens renovasjon er etablert.

Vidare har administrasjonen gjennom samarbeidet i Ryfylke utfordra på om ein skal sjå på eit tettare interkommunalt samarbeid på Fagleg stab og støtte. Slik Sauda ser det vil det vere betre om ein kan få til eit balansert vertskommunesamarbeid på ein del grunnleggjande tenester som arkiv, løn, sentralbord, personaltekniske tenester. Me trur at me på den måten gjere tenesta meir robust, og unngå dei problem me i dag har ved vakanse, sjukdom og ferie. På sikt vil dette kunne medføre stordriftsførdeklar som ein ikkje klarar å hente ut i dag.

Me har i dag eit etablert IT-samarbeid i Ryfylke, som er i sitt fyrste driftsår med ny avtale. Kommunedirektøren ser likevel at ein om ikkje alt for lenge må ta diskusjonen på om tenesta er robust nok til å handsame dei trugslane som dagens internasjonale situasjon gjer på IKT-tryggleik og beredskap. Me er heller ikkje på IKT-området store nok til å hente ut vinstar av digitalisering, og har for mykje teknologi som ikkje vart nytta.

Det er også ein rekke områder kor fagkompetansen er spesialisert, og kor kommunen ville hatt godt av å samarbeide. Dette gjeld til dømes på overordna arbeid på VAR, beredskap, kraft, innkjøp og eigedomsskatt. Kommunedirektøren trur også at det på sikt kan vere mogleg å sjå for seg eit stabssamarbeid innanfor dei to store sektorane, men trur at dette er for tidleg no.

I ein del særskilde tenester er det også naudsynt å sjå på om det er mogleg å få til vinstar av samarbeid. Kommunedirektøren har lagt inn forslag om å sjå på overordna vakt på brann som eit døme på dette. Vidare er det eit pågåande arbeid for å styrke det interkommunale samarbeidet på Miljøretta helsvern. Her er Sauda kommune vertskommune, og me slit me rekruttering til vakant stilling, og Statsforvaltaren stiller gode spørsmål på om tenesta er tilstrekkeleg bemanna.

Kostnad

Å etablere samarbeid er tid- og ressurskrevjande. Kommunedirektøren trur at det er naudsynt at det fyrst vert etablert både administrativ og politisk vilje til samarbeid, før ein tek utgreiinga for langt.

Til dømes er det innanfor miljøretta helsevern korkje administrativ eller politisk motstand mot samarbeid, og det er såleis riktig å ta ned dei utfordringane fyrst. Utan å gripe konklusjonane i dei pågåande diskusjonane trur kommunedirektøren at det er naudsynt å styrke samarbeid for å kunne bevare å styrke eit fagleg og kapasitetsmessig forsvarleg nivå. Det kan her vere snakk om mellom 0,5 og 1,5 årsverk fordelt på dei fire kommunane.

Når det gjeld dei andre områdene er kommunedirektøren sin klar tilråding at dersom det er politisk ynskje om utgreiing av eit samarbeid, så må dette forankrast politisk i begge/alle kommunar før ein går forlangt i utgreiinga. Det er såleis viktig at politisk leiing brukar tid på bygge relasjonar i dei andre kommunane, slik at me saman kan møte framtidens utfordringar.

Forventa effekt

Kommunedirektøren trur at den største effekten av fleire samarbeid ligg i styrka fagleg kvalitet. På nokre områder er det openbare stordriftsfordelar, men desse blir fort spist opp av at den faglege kvaliteten går opp, og kostnadane fylgjer på.

Det gjer ikkje at kommunedirektøren ikkje vil tilrå vidare samarbeid, ein må berre vere klar på at dette gjerast for å betre oppfylling av nasjonale krav, og i mindre grad for å redusere kostnadar. Samstundes vil det ofte vere langt dyrare å etablere tenestene sjølv. Krisesenter er døme på eit samarbeid, kor kostnadene er relativt store, men kor det både ville være tilnærma umogleg å levere tenesta sjølv, og om ein skulle levere tenesta ville prisen ha vore astronomisk.

Forslag til avgjerd

Kommunedirektøren rår kommunestyret til i budsjett og rammesak å identifisere et til to områder der det er ynskjeleg med særskilte vurderingar på interkommunale samarbeid.

Utover dette vil kommunedirektøren arbeide vidare med dei samarbeid som er nemnt ovanfor, og samstundes vurdere nye om det skulle bli naturleg.

10.9 Investeringer i helse

Kommunedirektøren legg til grunn at spørsmålet er stilt for å følge opp vedtatt forprosjekt Åbøtunet, og strategien om å auke andelen institusjonsplassar i pleie- og omsorgstenesta.

Kva utfordringar skal tiltaket løyse?

Den demografiske utviklinga gjer at kommunen må planlegga og dimensjonera for at fleire eldre får behov for institusjonsplass i åra framover. Ifb med tiltaket «Forprosjekt Nye Åbøtunet», jobbes det med aktuelle løysingar, både rehabilitering av E-bygget på Åbøtunet, og eit eventuelt nybygg på same tomta. Det er muleg at det kan svare seg å rive og bygge nytt. Det er behov for å tilpasse areala til institusjonsdrift, få byggmessige kvalitetar som gir effektiv bemanning av avdelingane, infrastruktur for velferdsteknologi og medisinsk-teknisk utstyr, samt helsefremmande miljø for bebuarar og tilsette.

Forventa effekt

Det er fortida ikkje venteliste til heildøgns omsorg, og det er derfor muleg å bruke litt meir tid til å planlegga og sette av pengar til investeringa. Det er venta at tiltaket vil svare ut behovet for institusjonsplassar dei neste 10 - 20 åra. Økonomisk vil tiltaket i seg sjølv truleg ikkje få ned driftskostnadane, men den kan bli meir effektiv. Kommunen treng ei tiltaksrekke som gjer at folk får tenester tilpassa sitt behov, etter beste effektive omsorgsnivå. Når tilbodet ikkje samsvarer med behovet, vil det kunne fordyre tenesta, men og medføre unødige lidingar for folk. Det er derfor viktig å sjå heile bildet, og nytte fleire tiltak som gir effektiv ressursutnytting.

Kostnad

Tiltaket Nye Åbøtunet vil medføre kostnader til investering og drift. Ei renovering av Åbøtunet, er tidlegare kostnadsrekna til minst 70 millionar kroner. Med låneopptak til tiltaket kjem rentekostnader i drift. Dette saman med løn og anna vil auke utgiftsbehovet i åra framover. Isolert sett vil tiltaket gi lågare driftsutgifter for pleie og omsorg, ettersom det vil auke inntektene på institusjons- funksjonane i KOSTRA samanlikna med i dag. Reduserte husleigeinntekter til næring og samfunn, saman med evt rentekostnader gjer likevel at den totale økonomien ikkje gir reduksjon, men heller kostnadsauke.

Forslag til beslutning

Kommunedirektøren tilrår at Forprosjekt Nye Åbøtunet blir presentert som eiga sak for kommunestyret i 2024. Øvrige tiltak som understøttar effektivitet og god ressursutnytting i tenesta må fortsette. Dette gjeld særleg utvikling av aldersvennelege samfunn og velferdsteknologiske løysingar. Det er naudsynt at dette aspektet er med i samfunnsplanlegging og bustad- planlegging.

10.10 Oppgaveglidning helsepersonell

Kommunedirektøren syner til at arbeidet med å overføre oppgaver mellom ulikt helsepersonell er pågåande i Sauda kommune, og vil kort søkje å gjere greie for den aktiviteten som er pågåande.

Kva utfordringar skal tiltaket løyse?

Kommunedirektøren er kjend med ulike problem knytta til mangel på helsepersonell i Noreg. Det er og ei utfordring her i Sauda, spesielt når det gjeld sjukepleiarar, og det er grunn til å tru at problemet vil bli større i åra som kjem, dersom ein ikkje iverksett tiltak. «Me går tom for hender, før me går tom for hender», er blitt ei kjend strofe.

I Sauda kommune pågår arbeid med ny oppgåvedeling innan helse og velferd, gjennom deltaking i TØRN - prosjektet. [Tørn – Sammen om fremtidens helse og omsorg - KS](#)

Tørn gjer forsøk med organisering av oppgåvene i omsorgstenesta, det handlar om å skape gode brukaropplevingar gjennom rett kompetanse til rett tid – og med heiltidskultur i botn. Kompetanseoverføring og oppgåvedeling mellom dei ulike fagproffesjonane, særleg frå sjukepleiar til helsefagarbeidar har vore i fokus, med mellom anna gjennomgang av rutinar i einingane og opplæringstiltak. Arbeidet med dette vil pågå vidare framover i takt med nasjonale strategiar som påvirkar dette tiltaket.

Anna tiltak som er vurdert, er sjukepleiarpool. Det er anbefalt i rapport Omstilling 2025, at kommunen organiserer sjukepleiarane i ein eigen pool. Med ei slik løysing kan ein sikre betre sjukepleiardekning, ved at ein tek sjukepleiarane ut av ordinære grunnbemanninga, og prioriterer oppgaver som må utførast av sjukepleiarar til denne poolen. Tiltaket må og sjåast i samanheng med arbeidet med organisering og oppgåvedeling, jf TØRN. Kommunedirektøren foreslår oppretting av sykepleierpool i løpet av 2024.

Forventa effekt

Når fleire kan utføra dei oppgåvene pasientane har behov for, er forventa effekt betre berekraft i tenesta. Det kan gi fleire helsepersonell ønska kompetanseutvikling, betre meistring, trivsel og fleksibilitet i tenesta. Det vil på kort sikt kunne føre til reduserte utgifter til t.d vikarar og overtid, og på lenger sikt bidra til å holde utgifter til institusjonsdrift nede, når fleire kan få nødvendig helsehjelp og omsorg meir fleksibelt og på lågare nivå.

Kostnad

Kommunen mottar årleg fleire hundre tusen kroner i tilskot til kompetanseutvikling frå Statsforvaltaren i Rogaland. Dette etter søknad, og prioritering i samsvar med kompetanseplanen til Helse og velferd i Sauda kommune. Det er derfor i utgangspunktet ikkje estimert kostnader ved sjølve tiltaket utover dette. Det er planlagt å realisere tiltak innanfor budsjetttramma for 2024-27. Kompetansetilskotet med inntekter og utgifter er der rekna inn.

Forslag til beslutning

Kommunedirektøren tilrår at det blir jobba vidare med utvikling av ny berekraftig organisering og oppgåvedeling i Sauda kommune. Dette inkluderer å oppretta sjukepleiarpool og fortsetta arbeidet med strategiar og tiltak frå TØRN – prosjektet.

11 Investeringer

Kommunedirektøren har i forkant av forslag til budsjett og økonomiplan hatt en grundig gjennomgang av investeringer i eksisterende økonomiplan. I forslaget som legges fram er det investeringer for 87,4 millioner kroner, mot 431,2 millioner kroner i økonomiplan 2023 - 2026. Av de godt over fire hundre millioner kroner som skulle investeres var cirka 250 millioner knyttet til andre investeringer, og cirka 180 millioner til vann og avløp.

Dersom enn tar innover seg de utfordringene Sauda kommune har, behovet for ny bygningsmasse og et stort etterslep på vann og avløp er investeringsnivået som nå legges fram nå for lavt. Kommunedirektøren gjør dette bevisst av flere grunner. For det første er det en tydelig bestilling fra kommunestyret om å kutte kostnader, og få kontroll med økonomien. Dette har i det store og hele vært knyttet til å få kontroll med driftsbudsjettet, men uten et solid disposisjonsfond gjøres investeringer utelukkende med låneopptak. Med dagens rentenivå (5%) innebærer en opplåning av 10 millioner kroner finanskostnader på cirka 1 million kroner i år 2 av økonomiplanperioden. Beløpet vil være nedtrappende etter hvert som avdragene gjør lånet mindre, men kommunen må ha økonomisk handlingsrom for å kunne betjene lånet når det er på sitt dyreste.

Om Sauda kommune skal gjennomføre vedtatt investeringsplan i løpet av de tre neste årene må vi hvert år rydde plass til cirka 8 millioner kroner i ekstra finanskostnader. Det betyr at vi om tre år har finanskostnader som er 18-22 millioner kroner høyere enn hva de er i dag. Disse må finansieres med kutt i drift. Utover dette skal gebyrene på vann og avløp finansiere ytterligere 4-5 millioner kroner i finanskostnader ekstra per år, totalt 10 – 15 millioner ekstra i gebyrutgifter mot slutten av økonomiplanperioden.

Sauda kommune har nytt godt av å være «lettbeint» på en del områder. Få, om noen, kunne fått bygget Folkets hus med de kostnadene som prosjektet til slutt endte opp med. Samtidig viser prosjektet på Rådhuset hvor uheldig det kan gå. Det er derfor nødvendig at Sauda kommune får en mer helhetlig tilnærming til investeringer, og at vi tar i bruk de prosjektstyringsverktøyene som kommunen disponerer. Vi er nødt til å begynne med forprosjekt på vesentlig mer av porteføljen enn vi gjør i dag. Videre må vi ha en helhetlig plan for de investeringer som skal gjøres.

Kommunedirektøren foreslår derfor å stanse en rekke investeringer i påvente av at disse planene blir utarbeidet:

- Masterplan vann og avløp
- Plan for bruk, vedlikehold og utbygging av maskinparken (maskinparkplan)
- Plan for bruk, vedlikehold og utbygging av kjøretøy (kjøretøyplan)
- Vedlikeholds- og rehabiliteringsplan for bygg (vedlikeholdsplan)

Når planene er utarbeidet vil det være mulig for både kommunedirektør å foreslå, og kommunestyret å vedta, investeringer i prioritert rekkefølge. Målet er at planen skal danne grunnlag for budsjettprosessen for 2025 og 2026.

Utarbeiding av noen av disse planene kan medføre behov for ekstern bistand. Dette er ikke kostnadsberegnet enda, og kommunedirektøren vil eventuelt komme tilbake til kommunestyret med egne saker dersom det skulle oppstå et behov som ikke kan håndteres i tertialrapportene.

11.1 Tiltak i økonomiplanen

INVESTERINGSBUDSJETT		Sauda kommune			
Nr	Beskrivelse av prosjekt	2024	2025	2026	2027
INV-1	Ny fremmskutt enhet (gule bilen)	0	0	0	2 000 000
INV-2	Ny brannbil/m annskapsbil	4 100 000			
	Sum brann	4 100 000	0	0	2 000 000
INV-3	HMSE-tiltak i bygg	500 000	0	0	0
INV-4	Rådhus ombygging	8 400 000			
INV-5	Oppgradering av kinosalen	7 000 000			
INV-6	Auke antall institusjonsplasser Åbøtunet	500 000	0	0	-
INV-7	Ombygging av varmeanlegg Saudahallen	500 000			
INV-8	Utvikling av Saudahallen	750 000	0	0	0
INV-9	Studier	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
INV-10	Bakeritomta	500 000			
INV-11	Robotvaskemaskin idretts hallen - Saudahallen	600 000			
INV-12	Utbedring ventilasjonsanlegg Saudahallen	1 300 000			
INV-13	Solceller kom m unale boliger	5 000 000			
INV-14	Dagsturhytte - Ksak 16/22	1 500 000			
	Sum bygg	27 550 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
INV-15	Utbygging av rør for bredbånd	100 000	100 000	100 000	100 000
INV-16	Investeringer Ryfylke IKT (vedtak IT-styret Ryfylke)	1 000 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
INV-17	Oppvekst - iPad skole/Barnehage rullering	1 200 000			5 000 000
INV-18	Rullering PC'er adm / Helse	0	0	0	4 500 000
	Sum IKT	2 300 000	1 600 000	1 600 000	11 100 000
INV-19	Rassikringstiltak	500 000	500 000	500 000	500 000
INV-20	Sykkelparkering	300 000	300 000	300 000	300 000
INV-21	Kystveg Treaskjæret - SiGlass	0	5 000 000		
INV-22	Utskifting gatelys	500 000	500 000	500 000	500 000
INV-23	Hjertesone	800 000			
INV-24	Opprustning GS-veg Brekke - Herheimsmoen	250 000			
INV-25	Fv.520 Neselv bru-Nestunnelen, GS-veg E32022	7 000 000			
INV-26	Gang-/sykkelbru Sondenålia - Lillebekk	8 500 000			
INV-27	TS-midler Solbrekk-krossen	750 000			
INV-28	Fortau Solbrekk - Brekke TS-midler	3 500 000			
	Sum Veg	22 100 000	6 300 000	1 300 000	1 300 000
INV-29	Utvikling av industriområder	700 000	0	0	
INV-30	Robotklippere	250 000	250 000	0	0
	Sum Uteområdet/park/idrett	950 000	250 000	0	0
INV-31	Nedlegging Fosstveitdammane	5 000 000	0	0	0
INV-32	Brugata fase 2 (miljøgate) VA	0	5 000 000	0	0
INV-33	VA Brekkeplatået	0			500 000
INV-34	Tilrettelegging for påkobling for septik Austarheim	500 000	500 000	500 000	
INV-35	Nye hytterrenovasjonsbuer	1 000 000	0	0	0
INV-36	Nye containere	300 000	0	400 000	
INV-37	Uforutsette hendelser vann	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
INV-38	Uforutsette hendelser avløp	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
INV-39	Fjernstyre ventiler Tangen pumpestasjon	0	200 000		
INV-40	Automatisk betaling - skiltgjengkjennning	100 000	1 000 000		
INV-41	Matavfallscontainere	400 000			
INV-42	Sauda Avløpsetappe 2 G2/11 Vann	6 000 000			
INV-43	Detaljregulering for Tredaskjæret/Djupvik G1/23	500 000			
INV-44	VA Solbrekk-Brekke	6 000 000			
	Sum VAR	21 800 000	8 200 000	0	0
INV-45	Prosjektledelse	2 000 000			
	Totale investeringer	80 800 000	17 350 000	3 900 000	15 400 000
	VAR investeringer	21 800 000	8 200 000	0	0
	Havnekassen	0	0	0	0
	Øvrige investeringer	59 000 000	9 150 000	3 900 000	15 400 000

På de følgende sidene vil kommunedirektøren kort kommentere de tiltak som er tatt med i økonomiplanen.

11.1.1 Tiltak brann

INV-1 Ny fremskutt enhet (gule bilen)

Kommunedirektøren legger den inn i slutten av perioden. Behov må vurderes nærmere før tiltaket eventuelt realiseres.

INV-2 Ny brannbil/mannskapsbil

Bilen er bestilt, og delvis betalt. Dette er gjenstående beløp som blir belastet i 2024.

11.1.2 Tiltak bygg

INV-3 HMSE-tiltak i bygg

I en kommune av vår størrelse vil det oppstå hendelser i løpet av året som enn ikke forutså ved budsjettet. Kommunedirektøren legger opp en sterkt redusert pott slik at mindre hendelser kan håndteres. Større hendelser og prosjekter krever sak til kommunestyret, eller må håndteres i tertialrapportene.

INV-4 Rådhus ombygging

Kommunedirektøren antar at ikke alle fakturaer for rehabilitering av rådhuset vil bli ferdigstilt i 2023. Det settes også av en million kroner til korrigeringer og tiltak som identifiseres etter innflytting. Prosjektet for rådhuset har en total kostnadsramme på 55 millioner kroner.

INV-5 Oppgradering av kinosalen

Å få ferdigstilt kinosalen er et prioritert prosjekt i 2024. Rammen som tidligere er godkjent av kommunestyret er ikke i nærheten av å være tilstrekkelig. Kostnadsrammen nå antas å være mellom 6-8 millioner kroner, og kommunedirektøren setter rammen midt mellom disse anslagene.

INV-6 Auke antall institusjonsplasser Åbøtunet

Det settes av kr 500 000,- til å ferdigstille forprosjektet for Åbøtunet. Kommunedirektøren kommer tilbake med egen sak når forprosjektet er ferdigstilt.

INV-7 Ombygging av varmeanlegg Saudahallen

Prosjektet er tidligere vedtatt og igangsatt. Beløpet er resterende kostnader knyttet til ferdigstilling.

INV-8 Utvikling av Saudahallen

Prosjektet var opprinnelig basert på en rapport med store vyer for videre utvikling av Saudahallen, og lå inne i nåværende økonomiplan med totalt 34 millioner kroner. Kommunedirektøren setter av kr 750 000,- til å få satt opp takplatene som er kjøpt inn, men stanser den øvrige delen av prosjektet.

INV-9 Studier

Kommunedirektøren legger opp til at investeringsprosjekt ikke kan legges inn i økonomiplanen før det er gjennomført et forprosjekt. Vesentlighetsgrense for forprosjekt er enda ikke fastsatt, men det settes av inntil kr 1 000 000,- per år for å kunne gjennomføre nødvendige forprosjekt.

INV-10 Bakeritomta

Det foreslås at det gjennomføres et forprosjekt knyttet til etablering av næringsbygg på Bakeritomta. Kommunedirektøren viser i det øvrige til vurderinger gjort i egen sak til kommunestyret som er unntatt offentlighet.

INV-11 Robotvaskemaskin idrettshallen – Saudahallen

Dette er en oppfølging av rammesaken hvor kommunedirektøren ble bedt om å se på mulige måter å effektivisere driften på. Prosjektet er en pilot på utprøving av vaskerobot i Sauda kommune, og må også sees sammen med nedtrekk i årsverk innenfor renhold.

INV-12 Utbedring ventilasjonsanlegg Saudahallen

Sauda kommune står ovenfor to valg knyttet til ventilasjonsanlegget i Saudahallen. Det ene er å bytte ut anlegget fullstendig, det andre er et noe mer intensivt vedlikehold og rehabilitering. Per nå er avfuktingsfunksjonen mer eller mindre kaputt, og den lekker forbudt gass. Det er vesentlig rimeligere med utbytting av avfuktingsfunksjonen enn hele anlegget, og kommunedirektøren legger inn midler til dette.

INV-13 Solceller kommunale boliger

Sauda kommune er i gang med et forprosjekt med ekstern finansiering på solceller på kommunale boliger. Prosjektet er mer eller mindre selvfinansierende, men beløpet må forskutteres. Det foreslås at prosjektet ferdigstilles, men at det høstes erfaringer fra dette prosjektet før enn eventuelt går videre med solceller på kommunale bygg.

INV-14 Dagsturhytte

Prosjektet ble vedtatt av kommunestyret i 2022, men er forsinket. Kommunedirektøren setter av midler til å kunne ferdigstille prosjektet i 2024.

11.1.3 Tiltak IKT

INV-15 Utbygging av rør for bredbånd

Når Sauda kommune åpner grøfter for vedlikehold og reparasjoner skal det legges inn trekkerør for bredbånd. Beløpet finansierer innkjøp av trekkerørene.

INV-16 Investeringer Ryfylke IKT

Styret i RITS har vedtatt investeringsplan for IT-samarbeidet. Styret har vært svært restriktiv i hva som har blitt vedtatt for kommende år, da det er kapasitetsutfordringer i IT-samarbeidet. Sauda kommune sin andel av dette er lagt inn i kommunedirektøren sitt forslag.

INV-17 Oppvekst – iPad skole / Barnehage rullering

Kommunedirektøren legger inn midler til utbytting av iPad Pro for ansatte i skole og barnehage. Samtidig har kommunedirektøren bedt IT-samarbeidet om å vurdere en standardisering av IT-løsning for skolene i de fire kommunene med tanke på kostnadsreduksjoner. I dag koster løsningen per ansatt godt over kr 20 000,- mens en tilsvarende løsning basert på Google sitt system ligger på mellom kr 5 000 til kr 7 000,- per ansatt.

INV-18 Rullering PCer adm/helse

Dette er utbytting av PCer i henhold til rulleringsplan fra RITS.

11.1.4 Tiltak veg

INV-19 Rassikringstiltak

Det settes av kr 500 000,- hvert år i økonomiplanperioden til rassikringstiltak på kommunal veg. Kommunedirektøren planlegger at det for kommende økonomiplan skal foreligge en liste over prioriterte prosjekt, men stanser ikke tiltak i inneværende år.

INV-20 Sykkelparkering

Sauda kommune har mål av seg å kraftig øke andelen som benytter sykkel som hovedtransportmiddel i Sauda. Da må sykkelen kunne stå trygt og tørt, og i tråd med handlingsplanen for sykkelstrategien settes det av midler til sykkelparkering hvert år i økonomiplanperioden.

INV-21 Kystveg Treaskjæret – SiGlass

Tiltaket legger opp til sykkelsti på strekningen. Prosjektet henger sammen med detaljregulering for Treaskjæret/Djupvik og det forventes et vesentlig bidrag fra Rogaland fylkeskommune til

prosjektet. Prosjektet vil bli bearbeidet og presentert i sin fulle bredde før vedtak av budsjett 2025.

INV-22 Utskifting gatelys

Prosjektet foretar en utskifting av armatur i gatelysene slik at vi kan gå over til LED-lys. Dette sparer energi, forenkler vedlikeholdet og forlenger levetid per lys.

INV-23 Hjertesone

En hjertesone er en sone rundt skolen hvor det er oppmerksomhet på trafiksikkerhet. I en hjertesone ønskes det at foresatte ikke kjører. Prosjektet er igangsatt, det er ekstern finansiering på kr 300 000,- og skal ferdigstilles i 2024.

INV-24 Opprusting GS-veg Brekke – Herheimsmoen

Prosjektet ble i hovedsak gjennomført i 2021. Det var da en kostnadsramme på rett rundt en million kroner. Det er nå brukt rett i overkant av kr 700 000,- og det ønskes å ferdigstille prosjektet. En ferdigstilling vil også gjøre at det blir en bedre delfinansiering av eksterne midler (cirka kr 500 000,-).

INV-25 Fv. 520 Neselv bru – Nestunnelen, GS-veg E32022

Arbeidet med å etablere gang- og sykkelveg på strekningen er igangsatt, og prosjektet er allerede lånefinansiert.

INV-26 Gang-/sykkelbru Søndenaia – Lillebekk

Kommunedirektøren legger inn en øvre kostnadsramme for prosjektet. Det er antatt at det vil bli gitt cirka 3 millioner kroner i trafiksikkerhetsmidler (TS-midler) fra Rogaland fylkeskommune til prosjektet. Videre skal prosjektet bearbeides ytterligere med tanke på kostnadsreducerende tiltak før det iverksettes.

INV-27 TS-midler Solbrekk-krossen

I samband med VA-prosjektet Solbrekk-Brekke gjøres det også trafiksikkerhetsarbeid. Til dette arbeidet mottar Sauda kommune TS-midler som må forskutteres. Det settes her av kr 750 000,- til forskuttering av TS-midler til tiltak i Solbrekk-krossen. Prosjektet er igangsatt.

INV-28 Fortau Solbrekk – Brekke TS-midler

I samband med VA-prosjektet Solbrekk-Brekke gjøres det også trafiksikkerhetsarbeid. Til dette arbeidet mottar Sauda kommune TS-midler som må forskutteres. Det settes her av kr 3 500 000,- til forskuttering av TS-midler til fortau på strekningen. Prosjektet er igangsatt.

11.1.5 Tiltak uteområdet/park/idrett

INV-29 Utvikling av industriområder

Sauda kommune har ikke tilstrekkelig med næringsareal. I kommuneplanen er det blant annet identifisert mulighet for et industriområde på østsiden av Birkelandsvegen ved Lona. Kommunen er også eier av noen mindre områder i Saudasjøen. Det settes av midler til videre arbeid med forarbeid på områdene, med tanke på framtidige investeringer.

INV-30 Robotklipper

Det er et mål om å benytte robotklippere på alle plener det lar seg gjøre. Tiltaket frigjør personell til annet forefallende arbeid, og må også sees i sammenheng med nedtrekk av årsverk på området. Det rapporteres også at områdene fremstår som vesentlig finere når det holdes jevnlig klippet.

11.1.6 Tiltak Vann, avløp og renovasjon

INV-31 Nedlegging Fosstveitdammane

Arbeidet med å legge ned Fosstveitdammane er pågående, og under prosjektering. Det forventes formelle svar fra overordnet myndighet før enn kan komme videre. Alternativet til nedlegging er sikring av dammene, og det antas at det vil ha en kostnadsramme på minst 40 -50 millioner kroner.

INV-32 Brugata faste 2 (miljøgate) VA

Rogaland fylkeskommune skal, en eller annen gang, gjøre Brugata om til miljøgate i tråd med gjeldende regulering. Når dette gjøres skal Sauda kommune både utbedre VA under veien, og Sauda Energi skal legge ned fjernvarmerør. Fjernvarmerør er en forutsetning for videre utvikling av ComfortPark Sauda. Prosjektet er lagt inn i år 2 av økonomiplanperioden for å sikre at prosjektet har politisk ryggdekning. Skulle Rogaland fylkeskommune foreslå iverksetting tidligere vil kommunedirektøren legge fram egen sak for kommunestyret.

INV-33 VA Brekkeplatået

Det settes av midler til forprosjektering siste år i økonomiplanperioden. Det forutsettes at prosjektet blir en del av Masterplanen for VA som skal utarbeides i løpet av 2024.

INV-34 Tilrettelegging for påkobling av septik Austarheim

Det legges til rette for at kunder med privat septiktank kan koble seg til kommunalt avløpsnett. Det settes av inntil kr 500 000,- hvert år i økonomiplanperioden.

INV-35 Nye hytterrenovasjonsbuer

Hytterrenovasjonsbodene har stor slitasje og begynner å bli små etter hvert som enkelte hyttefelt vokser. Nå er det flere plasser med behov for utskifting av boder. Kommunedirektøren har prioritert tiltaket i 2024, fremfor å spre det utover flere år.

INV-36 Nye containere

Sauda kommune leaser i dag containere til renovasjon. Vi har i leasingen en gunstig utkjøpsavtale, og det vil være økonomisk fordelaktig å kjøpe dem ut om henholdsvis to og fire år.

INV-37 Uforutsette hendelser vann

Dette tiltaket var tidligere benevnt Rammeplan Vann. Kommunedirektøren har omdøpt tiltaket og legger opp en sterkt redusert pott slik at mindre hendelser kan håndteres. Større hendelser og prosjekter krever sak til kommunestyret, eller må håndteres i tertialrapportene.

INV-38 Uforutsette hendelser avløp

Dette tiltaket var tidligere benevnt Rammeplan Avløp. Kommunedirektøren har omdøpt tiltaket og legger opp en sterkt redusert pott slik at mindre hendelser kan håndteres. Større hendelser og prosjekter krever sak til kommunestyret, eller må håndteres i tertialrapportene.

INV-39 Fjernstyre ventiler Tangen pumpestasjon

Prosjektet legger opp til å automatisere store ventiler som i dag håndteres manuelt. Det antas å både ha betydning for driftssikkerhet og HMS. Kommunedirektøren vil gi en bredere omtale av dette i forslag for budsjett 2025.

INV-40 Automatisk betaling – skiltgjennkjenning

Vekten på Birkeland er klargjort for skiltgjennkjenning og automatisk fakturering. Dette arbeidet gjøres manuelt i dag. Tiltaket vil kunne frigjøre en operatør som i stedet kan benyttes til annet arbeid. Det settes av midler til forprosjektering i 2024, så må kommunestyret ta endelig stilling til prosjektet i budsjett for 2025. Da er det forhåpentligvis også mer kunnskap knyttet til fremtiden for renovasjonen på Birkeland.

INV-41 Matavfallskontainere

Dagens containere for håndtering av matavfall er mer eller mindre utslitt, og har lekkasje ved transport. Det legges opp til utskifting av begge containerne.

INV-42 Sauda avsløpsetappe 2 G2/11 Vann

Prosjektet er pågående, med Rogaland fylkeskommune som byggherre. Prosjektet er planlagt ferdigstilt september 2024.

INV-43 Detaljregulering for Tredaskjæret/Djupvik G1/23

Arbeidet med detaljregulering av vann og avløp på strekningen er igangsatt, og planlegges ferdigstilt i 2024.

INV-44 VA Solbrekk – Brekke

Sauda kommune har signert avtale med Rogaland fylkeskommune på prosjektet som er detaljprosjektert. Det er forventet kontraktstildeling til entreprenør før jul 2023.

11.1.7 Tiltak prosjektledelse

INV-45 Prosjektledelse

Det er satt av lønnsmidler til de nåværende faste ansatte på prosjektledelse. Kommunedirektøren vil tidlig i 2024 vurdere hvorvidt det er tilstrekkelig kapasitet til å få gjennomført vedtatte investeringer, eller hvorvidt det må hentes inn ekstern bistand eller ansettes flere prosjektledere. Kommunestyret får egen sak dersom det viser seg at det er behov for styrking av tiltaket.

På sikt skal kostnader til prosjektledelse ligge i budsjett per tiltak, men det har ikke vært mulig å få gjennomført for inneværende år.

11.2 Investeringer som tas ut av økonomiplanen

Kommunedirektøren har gått gjennom den vedtatte investeringsporteføljen i inneværende økonomiplan, og foreslår at en del prosjekter settes på vent, eller fases helt ut. Formelt blir samtlige prosjekt i oversikten under stanset. Noen av prosjektene kan komme opp igjen, helt eller delvis, når det foreligger helhetlige planer for VAR, maskinpark, kjøretøypark og vedlikehold. Videre er en del av prosjektene fortsatt i tidlig fase, og kommunedirektøren vil ikke legge inn store forslag uten at det foreligger sikre kostnadskalkyler.

Investeringer som ikke videreføres						
Nr	Beskrivelse av prosjekt	Type	2023	2024	2025	2026
A1	Utrykningsbil brann	Brann		500 000		
B1	Kjøleanlegg til ventilasjonssystem ungdomsskolen	Bygg		0		
B2	El-biler teknisk	Bygg		500 000	500 000	500 000
B3	Utstyr kjøkken/vaskeri DMS	Bygg		300 000		
B4	Høllandsheimen, ny fasade	Bygg			2 400 000	
B6	Adgangskontroll Helse og omsorg	Bygg		700 000	700 000	700 000
B7	Ventilasjonsanlegg Austarheim skule, del 2	Bygg		750 000		
B8	Prosjektrekurs investeringstilskudd	Bygg	400 000	400 000	400 000	400 000
B9	Oppgradering tak Austarheim skule, eldste delen	Bygg		1 000 000		
B10	PPU bolig Torsveien, 5 leiligheter	Bygg		15 000 000		
B11	Omsorgsboliger 2 stk	Bygg			6 000 000	
B13	Fasadefornyng Saudasjøen kapell	Bygg			300 000	
B14	Rehabilitering dusjer Fløgstad skule ink legionellaspyling	Bygg		500 000		
B16	Ladestasjonar kommunale bilar	Bygg		200 000	100 000	100 000
B17	Stadion oppgradering garderobe, dusjanlegg med legionella spyling	Bygg		500 000		
B18	Rehabilitering takkant Saudahallen	Bygg		500 000		
B20	Solceller kommunale bygg	Bygg	1 000 000	9 000 000	3 000 000	
C1	Bølgebryter Treaskjæret	Havn	200 000	5 000 000		
D5	Utbygging - fiber til folket	IKT		1 500 000		
E2	Asfaltering veg	Veg	500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
E3	Fullføre fortau Fløgstadvegen ved kyrkja + rehabilitering mur	Veg		1 400 000		
E4	Opprustning bruer	Veg		200 000	200 000	200 000
E10	Vegar til utfartsområde	Veg	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
F1	Aktivitetsparker	UPI	800 000	800 000	800 000	800 000
F3	Torget	UPI		5 000 000	5 000 000	
F4	Ny multimaskin (Nimos)	UPI			1 000 000	
F5	Traktor med tilbehør	UPI				1 400 000
F6	Ny kunstgressmatte	UPI	100 000	3 900 000		
G1	Rensing av kloakk Vangnes - Djupvik	AVL	1 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
G2	VA Åbøbyen	VA				10 000 000
G3	Vannforsyning Svandalen	VANN	1 000 000	5 000 000	7 000 000	
G6	Vannledning Svandalskrysset - Gausvik	VANN				10 000 000
G7	VA Egne Hjem	VA			10 000 000	10 000 000
G8	VA Handelslaget- hotellbakken	VA		5 000 000		
G13	Ny gravemaskin renovasjonsanlegget	REN		3 500 000		
	Sum		15 000 000	82 650 000	58 900 000	55 600 000

Følgende prosjekt er stilt i bero i påvente av:

- Maskinparkplan: F4, G13.
- Kjøretøyplan: A1, B2, B16 og F5
- Masterplan VA: G1, G2, G3, G6, G7, og G8
- Forprosjekt: B4, B10, B13, E3, E10
- Vedlikeholdsplan: B4, B7, B9, B14, B18, E4

Følgende prosjekt er stilt i bero på grunn av den økonomiske situasjonen: B1, B6, B11, B20, C1, D5, E10, F1 og F3. Følgende prosjekt er overført til driftsbudsjettet B3, B8, E2.

Når det gjelder prosjektene knyttet til Sauda stadion (B17 og F6) ønsker kommunedirektøren en dialog med idrettslaget og politisk ledelse om fremtidig eierskap til disse anleggene før enn går videre med investeringsplaner på disse. Kommunedirektøren kommer tilbake med egen sak knyttet til dette våren 2024.

12 Talbudsjettet

Bevilgningsoversikt drift 1. ledd 2024

	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Driftsregnskapet						
Rammetilskudd	-191 000 000	-191 000 000	-191 000 000	-191 000 000	-134 317 702	-178 755 855
Inntekts- og formuesskatt	-140 000 000	-140 000 000	-140 000 000	-140 000 000	-140 000 000	-142 586 848
Eiendomsskatt	-55 599 100	-55 599 100	-57 599 100	-57 599 100	-44 199 089	-34 326 280
Andre generelle driftsinntekter	-51 065 000	-51 065 000	-51 065 000	-51 065 000	-55 465 000	-59 618 679
Sum generelle driftsinntekter	-437 664 100	-437 664 100	-439 664 100	-439 664 100	-373 981 791	-415 287 662
Sum Bevilgninger drift	336 663 018	349 075 614	343 850 614	343 600 614	227 004 373	366 475 946
Avskrivninger	43 164 700	43 164 700	43 164 700	43 164 700	42 134 429	41 425 172
Sum netto driftsutgifter	379 827 718	392 240 314	387 015 314	386 765 314	269 138 802	407 901 118
Brutto driftsresultat	-57 836 382	-45 423 786	-52 648 786	-52 898 786	-104 842 989	-7 386 544
Renteinntekter	-5 164 000	-5 164 000	-5 164 000	-5 164 000	-1 186 250	-3 543 448
Utbytter	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	0	0
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-2 800 000	-2 800 000	-2 800 000	-2 800 000	-2 800 000	4 805 542
Renteutgifter	35 612 300	35 612 300	35 612 300	35 612 300	27 574 750	14 570 213
Avdrag på lån	40 443 000	40 443 000	40 443 000	40 443 000	38 856 332	34 717 453
Netto finansutgifter	67 091 300	67 091 300	67 091 300	67 091 300	62 444 832	50 549 760
Motpost Avskrivninger	-43 164 700	-43 164 700	-43 164 700	-43 164 700	-42 134 429	-41 425 172
Netto driftsresultat	-33 909 782	-21 497 186	-28 722 186	-28 972 186	-84 532 586	1 738 044
Overføring til investering	0	0	0	0	0	300 000
Avsetninger til bundne driftsfond	7 485 000	7 485 000	7 485 000	7 485 000	7 824 408	9 475 762
Bruk av bundne driftsfond	-8 374 700	-8 374 700	-8 374 700	-8 374 700	-7 853 930	-16 634 043
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond			0	0		0
Avsetninger til disposisjonsfond	51 112 782	38 700 186	45 925 186	46 175 186	96 935 681	16 590 140
Bruk av disposisjonsfond	-16 313 300	-16 313 300	-16 313 300	-16 313 300	-12 373 573	-11 469 903
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	33 909 782	21 497 186	28 722 186	28 972 186	84 532 586	-1 738 044
Fremførbart til inndekning i senere år(merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt - drift 2. ledd 2024

	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Driftsregnskapet						
Faglig stab og støtte						
Netto driftsramme	45 005 800	50 472 400	45 222 400	44 972 400	51 434 668	14 483 091
Oppvekst						
Netto driftsramme	107 322 800	104 581 800	104 456 800	104 456 800	110 207 347	110 938 478
Helse og omsorg						
Netto driftsramme	213 482 860	207 127 660	207 127 660	207 127 660	202 840 130	202 458 149
Næring og Samfunn inkl. Havnekassen						
Netto driftsramme	97 163 058	98 230 254	98 380 254	98 380 254	123 921 401	95 602 397
Kraft						
Netto driftsramme kraft	-86 827 800	-71 827 800	-71 827 800	-71 827 800	-206 488 667	0
Overordnet						
Overordnet sentralt	16 267 500	16 242 500	16 242 500	16 242 500	0	0
Motpost avskriv. /kalk.renter /mva komp.	-55 751 200	-55 751 200	-55 751 200	-55 751 200	-54 910 506	-57 006 169
Til fordeling drift	336 663 018	349 075 614	343 850 614	343 600 614	227 004 373	366 475 946
Fra Bevilgningsskjema drift	336 663 018	349 075 614	343 850 614	343 600 614	227 004 373	366 475 946
	0	0	0	0		

12.1 Driftsbudsjettet 2024 og økonomiplan 2024 – 2026

Økonomisk oversikt drift jf. §5							
	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	% av brutt innt.	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Rammetilskudd	-178 755 855	-138 317 702	-191 000 000		-191 000 000	-191 000 000	-191 000 000
Innteks- og formuesskatt	-142 586 848	-140 000 000	-140 000 000		-140 000 000	-140 000 000	-140 000 000
Eiendomsskatt	-34 326 280	-51 799 089	-55 599 100		-55 599 100	-57 599 100	-57 599 100
Andre skatteinntekter	-26 126 735	-26 665 000	-26 665 000		-26 665 000	-26 665 000	-26 665 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-33 998 894	-35 000 000	-65 300 000		-65 300 000	-65 300 000	-65 300 000
Overføringer og tilskudd fra andre	-84 248 470	-70 441 363	-71 649 400		-71 649 400	-71 649 400	-71 649 400
Brukerbetalinger	-14 742 375	-14 614 326	-11 749 450		-11 362 200	-11 362 200	-11 362 200
Salgs- og leieinntekter	-103 740 138	-329 065 918	-189 453 100		-174 116 100	-174 116 100	-174 116 100
SUM DRIFTSINTEKTER	-618 525 595	-805 903 398	-751 416 050		-735 691 800	-737 691 800	-737 691 800
Lønnsutgifter	320 186 836	329 710 759	354 344 518		347 480 114	347 480 114	347 480 114
Sosiale utgifter	70 678 604	90 954 799	94 929 100		93 477 400	93 477 400	93 477 400
Kjøp av varer og tjenester	138 933 633	135 270 858	142 109 450		144 738 900	139 513 900	139 263 900
Overføringer og tilskudd til andre	40 034 556	59 641 064	59 031 900		61 406 900	61 406 900	61 406 900
Avskrivninger	41 425 174	42 134 429	43 164 700		43 164 700	43 164 700	43 164 700
SUM DRIFTSUTGIFTER	611 258 803	657 711 909	693 579 668		690 268 014	685 043 014	684 793 014
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-7 266 792	-148 191 489	-57 836 382	7,70	-45 423 786	-52 648 786	-52 898 786
Renteinntekter	-3 663 796	-2 386 250	-5 164 000		-5 164 000	-5 164 000	-5 164 000
Utbytter	0	-1 000 000	-1 000 000		-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidl	4 805 542	-2 800 000	-2 800 000		-2 800 000	-2 800 000	-2 800 000
Renteutgifter	14 570 213	27 574 750	35 612 300		35 612 300	35 612 300	35 612 300
Avdrag på lån	34 718 072	38 856 332	40 443 000		40 443 000	40 443 000	40 443 000
NETTO FINANSUTGIFTER	50 430 031	60 244 832	67 091 300		67 091 300	67 091 300	67 091 300
Motpost avskrivninger	-41 425 172	-42 134 429	-43 164 700		-43 164 700	-43 164 700	-43 164 700
NETTO DRIFTSRESULTAT	1 738 067	-130 081 086	-33 909 782	4,51	-21 497 186	-28 722 186	-28 972 186
Disponering eller dekning av netto driftsres	0	0	0		0	0	0
Overføring til investering	300 000	0	0		0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	9 475 763	7 859 179	7 485 000		7 485 000	7 485 000	7 485 000
Bruk av bundne driftsfond	-16 634 044	-7 884 701	-8 374 700		-8 374 700	-8 374 700	-8 374 700
Avsetninger til disposisjonsfond	16 590 140	143 239 181	51 112 782		38 700 186	45 925 186	46 175 186
Bruk av disposisjonsfond	-11 469 903	-13 132 573	-16 313 300		-16 313 300	-16 313 300	-16 313 300
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0		0	0	0
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NE	-1 738 044	130 081 086	33 909 782		21 497 186	28 722 186	28 972 186
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0		0	0	0

12.2 Føresetnader for framskriving i økonomiplanperioden

I økonomiplanperioden 2024-2027 er det utarbeidet mange driftstiltak frå alle sektorar som viser reduksjon / kutt i drifta. Det foreslås også tiltak som aukar drifta. Kommunedirektøren har gjennomgått og vurdert alle tiltak. Under kvar sektor vil ein kunne finna alle dei tiltaka som kommunedirektøren har valt å ta inn i økonomiplanen og dei tiltak som er vurdert, men som ein ikkje har valt å ta inn i økonomiplanen.

Investeringsstakten er redusert betydeleg i forhold til investeringsstakt. En legg til grunn gjennomsnittleg nye låneopptak på NOK 25 millionar. Når det gjelder utviklinga av rentekostnadane forventast det ei framleis høg rente i økonomiplanperioden. Rentekostnader for 2024 er forventa å ligga på 5,00% – 5,75%. For årene 2025 og 2027 er forventningane at renta skal normalisera seg og gå noko ned.

Frie inntekter

Frie inntekter er rammetilskot frå inntektssystemet og skatteinntekter.

Skatt på formue og inntekt

I budsjettet for 2024 er det lagt inn NOK. 140 000 000,- i skatt. I tillegg har ein lagt inn NOK 19,2 millionar i naturressursskatt.

Rammeoverføringar

For 2024 er det berekna til NOK 191 000 000,-. For 2023 var det berekna til 175 317 702. Korrigert for regeringens trekk i rammetilskotet pga. høge konsesjonskraftinntekter (NOK 31,7 millionar) ble det endelege rammetilskotet for 2023 NOK 143,6 millionar.

Eigedomsskatt

Eigedomsskatten er berekna til NOK 55,5 millionar,-. Det er regnskap for 2023 som ligger til grunn for berekninga. Per 23. oktober 2022 er ikkje berekningsgrunnlaget frå Skatteetaten tilgjengeleg.

Heimfallsleige og sal av konsesjonskraft.

Heimfallsleige er budsjettert med NOK 14,2 millionar. Som tilsvara prognose frå Statnett.

Konsesjonskraft er selt med 100% til fastpris. Netto sal av konsesjonskrafta er berekna til NOK 93,7 millionar.

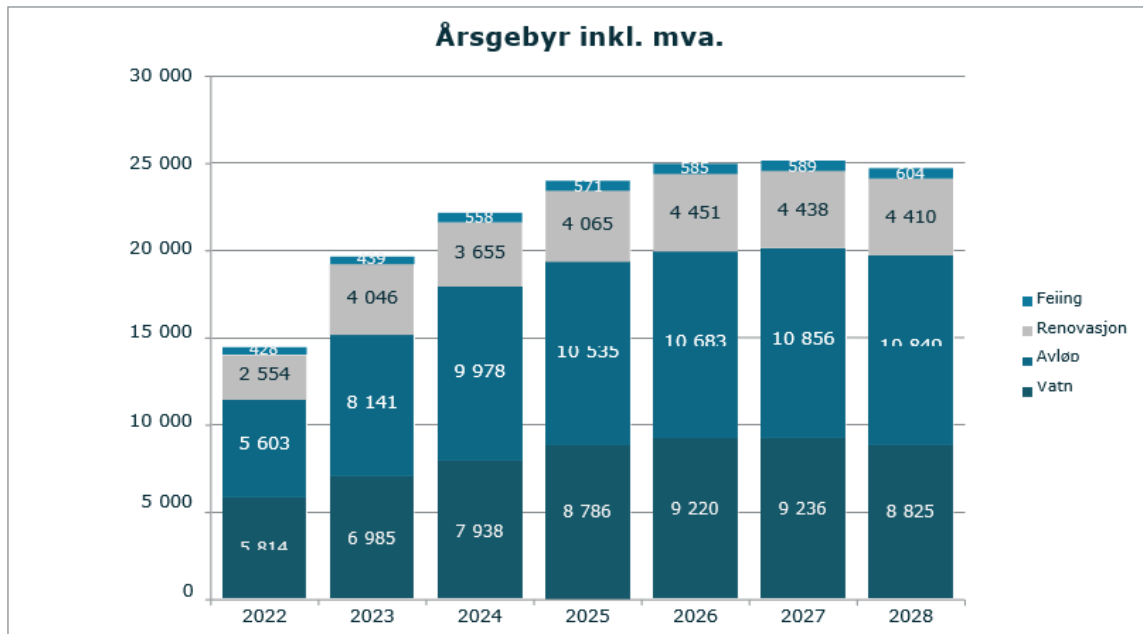
Sal og leie inntekter, gebyr

Sals- og leieinntekter gjelder eigenbetalingar for diverse tenester, som foreldrebetaling barnehagar og skolefritidsordninga, kommunale avgifter, husleige, gebyr, konsesjonskraft, billettinntekter med meir.

Det blir lagt til grunn en generell konsumprisindeks på 4,8% for alle varer og tenester som blir berekna på generell basis. Varer og tenester som bereknast ut frå sjølvkost, har statlege føringar eller har egne berekningar (som bla. Sjølvkost, SFO, Barnehagesatsar, Husleige) kan ha høgare eller lågare prisvekst.

Gebyr for vann, avløp og renovasjon (VAR-gebyr) blir regulert av sjølvkostberekningar. Fra 2023 til 2024 foreslår en samlet gebyrøkning på rundt 12,8 %, hvor feiing øker mest i prosent med 27,1 %. Renovasjon reduseres med 9,7 %. I perioden 2022 til 2027 øker samlet gebyr med kr 10 721, fra kr 14 398 i 2022 til kr 25 119 i 2027. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig

gebyrøkning på 11,8 %. Gebyreksemlene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 200 kubikkmeter. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Gebyrændring fra året før	2024	2025	2026	2027	2028
Vatn	13,6 %	10,7 %	4,9 %	0,2 %	-4,5 %
Avløp	22,6 %	5,6 %	1,4 %	1,6 %	-0,1 %
Renovasjon	-9,7 %	11,2 %	9,5 %	-0,3 %	-0,6 %
Feiing	27,1 %	2,5 %	2,4 %	0,6 %	2,5 %
Samlet endring	12,8 %	8,3 %	4,1 %	0,7 %	-1,7 %

Prognose for sjølvkostgebyra i økonomiplanperioden

Løn og sosiale utgifter

Lønsbudsjettet tar utgangspunkt i faste stillingsheimlar. Det er lagt inn en lønsvekst på 5 % for 2024.

Pensjonskostnadene består av premie på løn (ført på einingane), reguleringspremie og premieavvik.

Pensjonskostnadene er lagt inn ut frå dei prognosane som er mottatt frå Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens Pensjonskasse (SPK), dei såkalla pensjonsnotane.

Premieavviket er berekna til om lag NOK 25,5 millionar. Årleg utgiftsføring av premieavvik (amortisering) er på NOK 14,7 millionar. Dette finansierast av tidlegare års avsetningar.

Andre driftsutgifter

Det er ikkje lagt inn forventa prisvekst på «andre driftsutgifter» F.eks. telefon, energi, forsikringar og kommunale avgifter.

Kapitalkostnader

Avskrivningar av kommunen sine anleggsmidlar er lagt inn i budsjettet. Når det gjelder avgiftsområda - vann, avløp og renovasjon, er det i tillegg til avskrivningar og driftsutgifter regnet kalkulatorisk rente som tilsvarande 3 års statsobligasjonsrente + 0,5%.

Lån, renter og avdrag

Renter og avdrag blir ført i driftsregnskapet. Låneporteføljen vil for 2024 ha en flytande rente. Renteutgiftene for 2024 er auka med ca. NOK 8 millionar, avdraga har auka med NOK 1,6 Millionar

Tap på krav og garantiar

Det er gitt garanti for lån til Folkets Hus A/S.

12.3 Næringskapitlet

Kommentar til næringsbudsjettet:

Sentralt i planen står Sauda kommunes medlemskap i regionale og interkommunale samarbeid, som bidrar til utveksling av kunnskap, ressurser og beste praksis med nabokommuner. Dette samarbeidet danner grunnlaget for en sterkere regional økonomi og gir muligheter for felles løsninger på felles utfordringer.

Videre har kommunen satt av ressurser til samferdselsprosjekter som kan forbedre lokal infrastruktur, og følgelig legge til rette for økt næringsaktivitet ved å koble Sauda til omkringliggende områder.

Gjennom tilskudd til utvikling i jord- og skogbruket støtter kommunen opp om lokale bønder og skogbrukere, og bidrar dermed til å opprettholde en viktig del av lokaløkonomien og kulturarven.

Sauda kommune investerer også i sitt eget næringsliv gjennom overføringer til Sauda næringsutvikling KF, tidligere For Sauda KF. Dette viser en forpliktelse til å styrke lokale bedrifter og oppmuntre til nyetableringer, noe som vil gi ringvirkninger i form av arbeidsplasser og økonomisk vekst. Det er viktig å merke seg at overføring til Sauda Næringsutvikling KF i 2024 tilsvarer 2023, men at det ligger inne et driftstiltak om redusert overføring basert på foretakets likvide midler etter overskytende strømstøtte som ble overført for 2023. Kommunedirektøren gjør oppmerksom på at den kommunale medfinansieringen av Sauda ferie og fritid ble overført til tidligere For Sauda KF fra og med 1.1.23.

Tilsvarende er det viktig å merke seg at kapitlet ligger inne med det politiske vedtaket for 2023 på 800.000.- til løypekjøring, mens det i kommunedirektøren sitt budsjettforslag for 2024 ligger inne et tiltak på å halvere denne.

Vedlegg til kommunedirektørens forslag til budsjett 2024
Ansvar 4401, "Næringskapitlet"

Midlene som finansieres av konsesjonsavgifter har egne vedtekter, og skal benyttes til næringsformål.

	2020	2021	2022	2023	2024
Regionale samarbeid og IKS					
Reisemål Ryfylke	350 000	350 000	350 000	350 000	300 000
Ryfylke IKS	400 000	400 000	400 000	400 000	325 000
Haugaland Vekst	180 000	180 000	180 000	180 000	180 000
Friluftsråd Vest	80 000	110 000	110 000	115 000	115 000
Ryfylke Friluftsråd	65 000	70 000	70 000	75 000	75 000
Ryfylkefondet (sak i fylkestinget haust 2019)	1 500 000	500 000	3 000 000	-	-
Suldal Kommune - Vassområdekoordinator i Ryfylke		50 000	50 000	50 000	30 000
New Kaupang AS - medlemskap 2022		50 000	50 000	100 000	100 000
Energirike		25 000	25 000	25 000	25 000
Stavanger Regionseuropakontor				30 000	30 000
Sauda Vekst - Serviceavgift NY 2023					
Samferdsle					
Norsk Bane/Norsk lyntogforum	75 000	75 000	75 000	100 000	100 000
Haukelivegen	25 000	25 000	25 000	30 000	40 000
Kraft/konsesjonskraft					
LVK - kontingent	140 000	200 000	230 000	250 000	240 000
Lokal næringsutvikling					
Overføring til Sauda Næringsutvikling KF	1 800 000	4 500 000	4 300 000	4 300 000	4 300 000
Strømsstøtte overføres til KF og administreringe og utbet.				10 000 000	-
Vannbåren varme i sentrum	830 000	830 000	830 000	930 000	930 000
Prosjekt attraktive tettsteder	200 000		200 000	-	-
Primærnærings					
Tilskudd til utvikling skog og landbruk	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Tilskudd Vinterlandbruksskolen		100 000	100 000	100 000	100 000
Reiseliv					
Sauda ferie og fritid - samarbeidsavtale	500 000	1 000 000	1 000 000		
Løypekjøring vinter	400 000	400 000	400 000	800 000	800 000
Turløyper sommer	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Lokal skilting (Rysteg)	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Lyngmyr	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Slettedalen	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Skibuss	25 000	25 000	25 000	25 000	-
Almannadjuvet - drift		30 000	30 000	30 000	50 000
Haugaland Kraft Fiber - badeplasser					
Grunnleie Crossbane					
Sauda Velforening					
Annet					
Mva.kompensasjon	300 000	1 500 000	1 500 000	1 000 000	1 000 000
Sum budsjett	7 085 000	10 635 000	13 165 000	19 105 000	8 955 000
Finansiering					
Konsesjonsavgifter	6 547 732	7 405 000	7 405 000	7 405 000	7 405 000
2022 Bruk av Disposisjonsfond	1 640 000		3 871 704		
2022 bruk av kraftfond - restsaldo på fondet	-1 102 732	3 230 000	1 888 296		
	7 085 000	10 635 000	13 165 000	7 405 000	7 405 000
Manglende finansiering				-11 700 000	-1 550 000

12.4 Investeringsbudsjettet

INVESTERINGSBUDSJETT		Sauda kommune			
Nr	Beskrivelse av prosjekt	2024	2025	2026	2027
INV-1	Ny fremmskutt enhet (gule bilen)	0	0	0	2 000 000
INV-2	Ny brannbil/m annskapsbil	4 100 000			
Sum brann		4 100 000	0	0	2 000 000
INV-3	HMSE-tiltak i bygg	500 000	0	0	0
INV-4	Rådhus ombygging	8 400 000			
INV-5	Oppgradering av kinosalen	7 000 000			
INV-6	Auke antall institusjonsplasser Åbøtunet	500 000	0	0	-
INV-7	Ombygging av varmeanlegg Saudahallen	500 000			
INV-8	Utvikling av Saudahallen	750 000	0	0	0
INV-9	Studier	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
INV-10	Bakeritomta	500 000			
INV-11	Robotvaskemaskin idretts hallen - Saudahallen	600 000			
INV-12	Utbedring ventilasjonsanlegg Saudahallen	1 300 000			
INV-13	Solceller kom m unale boliger	5 000 000			
INV-14	Dagsturhytte - Ksak 16/22	1 500 000			
Sum bygg		27 550 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
INV-15	Utbygging av rør for bredbånd	100 000	100 000	100 000	100 000
INV-16	Investeringer Ryfylke IKT (vedtak IT-styret Ryfylke)	1 000 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
INV-17	Oppvekst - iPad skole/Barnehage rullering	1 200 000			5 000 000
INV-18	Rullering PC'er adm / Helse	0	0	0	4 500 000
Sum IKT		2 300 000	1 600 000	1 600 000	11 100 000
INV-19	Rassikringstiltak	500 000	500 000	500 000	500 000
INV-20	Sykkelparkering	300 000	300 000	300 000	300 000
INV-21	Kystveg Treaskjæret - SiGlass	0	5 000 000		
INV-22	Utskifting gatelys	500 000	500 000	500 000	500 000
INV-23	Hjertesone	800 000			
INV-24	Opprustning GS-veg Brekke - Herheimsmoen	250 000			
INV-25	Fv.520 Neseelv bru-Nestunnelen, GS-veg E32022	7 000 000			
INV-26	Gang-/sykkelbru Sondenålia - Lillebekk	8 500 000			
INV-27	TS-midler Solbrekk-krossen	750 000			
INV-28	Fortau Solbrekk - Brekke TS-midler	3 500 000			
Sum Veg		22 100 000	6 300 000	1 300 000	1 300 000
INV-29	Utvikling av industriområder	700 000	0	0	
INV-30	Robotklippere	250 000	250 000	0	0
Sum Uteområdet/park/idrett		950 000	250 000	0	0
INV-31	Nedlegging Fosstveitdamm ane	5 000 000	0	0	0
INV-32	Brugata fase 2 (m iljøgate) VA	0	5 000 000	0	0
INV-33	VA Brekkeplatået	0			500 000
INV-34	Tilrettelegging for påkobling for septik Austarheim	500 000	500 000	500 000	
INV-35	Nye hytterrenovasjonsbuer	1 000 000	0	0	0
INV-36	Nye containere	300 000	0	400 000	
INV-37	Uforutsette hendelser vann	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
INV-38	Uforutsette hendelser avløp	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
INV-39	Fjemstyre ventiler Tangen pumpestasjon	0	200 000		
INV-40	Automatisk betaling - skiltgjengkjennning	100 000	1 000 000		
INV-41	Matavfallscontainere	400 000			
INV-42	Sauda Avløpsetappe 2 G2/11 Vann	6 000 000			
INV-43	Detaljregulering for Tredaskjæret/Djupvik G1/23	500 000			
INV-44	VA Solbrekk-Brekke	6 000 000			
Sum VAR		21 800 000	8 200 000	0	0
INV-45	Prosjektledelse	2 000 000			
Totale investeringer		80 800 000	17 350 000	3 900 000	15 400 000
VAR investeringer		21 800 000	8 200 000	0	0
Havnekassen		0	0	0	0
Øvrige investeringer		59 000 000	9 150 000	3 900 000	15 400 000

Finansiering	2024
Bundne investeringsfond	4 990 375
Momskompensasjon	10 000 000
Finansierte av ubruktelånemidler	65 809 625
Nytt låneopptak 2024	0
Sum finansiering totalt	80 800 000

Øvrig i investeringsregnskap	2024	2025	2026	2027
Egenkapitalinnskudd	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Utlån startlån	10 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
Avdrag forvaltningslån	1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 355 000
Sum investeringer	12 755 000	9 755 000	9 755 000	9 755 000
<i>Ubrukte lånemidler - startlån Husbanken</i>	0	0	0	0
<i>Frie inntekter investeringsregnskap (salagsinnt./refusjoner)</i>	1 755 000	1 755 000	1 755 000	1 755 000
<i>Lån fra Husbanken startlån</i>	10 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
<i>Bruk av bundne fond</i>	0	1 005 000	1 005 000	1 005 000
<i>Motta avdrag lån</i>	1 000 000	350 000	350 000	350 000
Sum finansiering	12 755 000	9 755 000	9 755 000	9 755 000

13 Vedlegg

13.1 Vedlegg 1: Vedlegg som legges ved kommunestyresaken

- Kommunale avgifter og betalingssetninger for 2023 (gebyrregulativet)
- Kontrollutvalget – budsjett 2024
- Krisesenter Vest IKS
- Vedtatt investeringsbudsjett for RITS

13.2 Vedlegg 2: Unntak eiendomsskatt

Følgende er vedlegg til punkt 8 e) i budsjettvedtaket.

Unntak fra eiendomsskatt i høve til eiendomskattelova § 7 a og b:

Fylkeskommunale skoler

- Sauda VGS på Lofthus
- Sauda VGS avdeling Birkeland

Idrettsanlegg og haller

- Turnhallen, Skulegata 29
- Lyngmyranlegget - Ny Von
- Skianlegg Slettedalen – Sauda Idrettslag
- Golfbanen med klubbhus og anlegg

Eiendommer tilhørende følgende frivillige organisasjoner:

- Speidarhuset, Håkonsgata
- Frelsesarmeen, Skulegata 22
- Pinsekyrkjelyden Salem, Espelandsvegen 6
- Betel, Indremisjonen, Mogata 1
- IOGT Losje Fjellbekken, Kyrkjegata 24
- Sauda Røde Kors, Åbødalsvegen 81
- Sauda Jeger og Fiskeforening, klubbhus med anlegg
- Brakamoen Barnehage SA, Andersengja
- Industriarbeidermuseet, Håkonsgata
- Bedehuset Saron
- Tinghaug
- Sauda Folkets Hus A/S

Eigedom tilhøyrande andre stiftelsar/ organisasjonar vil bli vurdert fritatt for eigedomsskatt av kommunestyret på grunnlag av søknad.

13.3 Vedlegg 3: Bevilgningsoversikt investering 2024

Bevilgningsoversikt investering 1. ledd 2024						
	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Investeringer i varige driftsmidler	80 800 000	17 850 000	6 800 000	17 900 000	39 587 500	63 479 928
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper av aksjer og andeler	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 346 299
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	82 200 000	19 250 000	8 200 000	19 300 000	40 987 500	64 826 227
Kompensasjon for merverdiavgift	-10 000 000	-2 287 500	-975 000	-3 850 000	-5 867 500	-8 445 395
Tilskudd fra andre	0	-1 400 000	-1 400 000	-1 400 000	-3 500 000	-4 460 652
Salg av varige driftsmidler	-1 755 000	-1 755 000	-1 755 000	-1 755 000	-1 755 000	-782 755
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	-975 697
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-65 809 625	-14 162 500	-4 425 000	-12 650 000	-30 220 000	-49 861 728
Sum investeringsinntekter	-77 564 625	-19 605 000	-8 555 000	-19 655 000	-41 342 500	-64 526 227
Videreutlån	10 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000	10 000 000	8 250 000
Bruk av lån til videreutlån	-10 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-10 000 000	-8 250 000
Avdrag på lån til videreutlån	1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 326 153
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 466 584
Netto utgifter videreutlån	355 000	355 000	355 000	355 000	355 000	-140 431
Overføring fra drift						-300 000
Avsetninger til bundne investeringsfond						140 431
Bruk av bundne investeringsfond	-4 990 375					0
Bruk av ubundet investeringsfond						0
Avsetninger til ubundet investeringsfond						0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-4 990 375	0	0	0	0	-159 569
Fremført til inndekning i senere år(udekket beløp)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering 2. ledd 2024							
			Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2023
Investering VAR			21 800 000	8 700 000	2 900 000	2 500 000	8 250 000
628690	Sauda Avløpsetappe 2	AVL	6 000 000				1 000 000
628722	Detaljregulering for Treaskjæret/Djuvik	VA	500 000				
	Vannforsyning Svandalen	VANN					1 000 000
628687	Nedlegging Fosstveitdammen	VANN	5 000 000				
628668	Brugata fase 2 (miljøgate) VA	VA		5 000 000			
	Nye hytterrenovasjonsbuer	REN	1 000 000				250 000
Ny 24	Nye containere	REN	300 000		400 000		
Ny 24	Fjernstyrte ventiler i Tangen pumpestasjon	AVL		200 000			
628714	VA Solbrekk Brekke		600 000				
Ny 24	VA Brekkeåplåtået	VA				500 000	
Ny 24	Automatisk betaling - skiltgjenkjenning		100 000	1 000 000			
628717	Tilrettelegging for påkobling for septik	Avløp	500 000	500 000	500 000		
Ny 24	Mattavfallscontainere	REN	400 000				
620601	Rammeplan Vann	VANN	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	3 000 000
620602	Rammeplan Avløp	AVLØP	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	3 000 000
SUM			21 800 000	8 700 000	2 900 000	2 500 000	8 250 000

Bevilgningsoversikt investering 2. ledd 2024

			Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2023
A	Sum brann		4 100 000	0	0	2 000 000	6 000 000
Ny 24	Ny fremmskutt enhet (gule bilen)	Brann				2 000 000	
628743	Ny brannbil/mannskapsbil	Brann	4 100 000				6 000 000
B	Sum bygg		27 550 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	7 400 000
2865272	HMSE-tiltak i bygg	Bygg	500 000				2 000 000
	Prosjektressurs investeringstilskudd	Bygg					400 000
628694	Oppgradering av kinosalen	Bygg	7 000 000				
628710	Øke antall plasser Åbøtunet	Bygg					
628695	Dagsturhytte Ksak 16/22	Bygg	1 500 000				
628659	Rådhus ombygging	Bygg	8 400 000				
Ny 24	Utbedring ventilasjonsanlegg	Bygg	1 300 000				
628710	Auke antall institusjonsplasser	Bygg	500 000				1 500 000
628723	Ombygging av varmeanlegg	Bygg	500 000				2 000 000
Ny 24	Bakeritomta - Vinmonopol	Bygg	500 000				
Ny 24	Robotvaskemaskin idrettshallen -	Bygg	600 000				
628692	Utvikling av Saudahallen	Bygg	750 000				
Ny 24	Solceller kommunale boliger	Bygg	5 000 000				
	Solceller kommunale bygg	Bygg					1 000 000
628727	Studier	Bygg	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	500 000
D	Sum IKT		2 300 000	1 600 000	1 600 000	11 100 000	6 887 500
Ny 24	Utbygging av rør for bredbånd	IKT	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
628720	Investeringer Ryfylke IKT (vedtak IT-	IKT	1 000 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	2 257 000
628728	Oppvekst - Ipad skole/barnehage	IKT	1 200 000			5 000 000	4 530 500
Ny 24	Rullering PC'er adm/helse	IKT				4 500 000	
C	Sum Havnekassen		0	0	0	0	200 000
	Bølgebryter Treaskjæret	Havn					200 000
E	Sum Veg		22 100 000	6 300 000	1 300 000	1 300 000	7 950 000
Ny 24	Rassikringstiltak	Veg	500 000	500 000	500 000	500 000	
628746	Fv 520- Neselv bru-Nestunnelen, GS-veg	Veg	7 000 000				
	Asfaltering veg	Veg					500 000
628636	Hjertesone	Veg	800 000				
628693	Gang-/sykkelbru Søndenaia - Lillebekk	Veg	8 500 000				
628730	Sykkelparkering	Veg	300 000	300 000	300 000	300 000	500 000
Ny 24	Kystveg Treaskjæret - SiGlass	Veg		5 000 000			
	Åbødalsvegen forprosjekt, syklande	Veg					200 000
	Utskifting gatelys	Veg	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
	Opprusting Brekkebakken	Veg					1 250 000
Ny 24	Opprusting GS-veg Brekke-	Veg	250 000				
622301	TS-midler Solberg-krossen	Veg	750 000				
622301	Fortau Solbrekk - Brekke TS midler	Veg	3 500 000				
	Vegar til utfartsområde	Veg					5 000 000

Bevilgningsoversikt investering 2. ledd 2024

			Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2023
F	Sum Uteområdet/park		950 000	250 000	0	0	900 000
	Aktivitetsparker	UPI					800 000
628638	Utvikling industriområder	UPI	700 000				
Ny 24	Robot gressklippere	UPI	250 000	250 000			
F6	Ny kunstgressmatte						100 000
H	Prosjektledelse		2 000 000	0	0	0	0
699901	Prosjektledelse		2 000 000				
Sum Andre Investeringer			59 000 000	9 150 000	3 900 000	15 400 000	29 337 500
Finansielle investeringer			12 755 000	9 755 000	9 755 000	9 755 000	12 755 000
	Egenkapitalinnskudd		1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
	Utlån startlån		10 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000	10 000 000
	Avdrag forvaltningslån		1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 355 000	1 355 000
Sum Finansielle investeringer			12 755 000	9 755 000	9 755 000	9 755 000	12 755 000
Sum Investeringer			93 555 000	27 605 000	16 555 000	27 655 000	50 342 500

	Prosjekter akkumulert etter kategori						
G	Vann-Avløp-Renovasjon		21 800 000	8 700 000	2 900 000	2 500 000	8 250 000
B	Bygge prosjekter ihht prioritert oversikt		27 550 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	7 400 000
E	Vei prosjekter ihht prioritert oversikt		22 100 000	6 300 000	1 300 000	1 300 000	7 950 000
D	IKT prosjekter ihht prioritert oversikt		2 300 000	1 600 000	1 600 000	11 100 000	6 887 500
C	Havnekassen prosjekter ihht prioritert oversikt		0	0	0	0	200 000
F	Uteområde/Park prosjekter ihht prioritert oversikt		950 000	250 000	0	0	900 000
A	Brann prosjekter ihht prioritert oversikt		4 100 000	0	0	2 000 000	6 000 000
H	Prosjektledelse		2 000 000	0	0	0	
Sum andre investeringer			59 000 000	9 150 000	3 900 000	15 400 000	29 337 500
Sum investeringer VAR			21 800 000	8 700 000	2 900 000	2 500 000	8 250 000
Sum investeringer totalt			80 800 000	17 850 000	6 800 000	17 900 000	37 587 500
Sum finansielle investeringer			12 755 000	9 755 000	9 755 000	9 755 000	12 755 000

13.4 Vedlegg 4: Bevilgningsoversikt drift

1 Sauda kommune - 2024			
Vedlegg til Bevilgningsoversikt drift, spesifisert med alle inntekter og utgifter på enhetene			
	Budsjett 2024	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Sental stab og støtte inntekter	-6 668 000	-7 759 373	-8 196 699
Sentral stab og støtte utgifter	51 673 800	43 692 670	41 222 657
Sum Sentral stab og støtte	45 005 800	35 933 297	33 025 957
Overordnet sentralt -pensjonsnote/avsetn. Sauda	0	-4 931 175	466 838
Overordnet sentralt-Pensjonsnote/avsetn. Sauda	0	20 432 546	5 002 561
Sum Overordnet sentral-Pensjonsnote/avsetn. Sa	0	15 501 371	5 469 400
Kraft og næring inntekter	0	0	-66 075 027
Kraft og næring utgifter	0	0	29 928 424
Sum Kraft og næring	0	0	-36 146 603
Nettoramme Faglig stab og støtte inntekter	-6 668 000	-12 690 548	-73 804 887
Nettoramme Faglig stab og støtte utgifter	51 673 800	64 125 216	76 153 642
Sum Nettoramme Faglig stab og støtte	45 005 800	51 434 668	2 348 754
Overordnet Oppvekst	-1 800 000	-2 654 837	-1 570 352
Overordnet Oppvekst	10 611 500	9 741 686	10 567 635
Sum Overordnet Oppvekst	8 811 500	7 086 849	8 997 283
Opplæring inntekter	-54 309 200	-13 762 950	-23 305 181
Opplæring utgifter	113 272 500	77 939 393	79 048 414
Sum Opplæring	58 963 300	64 176 443	55 743 234
Barnehage inntekter	-3 531 600	-5 243 546	-6 925 432
Barnehage utgifter	43 079 600	44 187 601	41 710 326
Sum Barnehage	39 548 000	38 944 055	34 784 895
Kultur inntekter	0	0	-5 062 489
Kultur utgifter	0	0	17 336 165
Sum kultur	0	0	12 273 677
Nettoramme Oppvekst	-59 640 800	-21 661 333	-36 863 453
Nettoramme Oppvekst	166 963 600	131 868 680	148 662 541
Sum Nettoramme Oppvekst	107 322 800	110 207 347	111 799 088
Pleie og Omsorg inntekter	-9 251 500	-17 734 703	-22 915 972
Pleie og Omsorg utgifter	181 882 200	181 445 444	184 531 448
Sum Pleie og Omsorg	172 630 700	163 710 741	161 615 475
Helsesenteret inntekter	-9 297 500	-9 608 056	-9 589 120
Helsesenteret utgifter	31 149 100	27 827 172	31 418 915
Sum Helsesenteret	21 851 600	18 219 116	21 829 795
NAV inntekter	-9 620 000	-495 000	-550 420
NAV utgifter	16 405 560	8 633 750	7 225 185
Sum NAV	6 785 560	8 138 750	6 674 765
Indre Ryfylke Barnevern inntekter	-9 550 000	-12 175 000	-12 648 110
Indre Ryfylke Barnevern utgifter	21 765 000	24 946 523	23 237 820
Sum Indre Ryfylke Barnevern	12 215 000	12 771 523	10 589 710
Nettoramme Pleie og omsorg inntekter	-37 719 000	-40 012 759	-45 703 622
Nettoramme Pleie og omsorg utgifter	251 201 860	242 852 889	246 413 368
Sum Nettoramme Pleie og omsorg	213 482 860	202 840 130	200 709 746

	Budsjett 2024	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Adm/Plan/Byggesak/Kart.oppm. inntekter	-2 264 800	-2 043 537	-2 312 023
Adm/Plan/Byggesak/Kart.oppm. utgifter	9 798 800	8 227 268	6 310 785
Sum Adm/Plan/Byggesak/Kart.opp	7 534 000	6 183 731	3 998 762
Brann inntekter	-2 740 400	-3 543 873	-3 400 344
Brann utgifter	9 087 750	10 175 110	9 925 648
Sum Brann og Havnekassen	6 347 350	6 631 237	6 525 304
VAR Inntekter	-40 867 900	-40 639 267	-32 712 173
VAR utgifter	39 562 200	48 855 133	36 677 498
Sum VAR	-1 305 700	8 215 866	3 965 325
Teknisk Rest inntekter	-20 142 400	-19 377 696	-21 230 186
Teknisk Rest utgifter	83 577 824	89 222 321	96 747 304
Sum Teknisk Rest	63 435 424	69 844 625	75 517 118
Kultur inntekter	-4 192 350	-4 011 560	0
Kultur utgifter	17 456 234	17 456 991	0
Sum kultur	13 263 884	13 445 431	0
Næring inntekter	-7 412 300	-6 467 296	0
Næring utgifter	6 562 300	18 219 046	0
Sum næring	-850 000	11 751 750	0
Næring og Samfunn inkl. Havnekassen inntekter	-77 620 150	-76 083 229	-59 654 726
Næring og Samfunn inkl. Havnekassen utgifter	166 045 108	192 155 869	149 661 235
Sum Næring og Samfunn inkl. Havnekassen	88 424 958	116 072 640	90 006 509
Kraft sentrale inntekter	-116 514 300	-265 251 080	0
Kraft sentrale utgifter	29 686 500	58 762 413	0
Sum kraft sentrale	-86 827 800	-206 488 667	0
Overordnet sentralt inntekter	-16 226 300	0	0
Overordnet sentralt utgifter	35 493 800	0	0
Sum Overordnet sentralt	19 267 500	0	0
Sentrale finanser inntekter	-513 844 200	-437 432 881	-475 691 809
Sentrale finanser utgifter	127 168 082	163 366 763	70 827 712
Sum sentrale finanser	-386 676 118	-274 066 118	-404 864 098
Felles Finanser inntekter	-646 584 800	-702 683 961	-475 691 809
Felles Finanser utgifter	192 348 382	222 129 176	70 827 712
Sum Felles Finanser	-454 236 418	-480 554 785	-404 864 098
Sum totalt	0	0	0

13.6 Vedlegg 6: Samlet tiltaksliste – anbefalte tiltak

Kommunedirektørens forslag	2024	2025	2026	2027
FIN-01 - Avsetning til disposisjonsfond - overskudd (143)	27 701 082	15 288 486	22 513 486	22 763 486
FIN-02 - reduksjon av kraftinntekter (140)	0	15 000 000	15 000 000	15 000 000
FIN-03 - Reduksjon i overføring til Sauda sokn (099)	-375 000	0	0	0
FIN-04 - Rekruttering - Adresse Sauda - 2024 (134)	400 000	0	0	0
FSS-01 - Reduksjon av 1 årsverk - politisk sekretariat (014)	-734 700	-734 700	-734 700	-734 700
FSS-02 - reduksjon i 60% stilling (078)	-216 600	0	0	0
FSS-03 - Retaksering - eiendomsskatt (105)	250 000	5 500 000	-1 750 000	-2 000 000
FSS-04 - Virksomhetskontroller 1 årsverk (131)	918 400	918 400	918 400	918 400
HV-01 - Erstatte vikarleger med fast ansatte intervall-leger. (035)	-3 300 000	-3 300 000	-3 300 000	-3 300 000
HV-02 - Innføring av gebyr ved utlån av hjelpemidler (097)	-60 000	-50 000	-50 000	-50 000
HV-03 - NAV - vakant stilling 20% (092)	-122 540	-122 540	-122 540	-122 540
HV-04 - Reduksjon i årsverk psykisk helse voksne (086)	-459 200	-459 200	-459 200	-459 200
HV-05 - Redusere 1 årsverk vikar fastlege (015)	-1 500 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
HV-06 - Redusere 8 HDO- plasser Åbøtunet (046)	-2 341 800	-4 682 700	-4 682 700	-4 682 700
HV-07 - Avslutte leasing avtalen på pleiebilen i Bøgata (083)	-52 300	-104 600	-104 600	-104 600
HV-08 - Organisering sykepleiere - Åbøtunet - sykepleierpool (082)	-2 135 000	-4 270 000	-4 270 000	-4 270 000
NSK-01 - Nedtrekk 1,25 åv. renholder (036)	-740 413	-740 413	-740 413	-740 413
NSK-02 - Reduksjon av løypekjøringstilskudd (037)	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
NSK-03 - Kutte undervarme Sauda stadion (038)	-900 000	0	0	0
NSK-04 - Kutte abonnement Tilskuddsportalen (039)	-54 000	-54 000	-54 000	-54 000
NSK-06 - Nedtrekk 1,0 åv. vaktmester (041)	-526 963	-773 633	-773 633	-773 633
NSK-07 - Redusere åpningstid på plaskebasseng og hoppebasseng (042)	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
NSK-08 - Redusere overføring til Sauda Næringsutvikling KF (043)	-2 000 000	0	0	0
NSK-10 - Innføre halleie for personer under 18 år (045)	-228 000	-228 000	-228 000	-228 000
NSK-14 - Avslutte avtale om henting av næringsavfall med båtforeningen (107)	-33 750	-45 000	-45 000	-45 000
NSK-15 - Effektivisering av drift i Saudahallen (108)	0	-149 900	-149 900	-149 900
NSK-16 - Samarbeid med andre kommuner på overordnet vakt brann og redning (139)	0	-99 800	-99 800	-99 800
NSK-17 - Redusere pianotilbud i kulturskolen (110)	-471 300	-471 300	-471 300	-471 300
NSK-18 - Redusere dansetilbudet i kulturskolen (111)	-94 316	-226 500	-226 500	-226 500
NSK-19 - Øke betalingssatser næringsavfall (114)	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
NSK-23 - Anskaffelse av automatisert meglerpakke og E-torg (123)	30 000	0	0	0
NSK-24 - Etablering av minnelund (128)	500 000	0	0	0
NSK-25 - Planarbeid (132)	1 000 000	0	0	0
NSK-27 - Beredskap (133)	350 000	350 000	500 000	500 000
OPP-03 - Legge ned Rustå barnehage (049)	-516 300	-1 035 500	-1 035 500	-1 035 500
OPP-04 - Reduksjon merkantil i barneskolene med 40 % (050)	-367 300	-367 300	-367 300	-367 300
OPP-05 - Redusere omfang av svømmeopplæring (051)	-63 000	-140 000	-140 000	-140 000
OPP-06 - Kommunalt reglement for skoleskyss (052)	0	0	-125 000	-125 000
OPP-07 - Fådele Risvoll skule (053)	-450 500	-1 102 000	-1 102 000	-1 102 000
OPP-08 - Samle delte klasser, Austarheim skule (054)	-450 500	-1 102 000	-1 102 000	-1 102 000
OPP-09 - Samle språkdeltingsklasse, Fløgstad skule (055)	-62 300	-137 700	-137 700	-137 700
OPP-10 - Samle språkdeltingsklasser, ungdomstrinnet (056)	-355 000	-771 400	-771 400	-771 400
OPP-12 - Innføre mat- og turpenger i SFO (062)	-211 200	-211 200	-211 200	-211 200
OPP-16 - Sak om utredning av fremtidig skolestruktur (089)	350 000	0	0	0

13.7 Vedlegg 7: Samlet tiltaksliste – ikke anbefalte tiltak

Tiltak som er vurdert, men ikke anbefalt	2024	2025	2026	2027
HV-09 - Avslutte tilbud om STAS (dagsenter for utviklingshemmede) (073)	-122 400	-122 400	-122 400	-122 400
HV-10 - Barnevernet (094)	-72 400	-72 400	-72 400	-72 400
HV-11 - Dagsenter -Feriestengt (076)	-48 800	-48 800	-48 800	-48 800
HV-12 - Nye plasser ETT - nye PU- boliger Torsveien - økt bemanning. (091)	0	0	0	0
HV-13 - Opprettholde nedjustert drift SDMS Fellesavdelingen (018)	2 050 000	2 050 000	2 050 000	2 050 000
HV-14 - Redusere bemanning i enhet for rus og psykisk helse (085)	0	-1 714 300	-1 714 300	-1 714 300
HV-15 - Redusere bruk av medisinsk forbruksmateriell (075)	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
HV-16 - Samlokalisering av Avd. D og Fellesavdelingen med 1/2 års effekt (016)	-298 009	-596 020	-596 020	-596 020
HV-17 - Transport til dagsenteret på Åbøtunet. (059)	450 000	450 000	450 000	450 000
HV-18 - Hjemmetjenesten: redusere antall årsverk i turnus (080)	-5 058 198	-5 058 198	-5 058 198	-5 058 198
NSK-03a - Beholde undervarme Sauda stadion (145)	350 000	0	0	0
NSK-09 - Redusere antall ferievikarer på drift (142)	-183 600	-183 600	-183 600	-183 600
NSK-11 - Redusere vedlikehold veier (064)	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
NSK-12 - Redusere vedlikehold gatebelysning (066)	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
NSK-13 - Avslutte avtale mellom brann og luftambulansse om first responder (087)	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
NSK-20 - Barne og ungdomsarbeid i kultur (116)	199 900	199 900	199 900	199 900
NSK-21 - Starte prosessen med utstilling foajeen Folkets Hus (118)	100 000	100 000	100 000	100 000
NSK-22 - Bygningsvern og byggeskikkpris (120)	100 000	100 000	100 000	100 000
NSK-26 - Spørreundersøkelse Syklende Sauda (129)	30 000	0	0	0
NSK-28 - Vinteråpen vei til Breiborg (144)	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
OPP-01 - Redusere åpningstid i barnehage (047)	-6 300	-6 300	-6 300	-6 300
OPP-02 - Sommerstengt barnehage i juli (048)	-244 600	-244 600	-244 600	-244 600
OPP-11 - Redusere åpningstid i SFO (060)	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500
OPP-13 - Øke budsjett til lekeutstyr i barnehagene (141)	90 000	90 000	90 000	90 000
OPP-14 - Øke budsjett til innkjøp av lærebøker i skolene (135)	255 000	255 000	255 000	255 000
OPP-15 - Innføre ambulerende team (034)	477 500	1 042 000	1 042 000	1 042 000